

VII. NEVELÉSTUDOMÁNYI ÉS SZAKMÓDSZERTANI KONFERENCIA

Vzdelávacia, výskumná a metodická konferencia

ŠTÚROVO, 2019. JANUÁR 22-24.

PROGRAM

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK – ABSTRAKTY

International Research Institute s.r.o.
Komárno
2019

© International Research Institute s.r.o., 2019

VII. NEVELÉSTUDOMÁNYI ÉS SZAKMÓDSZERTANI KONFERENCIA (Vzdelávacie, výskumné a metodické konferencia)

Tudományos bizottság:

Dr. Bardócz-Tódor András, dr. univ., Keresztény Pedagógus Társaság,
Budapest, Magyarország
Dr. Karlovitz János Tibor, Ph.D., International Research Institute,
Révkomárom, Szlovákia
Dr. Rehó Anna, Ph.D., Kárpátaljai Pedagógus Továbbképző Intézet, Ungvár,
Ukrajna
Dr. Toldi Éva, Ph.D., Újvidéki Egyetem, Újvidék, Szerbia
Dr. Torgyik Judit, Ph.D., Kodolányi János Egyetem, Orosháza, Magyarország

A konferencia helyszíne:

Kultúrny dom, Hasičská 25, 943 01 Štúrovo, Szlovákia

Vydal: **INTERNATIONAL RESEARCH INSTITUTE s.r.o.**
Ul. Mieru 1383/4
945 01 Komárno
Slovakia

ISBN 978-80-89691-60-9

DOI: 10.18427/iri-2019-0017

Program

2019. január 22. (Kedd)

Regisztráció: 8.00-tól folyamatosan

Kisterem: 9.00-10.40

1. szekció <i>Nyelvtanulás</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Kovács Gabriella</i>	Kovács Gabriella: Nyelvtanulási szükségletek és célok angol vizsgaeredmények tükrében
		Gergye Eszter: Nyelvi tájkép és schoolscape lehetséges szerepe a Romani és Beás nyelvek tanulásában, tanításában
		Tálos-Nezdei Adrienn: A hatékony idegennyelv-tanulást segítő tényezők a gimnáziumi nyelvoktatásban
		Adorján Mária: A turizmus szaknyelv tanterv-előkészítő igényfelmérése és a kitűzött célok megvalósulásának összehasonlítása anglisztika alapszakos hallgatók esetében
		Werner Réka: Megvalósul az esélyegyenlőség az ECL nyelvvizsgán?

Kisterem: 11.00-12.00

2. szekció <i>Felsőoktatás</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Harangus Katalin</i>	Kisváriné Kelemen Ágnes: A pedagógussá válás és a folyamatos szakmai fejlődés kérdéseinek vizsgálata a tanárképzés kezdetétől a gyakornoki időszak végéig
		Harangus Katalin: Mérnök szakos hallgatók problémamegoldó képességének empirikus vizsgálata
		Jármái Erzsébet Mária: Egyetemi hallgatók megkérdezése atipikus módszerekkel: Kutatási céllal rendezett workshopok tapasztalatainak bemutatása

Kisterem: 12.20-13.40

3. szekció <i>Egészségtan</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Török Szabolcs, Végh Noémi, Guba Judit, John Balázs: Párterápiás szemléletű párkapcsolati készségfejlesztő edukatív program szívbetegséggel élők és partnereik számára: Módszertani bemutatás és hatékonyságvizsgálati eredmények
	<i>Török Szabolcs</i>	Papp Zsuzsanna Katalin, Ágij Eszter, Török Szabolcs: A terápiás rekreáció hatása krónikus beteg fiatalok rezilienciájára és társas készségeire
		Perge Anna: Hátrányos helyzetű településeken gondozottak az egészségmagatartás tükrében
		Járay Márton: „Hallottad mi történt?...” – Hogyan kezeljük közösségi szinten az iskolai, vagy egyéb közösségben előforduló traumatizáló helyzeteket?

Kisterem: 14.00-15.20

4. szekció <i>Egészségnevelés 1.</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Sztojev-Angelov Ilona: Mit főzött az iskola? Az egészségtudatos táplálkozásra nevelés az általános iskolában
	<i>Rucska Andrea</i>	Rucska Andrea, Kiss-Tóth Emőke: Halmozottan hátrányos helyzet és egészségkultúra: Általános iskolás fiatalok egészségmagatartása Borsod-Abaúj Zemplén megye halmozottan hátrányos településein
		Asztalos Bernadett: Ha ma G. Caplan élne... Gondolatok, kutatások a család funkcionális megközelítéséhez Magyarországon
		Somosiné Tésenyi Tímea: Taposómalom helyett alkotótér: Tematikus önismereti csoportok alkalmazása a kiegészítőprevencióban

Kisterem: 15.40-16.40

5. szekció <i>Egészségnevelés 2.</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Ládonyi Zsuzsanna, Donkó Erzsébet: A személyiségfejlesztés, önismereti munka helye a szociális munkás képzésekben
	<i>Torgyik Judit</i>	Erőss Gyuláné: A mentalizációs készség szerepe a pedagógiai munkában és a kiegészítő megelőzésében
		Blatt Péterné: A testnevelő tanárok szerepe a tanulók sport iránti elköteleződésében

2019. január 23. (Szerda)

Kisterem: 9.00-10.40

6. szekció <i>Inklúzió</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Tóth-Kocsis Csilla</i>	Gulya Nikoletta Mária: Társadalmi szemléletformálás a közoktatásban: Egy fogyatékossgal élő emberekkel kapcsolatos komplex érzékenyítő program hatásvizsgálata
		Deli Kitti: Az inkluzív kiválóságot elősegítő befogadó szemlélet felmérése a pécsi tudományegyetemen
		Tóth-Kocsis Csilla: Intézményi innováció a szociális képességek fejlesztésére
		Kiss Erika: Szülő-educáció, mint a kora gyermekkori intervenció „ <i>rejtett tanterve</i> ”: A kora gyermekkori gyógypedagógia fejlesztés és tanácsadás hatásai látássérült gyermeket nevelő szülők körében
		Nyíri Csilla: Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók Baranyában 2016 és 2018 között

Nagyterem: 9.00-10.20

7. szekció <i>Nyelvészet</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Bácsi János</i>	Jankovics Julianna: Az értelmi fogyatékossgal élők tartalomösszegzése hallott szöveg alapján
		Drahota-Szabó Erzsébet: 'Sok bába közt elvész a gyerek': Frazeologizmusok az általános iskolai anyanyelvi nyelvtankönyvekben
		Bácsi János: A relációs szókinccs fogalma az elméletben, ismeretének haszna a megismerés folyamatában
		Gocsál Ákos: A Praat beszédelemző szoftver alkalmazásának lehetőségei a hangtan oktatásában

Kisterem: 11.00-12.20

8. szekció <i>Nevelés-történet 1.</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Olasz Lajos</i>	Pornói Imre: 1948: Az iskolák államosítása
		Szóró Ilona: Nevelni és művelni minden időben: Simándi Béla (1899-1969)
		Sütő Erika: Középiszkolai reformkísérletek Magyarországon és Jugoszláviában az 1960-70-es években
		Olasz Lajos: Tehetséggondozás és elitképzés: Tervek a Darányi Kálmán Diákház felállítására

Nagyterem: 10.40-12.00

9. szekció Nyelv és kommunikáció	Levezető elnök:	Sárvári Tünde: Az osztálytermi rituálék szerepe a kisgyermekkorú német, mint idegennyelv-elsajátításban
		Asztalos Anikó: A csoportkommunikációs stratégia vizsgálata a tanulói beszédben magyar nyelvű tanórák alapján
	Zs. Sejtes Györgyi	Zs. Sejtes Györgyi: Dinamikus szövegmodell, dinamikus fejlesztés: Egy szövegtani elmélet működése az osztálytermi gyakorlatban
		Dobrova Zita: Szépirodalom a pedagógusképzésben

Kisterem: 12.40-14.00

10. szekció Nevelés-filozófia	Levezető elnök:	Antal Éva: Mary Wollstonecraft a természetes nőnevelésről
		Sárkány Péter: Az eszményképzés folyamata: Eugen Fink nevelésfilozófiai koncepciójának aktualitásáról
	Nádudvari Gabriella	Nádudvari Gabriella: Gondolatok Friedrich Hölderlin neveléstani elveiről az egyensúly eszméjének tükrében
		Schwendtner Tibor: Humboldt Bildung-fogalma

Nagyterem: 12.20-13.40

11. szekció IKT	Levezető elnök:	Eszenyiné Borbély Mária: Pedagógus digitális kompetencia körkép 2018
		Janurikné Soltész Erika: Digitális tananyagokban alkalmazott vizuális elemek vizsgálata
	Karlovitcz János Tibor	Czeglédi László: Digitális könyvtárak, repozitóriumok a mindennapi könyvtárpedagógiában
		Ládiné Szabó Tünde Julianna: A Tankocka alkalmazási lehetőségei a gyógypedagógia területén

Kisterem: 14.20-15.40

12. szekció Közművelődés	Levezető elnök:	Loboczkó János: Az esztétikai nevelés, mint az emberi természet humanizálása Schiller esztétikai írásaiban
		Aranyi Fruzsina: A társasjátékok játékszisztémájának egy lehetséges múzeumi adaptálása
	Loboczkó János	Dominek Dalma Lilla: Oktatási innováció a múzeumokban
		Sárosi Tünde: Iskolai Közösségi Szolgálat a közművelődési intézményekben

Nagyterem: 14.00-15.20

13. szekció <i>Zenei nevelés</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Sz. Fodor Adrienne: Zenei nevelés az általános iskolában: Tanító szakos hallgatók gondolatai az ének-zene órákkal kapcsolatban
	<i>Deákné Kecskés Mónika</i>	Deákné Kecskés Mónika: Adaptív oktatás a hangszeres zenei nevelés alapozó időszakában
		Czemmel Antónia Mária: Óvodapedagógus és tanító alapszakos hallgatók körében végzett zenei és műveltségi vizsgálat
		Boruzsné Bűdi Katinka: Zenetanítás a 16. századi protestáns iskolákban

Kisterem: 16.00-17.40

14. szekció <i>Oktatás-gazdaságtan</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Duczon Árpád: Az oktatás szerepe a nemzeti gazdasági stratégiai kivitelezésében
	<i>Duczon Árpád</i>	Mészáros Attila: Egyetemi humánerőforrás fejlesztésének innovatív megvalósulásának formái Magyarországon és Németországban
		Roszik Dóra, Baranyi Renáta, Fecske Andrea: A tanulási stratégiák és a tesztszorongás összefüggései középiskolás diákok körében
		Murányi Zoltán: A középiskola és a felsőoktatás átmenetének aktuális problémáiról
		Csillik Olga, Daruka Magdolna: Tanárképzés korszerűsítése a Budapesti Corvinus Egyetemen

2019. január 24. (Csütörtök)

Kisterem: 9.00-10.20

15. szekció Nevelés- történet 2.	<i>Levezető elnök:</i>	Poros Andrea: Anna Whitlock: Ellen Key pályatársa és barátnője, a híres Whitlock iskola igazgatónője
		Kozma Katalin: Nevelési célok és törekvések a 19. század első felének gyermekkönyveiben
	<i>Szűts- Novák Rita</i>	M. Pelesz Nelli: Egy fejezet a pedagógus szakma professzionizációjából: Reformelképzelések a tanítóképzésről a két világháború között Szegeden
		Szűts-Novák Rita: Idősebb Imre Sándor Budapesti Szemlében megjelent neveléstanának előremutató gondolatai

Nagyterem: 9.20-10.20

16. szekció Szociál- pedagógia	<i>Levezető elnök:</i>	Bogárdi Tünde: Gyermekvédelem a periférián
		Bálint Anita, Gál Anikó, Hódi Ágnes: Regionális vizsgálat a magyar gyermekvédelmi jelzőrendszer működéséről a szakellátott testvérek körében
	<i>Semsey Gábor</i>	Semsey Gábor: Szexuális nevelés, ahogy a gimnáziumi tanárok látják

Kisterem: 10.40-12.20

17. szekció Nevelés- történet 3.	<i>Levezető elnök:</i>	Vincze Tamás: A magántanítás problémája a hazai közéiskolai oktatásban a XIX. század utolsó harmadában
		Mohr Szilárd: Oktatás a második világháború esztendőiben a ciszterci rend pécsi és egri gimnáziumában az iskolai értesítők tükrében
	<i>Vincze Tamás</i>	Nemes-Wéber Zsófia: Az Óvodai Nevelés folyóirat vizsgálata az 1950-es években a magyar társadalmi változások tükrében
		Kopasz Adrienn Réka: Környezeti nevelési tartalmak a magyar köznevelési és közoktatási rendszer egyes dokumentumaiban az 1950-es évektől napjainkig
		Szlama Gabriella Zsófia: Tervezőasztaltól a kifutóig: A divattervezés integrálódása a magyar felsőoktatásba és a Magyar Iparművészeti Főiskola története

Nagyterem: 10.40-12.00

18. szekció <i>Környezeti nevelés</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Sándor József</i>	Krakker Anna: Környezeti nevelési oktatócsomagok Magyarországon
		Revákné Markóczi Ibolya, Jász Erzsébet, Kovács Enikő, Teperics Károly, Ütőné Visi Judit: A megújuló energiával összefüggő fogalmi struktúra vizsgálata 4., 7. és 11. osztályosok körében
		Sándor József: Megújuló elem a környezeti nevelésben: Vándortáborok
		Petróczky Henrietta: A meteorológiai tudás felmérése a 9. osztályban, a meteorológiai oktatás modernizálása, módszertanának átalakítása a földrajzoktatásban

Kisterem: 12.40-13.40

19. szekció <i>Fejlesztés</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Gombás Judit</i>	Juhász Ibolya: Perinatális rizikófaktorok és a fejlődési zavarok összefüggései a korai intervenciós és prevenciós ellátásban
		Gombás Judit: Iskolaérettség: mérés és fejlesztés: Egy budapesti óvodában végzett empirikus kutatás tanulságai
		Ökördi Réka: A matematikai gondolkodás fejlesztésének szükségessége a fejlesztőpedagógusi gyakorlatban és e fejlesztés lehetséges hozadécai

Nagyterem: 12.20-13.40

20. szekció <i>IKT és szakképzés</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Molnár György</i>	Molnár György: A digitális kultúra és médiaműveltség hatása a felsőoktatásban tanuló hallgatók körében
		Kenderessy Tibor: Dokumentumkezelési ismeretek oktatása, tapasztalatok az AVKF-n
		Nagy Tamás: Mérnök-tanár-képzés tantárgyainak támogatása számítógépes modellekkel, szimulációval
		Bálint Krisztián: Vajdasági, szabadkai középiskolában dolgozó tanárok elektronikus oktatás alapú tűzvédelmi képzés iránti igényeinek feltérképezése

Kisterem: 14.00-15.20

21. szekció <i>Oktatás, képzés</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Schmuck Roland</i>	Tóth Réka: Egyéni képzési számla a felnőttkori tanulásban való részvétel növelésére
		Schmuck Roland: ESG szerinti minőségirányítás az európai felsőoktatásban
		Pacsuta István: Felsőoktatásban tanulók értékrendszere
		Medovarszki István: A tanulói autonómiát és az önszabályozó tanulást támogató tanulási környezetek szerepe a formális oktatásban

Kisterem: 15.40-17.00

22. szekció	<i>Levezető elnök:</i>	Sós Katalin: Fizika a természetben, az otthonunkban: Hogyan szeretessük meg a fizikát a leendő tanítókkal?
		Grund Ágnes: A tanári értékelő megnyilatkozások típusai
		Kapás Mónika: Vajdasági romák a munkaerőpiacon
		Karlovitc János Tibor, Kárpáti-Daróczi Judit: Albán egyetemisták vállalkozói kompetenciái
<i>Időszerű kérdések</i>	<i>Kapás Mónika</i>	

Tartalmi összefoglalók

A turizmus szaknyelv tanterv-előkészítő igényfelmérése és a kitűzött célok megvalósulásának összehasonlítása anglisztika alapszakos hallgatók esetében

Adorján Mária

Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest

adorjan.maria@kre.hu

Jelen tanulmány az egyetemi szaknyelvoktatás egyik meghatározó komponensének, azaz a tanterv-előkészítési folyamat első lépéseként felmerülő igényfelmérésnek, majd a kitűzött célok megvalósulásának összehasonlító értékelését mutatja be anglisztika alapszakos egyetemi hallgatók célcsoportja esetében. A kutatás a gazdag szakirodalomban fellelhető szükségletelemző modellek alapján az oktatási folyamatra hatással bíró társadalmi szereplőket azonosítja, majd az egyeztetési folyamat eredményeként arra keresi a választ, melyek azok az igények és szükségletek, amelyek egy olyan turizmus szaknyelvi kurzus bevezetéséhez adnak esélyt, amely nem turisztika alapszakos hallgatók esetében mind a leendő munkaadók, mind a hallgatók igényeit kielégíti. Feltáró jellegű empirikus kutatásomban az igényfelmérés folyamatát, majd a kitűzött célok megvalósulásának értékelését vizsgáló visszacsatolást mutatom be a tantervfejlesztés perspektívájából. Az elemzés alapján megállapítható, hogy előzetes tájékozódó igényfelmérésre szükség lehet olyan esetekben, amikor nem-szakos tanulmányokhoz kapcsolódóan szaknyelvi tantárgyak kerülnek bevezetésre, azonban a leendő munkaadók nyelvi és általános kompetenciákkal kapcsolatos igényei nagyobb segítséget jelentenek a tanterv és tananyag tervezésében. A felmérés részeként szintén azonosítani kell a szélesebb társadalmi kontextust, amely igényeket támaszt a tárgy kimeneti eredményeivel szemben.

A következtetések nagyrészt alátámasztják a nyelvpedagógiai szakirodalomban fellelhető elméleti és empirikus eredményeket, ezen belül különösen a szaknyelvtanítás kutatási eredményeit. Ugyanakkor az eddig még nem vizsgált új célcsoport és oktatási helyzet árnyalja az eddig levont tanulságokat, így azok hasznosak lehetnek az angol alapszakos szaknyelvtanítás kutatás számára, valamint a szaknyelvi tantervfejlesztés tartalmi és módszertani kialakításánál.

Mary Wollstonecraft a természetes nőnevelésről

Antal Éva

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

antal.eva@uni-eszterhazy.hu

Mary Wollstonecraft (1759-1797), brit feminista, moralista és pedagógus, aki alapított leányiskolát, maga is tanított, dolgozott nevelőnként, később egy londoni kiadónál szerkesztői munkát végzett, és francia nyelvű szövegeket fordított. Elméleti műveiben a korban nagy hatású filozófusokkal és gondolkodókkal (Burke, Locke, Rousseau) vitázva védi meg a nőnevelés létjogosultságát.

Korai sikerkönyvében, az *Eredeti történetek a való életből* (Original Stories from Real Life, 1788) című gyerekeknek szánt, nevelő célzatú könyvecskéjében két tinédzser korú lány képzésének gyakorlatát mutatja be huszonöt fejezetben. Nevelőnőjük, Mrs. Mason a természetben, kint a parkban sétálva oktatja és neveli a leányokat elbeszélgetve velük az emberi jellem és az önismeret kérdéseiről, a szépség, a boldogság mibenlétéről, a másokkal szembeni tisztelet és odaadás fontosságáról, valamint az állatok szeretetéről. Pontosabban a lányok erényes és boldog életre való nevelése az állatok szeretetével veszi kezdetét, mivel lépcsőről-lépésre gyakorlatiasan zajlik a „képzés”. Minden egyes „lecke” adott problémát jár körül, melyet a nevelő példázatos történetekkel támaszt alá, tesz érzékletessé. Előadásomban a nevelő kézikönyv argumentatív építkezését mutatom be, külön figyelmet fordítva arra, hogy a szerző milyen „eredeti” módon idézi meg John Locke filozófiai vagy éppen Jean-Jacques Rousseau-nak a természetes nevelésre vonatkozó gondolatait. A *Történetekhez* a szerző kortársa és barátja, William Blake készítette az illusztrációkat, melyekre külön kitérek bemutató elemzésemben. A mű magyarul nem olvasható, így minden idézett szövegrészlet a saját fordításom.

A társasjátékok játéksisztémájának egy lehetséges múzeumi adaptálása

Aranyi Fruzsina

Déri Múzeum, Debrecen

aranyi.fruzsina@derimuzeum.hu

A múzeumok egyre inkább a látogatói csoportok fókuszába kerülnek. Ha tartalmas, szórakoztató, informatív kikapcsolódási lehetőséget keresnek, akkor mind a pedagógusok, mind a szülők a múzeumok programkínálatát is figyelembe veszik a választásnál. A múzeumok ezt az igényt felismerik, és reagálnak rá. Múzeumpedagógiai kínálatukban mindinkább megjelennek olyan programok, amiket generációtól függetlenül mindenki egyformán élvezhet. A már régóta létező kézműves lehetőségek mellett egyre nagyobb teret hódítanak a múzeumi társasjátékok.

Előadásomban egy ilyen múzeumi környezetre adaptált társasjátékot mutatok be, ami az Arany János emlékévkben megnyílt „*De Ielkem Isten megnyitá*” - a köztünk élő Arany János című időszak kiállításához kapcsolódóan nyújtott lehetőséget az érdeklődő csoportoknak és családoknak Arany János új szempontból való megismerésére. A kiállítás nem akart egyetlen nagy igazságot megfogalmazni Arany János életművéről, hanem a költőhöz, mint magánemberhez közelített. A kiállítás mondanivalóját megtartva igyekeztem olyan térként kezelni a kiállítóteret, ahol a játékosok játék során megoszthatták egymással a költőről korábban szerzett, valamint a kiállításban nyert információikat.

Az óriás társas során a látogatók egy-egy Toldi karakter bőrébe bújva egy küldetés keretében járhatták be a kiállítást, és kerülhettek egyre közelebb magához az íróhoz. A foglalkozást családok számára 6-99 éves korig, illetve általános és középiskolás diákoknak 3. osztálytól ajánlottuk.

A csoportkommunikációs stratégia vizsgálata a tanulói beszédben magyar nyelvű tanórák alapján

Asztalos Anikó

Budaörsi Herman Ottó Általános Iskola, Budaörs

asztalos.aniko@btk.elte.hu

A bemutatott vizsgálat tovább árnyalja a tanulói beszéddel kapcsolatos kutatások eddigi eredményeit, és rámutat az órán alkalmazott munkaformák és a tanulói beszéd összefüggéseire. Az osztálytermi megszólalások alkalmával ideális esetben a tanulóknak lehetőségük van arra, hogy az életszerű, problémamegoldó, hétköznapi kommunikációs helyzetekre felkészüljenek.

A diskurzuskutatás tárgyaként fokozatosan jelent meg az osztályterem közege. Ezt főként az az igény hívta létre, hogy a kutatók fel akarták tárni, hogy mennyit, mit és hogyan beszélnek az osztályban a tanárok és a diákok, valamint, hogy milyen módszer, illetve munkaforma segítené a tanulói beszédidő (= Student Talking Time, STT) növelését.

Az előadás középpontjában egy olyan kutatás áll, amelynek célja, hogy megállapítsa a következőket: a csoportos és a páros munkaformák során megjelenő csoportkommunikációs stratégia szabályszerűségeit, a tanulói diskurzus pragmatikai funkcióit, megnyilatkozástípusait és szomszédsági párjait.

A kutatás elméleti kerete: a diskurzuselemzés, a pragmatika és az anyanyelv-pedagógia. A kutatás módszere digitális órák beszédanyagának lejegyzése az ELAN transzkripció szoftver segítségével, valamint a csoportkommunikációs stratégia megfigyelése, elemzése és leírása az interakcionális szemlélet alapján, amely a beszédaktusok működése szerint 12 kategóriába sorolja a megnyilatkozásokat. A kutatás anyagát 4 irodalomóra és 4 történelemóra digitális felvétele, valamint 2-2 tanulói csoport beszédének diktafonnal rögzített digitális változata adja.

Az előadás második része egy olyan módszertani eszközt, az egyéni kommunikációs profilt mutatja be több elkészült tanulói munka alapján, amely alkalmas lehet a tanulók saját kommunikációjának reflektív szemléletű megközelítésére és elemzésére. A profil elemei a következők: 1. Felolvasás elemzése 2. Interjúelemzés 3.T-táblázat készítése és elemzése 4. Kérdőívelemzés 5. Így szeretnék kommunikálni című fogalmazás. A feladatok nyomán a tanulók megfigyelhetik például a különböző kommunikációs tényezőket és ezek sajátosságait. Ezenkívül saját nyelvi példáik által elemezhetik a különböző kommunikációs funkciókat, és megfogalmazhatnak olyan észrevételeket, amelyek az otthoni és a tanórai kommunikáció eltérő sajátosságaira vonatkoznak.

Ha ma G. Caplan élne... Gondolatok, kutatások a család funkcionális megközelítéséhez Magyarországon

Asztalos Bernadett

Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet
asztalos.bernadett@public.semmelweis-univ.hu

Caplan G. a közösségi mentálhigiéné és családterápia nagy alakja, több mint negyven évvel ezelőtt megalkotta funkcionalista családelméletét, írása ma is az egyik legfontosabb szakirodalom a segítő szakemberek számára. Azonban negyven év alatt egyre gyorsuló ütemben változott-változik világunk. Szívesen meghallgatnánk, vajon ő mit tenne hozzá eredeti elméletéhez mai világunkban, sajnos erre nincs mód.

A következőkben mégis azt feszegetjük, hogy milyen új gondolatok fűzhetők fel Caplan gondolati fonalára? Milyen kutatásokat, statisztikákat hívhatunk ehhez segítségül? Milyen üzeneteket fogalmazhatunk meg ennek mentén a mai (magyar) segítő szakembereknek? A konferencia előadás ennek a témáját feszegeti, a belőle készülő tanulmány a praktizáló és jelenleg képzésben lévő segítő szakembereket szeretné támogatni, (a család témában érdeklődőknek pedig inspirációt adhat) a teljesség igénye nélkül.

Tudjuk, hogy a család témájában nagyon nehéz megnyilatkozni, mindenkinek van valamilyen sajátélménye, saját definíciója, értékrendszere, így az az érzése, hogy értőn tud hozzá szólni. Sajnos át is politizált, így félelem is van a szakemberekben megnyilatkozni, s bárki bármit állít, az bizonyosan valaki meg is támadja tudományos körökben. A családdal kapcsolatban sok érzélem is megjelenik, így egy-egy ártatlan mondat is könnyen sebet ejthet. Azonban túl nagy a család fontossága ahhoz, hogy mentálhigiénés attitűddel elfogadjuk a vele való foglalkozás elfojtását, csak az őszinteség talaján fejlődhetnek építő mechanizmusok, kezdeményezések. Éppen Caplan megközelítésének állandó létjogosultsága az, vagyis, hogy a család társadalomban betöltött funkcionális szerepe semmi máshoz nem fogható, mely elég jogalap, hogy merjünk a témával foglalkozni, illetve erőt adhat ahhoz, hogy szembe nézzünk esetleg riasztó jelenségekkel, tendenciákkal.

Ennek a tanulmánynak a célja tehát nem az, hogy végső megoldást vagy választ adjon, esetleg állást foglaljon, pláne nem, hogy bárkit bármiről meggyőzzön, hanem, hogy elgondolkoztasson, a szakembereknek megerősítést nyújtson, és közös gondolkodásra serkentsen.

A relációs szókincs fogalma az elméletben, ismeretének haszna a megismerés folyamatában

Bácsi János

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája, Szeged
bacsi@jgypk.szte.hu

Az ember szavakkal nevezi meg a világ elemeit. A fragmentumok közötti összefüggéseket szintén szavak segítségével írhatja le. Az elemek közötti kapcsolatokat jelölő szabad morfémákat nevezik relációs szókészletnek. A különböző nyelvelírás-elméletek más-más szóhalmazt definiálnak relációs szókíncként. A strukturalisták alig száz szót tekintenek valódi relációs készletnek, ők elsősorban a névutókat sorolják ebbe a kategóriába, valamint néhány helyre és időre vonatkozó kifejezést, már bizonytalanok a sorszámnevek adott szövegösszefüggésben való megítélésében, és a középfokú melléknevek minősítésében. A generatív nyelvelírás-elmélet kibővíti ezt a listát az igekötőkkel. A kategoriális grammatika pedig eljut odáig, hogy minden szó relációt jelöl, csak vannak olyanok, amelyek a relációs jelentés mellett valamilyen világfragmentumot is megneveznek. Ebben a felfogásban a relációkat lehet osztályozni, lesznek olyanok, amelyek önmagukkal állnak csak relációban, mások egy halmazzal vannak valamilyen kapcsolatban, megint mások két elem relációját prezentálják, megint mások kettőnél több elemmel állnak kapcsolatban, olyanok, mint egy több argumentumú függvény.

A limitált szókincs a súlyos nyelvi deficitek közé tartozik. Ez a deficit tanulási nehézséget fog okozni. Az eddigi kutatások azt állítják, ha a tartalmas szavak területén van limitált szókincs, akkor az elsősorban a szövegértésben és az expresszív nyelvhasználatban okoz deficitet. Ha a relációs szókincs mutat deficitet, akkor az elsősorban a természettudományos tantárgyak interpretálását fogja negatívan érinteni.

Dolgozatomban azt mutatom be, hogy ennél azért árnyaltabb összefüggések vannak a relációs szókincs deficitének megítélésében. Ha ugyanis a teljes szókészletet relációnak is tekintem, akkor ezek között célszerű valamilyen hierarchiát felállítani. Dolgozatomban egy lehetséges rangsornak a felállítására teszek kísérletet.

Regionális vizsgálat a magyar gyermekvédelmi jelzőrendszer működéséről a szakellátott testvérek körében

Bálint Anita, Gál Anikó és Hódi Ágnes

SZTE JGYPK TÓKI, Szeged

anita.drszp@gmail.com, ganiko@jgypk.szte.hu, agnes.hodi@edu.u-szeged.hu

Magyarországon az 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról tartalmazza a szociális szolgáltatások jogforrását, ezen belül is a családsegítést, mint alapellátási formát. E szolgáltatás a hatályos 1997. évi XXXI. törvény 40.§ (1) és (2) bekezdése szerint a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat keretein belül működik, melynek egyik fő feladata, hogy gyermekvédelmi jelzőrendszert működtessen. A jelzőrendszeri tagok közé sorolhatjuk az egészségügyi szolgáltatást nyújtókat, a védőnői szolgálatot, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatókat, a köznevelési intézményeket, a rendőrséget, az ügyészséget, a bíróságot, az egyesületeket, valamint az egyházi jogi személyeket egyaránt. Korábbi vizsgálatok (KSH, 2014; Máté 2017) szerint a legtöbb jelzés a köznevelési intézményektől (2011-ben 44%; 2012-ben 46,5%; 2013-ban 43,8%; 2014-ben pedig 39,7%) és az önkormányzatoktól (2011-ben 30,5%; 2012-ben 27,5%; 2013-ban 26,8%; 2014-ben 28,2%) érkezett. Jelen kutatás egy átfogó vizsgálat fontos szeletét képezi, amely a gyermekvédelmi szakellátásba vett testvérekre (N=176) vonatkozó adatokat helyezi középpontba. Ennek tükrében e kutatás fő célja a szakellátásba vett testvérekre vonatkozó jelzések, illetve azok forrásainak vizsgálata a 2014-2017-ig terjedő időszakokra vonatkozóan. Egy megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat állami gondoskodásba vett testvéreinek jelzőrendszerre vonatkozó adatait dokumentumelemzés módszerével dolgoztuk fel. Eredményeink szerint 2017-ben az esetek 47,5%-ban érkeztek jelzések, 2016-ban jelzés az esetek 95,1%-ban volt regisztrálva, míg 2015-ben 78,6%-os volt a jelzési arány. A 2014-es évre vonatkozó adatok azt mutatják, hogy a szakellátásba vett testvérek 85,4%-nál érkeztek jelzések. A jelzések zöme rendszerint 2017-ben és 2016-ban az állampolgároktól, 2015-ben a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatóktól, 2014-ben pedig a közoktatási intézményektől érkeztek. Ebből adódóan észlelhető a jelzőrendszer aktív szerepének működése, tendencia viszont nem mutatható ki. Fontos megjegyezni, hogy a jelzések hiánya származhat adminisztratív és információs hiányokból, illetve a jelzőrendszer működésbeli hiányosságából, azonban pontos következtetéseket nem vonhatunk le. Ahhoz, hogy az észlelő- és jelzőrendszer hatékonyan és sikeresen tudjon működni nélkülözhetetlen a gyermekvédelem intézményrendszerén belüli együttműködés, ezzel hozzájárulva a gyermekek egészséges személyiségfejlődésének optimális biztosításához.

Vajdasági, szabadkai középiskolában dolgozó tanárok elektronikus oktatás alapú tűzvédelmi képzés iránti igényeinek feltérképezése

Bálint Krisztián

Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola, Budapest

balint.krisztian@phd.uni-obuda.hu

Tűzvédelmi megoldások nélkül egyetlenegy oktatási intézmény sem működhet. Az iskoláknak a tűzvédelmi előírásokat szigorúan be kell tartaniuk, hiszen erre törvényi rendelet kötelezi őket. A tanintézményben dolgozó pedagógusok és az iskolavezetőség évente egyszer tűzvédelmi képzésen vesz részt. Sajnálatos módon ezek az elméleti tanfolyamok leggyakrabban a késő esti órákban kerülnek megtartásra a tanítási órák után. Modern eLearning alapú tűzvédelmi oktatásra ez idáig nem került sor, holott ilyen módon a tanárok szabadon választhatnák meg a nekik legjobban megfelelő időpontot.

A kutatás célja, hogy felmérje a vajdasági középiskolában dolgozó tanárok meglátásait az iskolai tűzvédelmi oktatással kapcsolatban. A kutatás további célja, hogy feltérképezze azt, hogy a tanárok hogyan vélekednek egy lehetséges eLearning alapú tűzvédelmi elméleti képzésről?

A vizsgálati mintában 3 határontúli vajdasági, szabadkai középiskola 35 tanára vett részt. A kutatás során a pedagógiai mérések tipikus eszköze a kérdőívek kerültek felhasználásra. A kapott eredmények SPSS program segítségével lettek kielemezve.

A hipotézis beigazolódott, miszerint a tanárok lehetőség függvényében részt vennének eLearning alapú tűzvédelmi képzésen. A kutatásban részt pedagógusok többsége 92%-uk iskoláktól függetlenül (χ^2 próba: $p=0,054$) igennel felelt, miszerint hasznos lenne elektronikus oktatás köré építeni az elméleti tananyagot. A tanárok zöme a Moodle keretrendszer használatát javasolta, mivel annak működését már jól ismerik. A virtuális oktatás gondolatától sem határolódtak el, hiszen a többségük 78%-uk az iskoláktól függetlenül (χ^2 próba: $p=0,059$) helyesli a Moodle keretrendszer kibővítését Sloodle elemekkel. Továbbá kijelenthető, hogy a pedagógusok fontosnak tartják a modern iskolai tűzoltó berendezések meglétét, hiszen szöveges válaszaikban megjegyezték, hogy a tanulók testi épsége mindennél fontosabb, ebből kifolyólag a gyakorlati oktatáson is szívesen vesznek részt. A kutatás rávilágított arra, hogy a tanárok többsége az iskoláktól függetlenül (χ^2 próba: $p=0,067$) fontosnak tartja az iskolai tűzoltó berendezések meglétét, valamint, hogy 91%-uk a gyakorlati oktatás során kipróbálta már a porral oltó készülék használatát. Ez azért fontos, mivel az ilyen típusú készülékek pár másodpercig működnek, így bizonytalanságnak oltás közben nincs helye.

Kutatási eredményként kijelenthető, hogy a középiskolai tanárok tetszését elnyerte az eLearning alapú tűzvédelmi oktatás gondolata, ebből kifolyólag szívesen vennének részt egy ilyen edukáción.

A testnevelő tanárok szerepe a tanulók sport iránti elköteleződésében

Blatt Péterné

**Pécsi Tudományegyetem Bölcsészstudományi Kar Neveléstudományi Doktori Iskola,
Pécs
bape7275@gmail.com**

Napjainkban egyre többször szembesülhetünk a mai gyermekek, fiatalok egészségi állapotának silány helyzetével. Ebben nagy szerepet játszik a mozgásszegény életmód, amely káros hatással van az egész szervezetre, betegségekhez, a szervezet idő előtti öregedéséhez vezet. Ezen negatív hatások ellensúlyozásának egyik lehetséges eszköze a sportolás, amelyre igen nagy szüksége lenne a mai Z és α generációhoz tartozó gyerekeknek. Számos kutatás igazolta, hogy akik sportolnak, jobban tanulnak, mert kitartóbbak és nagyobb a felelősségtudatuk. A rendszeresen sportoló gyerekek megtanulják rangsorolni a feladataikat, beosztani az idejüket.

A testnevelés és sport az egyetlen a műveltségterületek között, melynek fő feladata az egészség megőrzése és a testi képességek fejlesztése. Sajátos környezetnek, menetének és tananyagának köszönhetően számos nevelési lehetőség rejlik a testnevelés órákban. Számos kutató szerint a gyermekek testedzéshez való viszonya az iskolában dől el. Az iskola, s azon belül a testnevelő oktató-nevelő munkája ugyanis sokszor jelentősebb befolyással bír ezen a területen, mint a család. Versics és munkatársainak 2009-es kutatásából az derült ki, hogy a szülők sportolási szokásai nincsenek mindig hatással a gyerekek sporttevékenységére. Ilyen esetekben egy jól felkészült, személyes példával előljáró testnevelő egy életre szóló indíttatást adhat a sportoláshoz.

Vizsgálatom célja annak feltárása volt, vajon a testnevelő tanárok milyen hatással vannak a gyerekek sportaktivitására, valamint hogy a gimnazista tanulók elkötelezettebbek-e a sport iránt, mint a felső tagozatos diákok?

Kutatásomat pécsi általános iskolákban és gimnáziumokban végeztem 10-13, valamint 15-18 éves tanulók körében önkitöltéses kérdőíves módszerrel (N=191). A kérdőív itemei a sportágválasztást befolyásoló tényezőket is vizsgálták, de jelen tanulmányban csak a sport iránti elköteleződést befolyásoló tényezőkre helyeztem a hangsúlyt.

Azt tapasztaltam, hogy a gyerekek elsősorban 8-10 éves korukig nyerhetők meg a rendszeres testmozgásra. Pontosán ezzel magyarázható, hogy a sportolást befolyásoló személyek sorában a testnevelők csupán a lista végén kapnak helyet. Sokkal nagyobb befolyással bírnak a szülők, a testvérek és még a barátok is.

Az indíttatást vizsgálva korosztálytól függetlenül arra a következtetésre jutottam, hogy a belső motivációs tényezők sokkal jelentősebbek a rendszeres mozgás szempontjából, mint a külső tényezők. Így nem mondható, hogy a gimnazisták elkötelezettebbek a sport iránt, mint az általános iskolások.

Az eredmények rávilágítanak az alsó tagozaton testnevelést tanító pedagógusok befolyásának jelentőségére, valamint az említett oktatási szakaszban a szakképzett testnevelők oktatásban való jelenlétének igényére.

Gyermekvédelem a periférián

Bogárdi Tünde

Eszterházy Károly Egyetem, Eger
bogardi.tunde@uni-eszterhazy.hu

Előadásom célja azon hipotézis vizsgálata, miszerint a leszakadó térségekben a helyi társadalom hátrányos helyzetű problémahalmaza a humán ellátórendszer leterheltségét vonja maga után. Ennek vizsgálatához egyrészt a kutatási mintaterületként kijelölt dél-hevesi belső periféria társadalmi helyzetfeltárását végzem el területi, népszámlálási és – mivel kutatásom fókuszában a gyermek- és fiatalok állnak – oktatási statisztikai adatok felhasználásával. Másrészt vizsgálom, hogy a térség 17 településén a lakosság számára mely humán közszolgáltatások érhetőek el és milyen időtartamban. Fontos mindez azért, mert a leszakadó, hátrányos helyzetű térségekben – mint amilyen a dél-hevesi belső periféria – a helyi társadalom egyre romló helyzete egyre növekvő ellátási igényeket vetít elénk. A lokális ellátórendszerek egyre nagyobb feladatot kapnak, így a helyi intézmények, szakemberek leterheltsége fokozódik. Az általam 2013 óta vizsgált dél-hevesi térségben az elmúlt években elvégeztem a helyi humán ellátórendszer helyzetképének elemzését, vizsgáltam a meglévő szolgáltatási, ellátási igényeket a szociális ellátásban, gyermekvédelemben, sőt az egészségügyben és az oktatásban is, valamint elvégeztem a szociális-egészségügyi-oktatási ágazatokban dolgozó szakemberek tapasztalatainak, véleményének feltárását, melyen keresztül egy többségében jól működő, de leterhelt intézményrendszer képe bontakozott ki. Rávilágítok arra, hogy a vizsgált térség jól példázza a vidéki humán ellátórendszer tipikusnak tekinthető azon problémáját, hogy a humán közszolgáltatási feladatokat ellátó szakemberek leterheltek: magas az esetszám, rengeteg az adminisztráció. A feladat nagyságrendjéhez képest kevés a szakember.

Zenetanítás a 16. századi protestáns iskolákban

Boruzsné Búdi Katinka

Rajkó-Talentum Művészetoktatási Intézmény, Budapest

boruzsnekatinka@gmail.com

A protestáns eszmerendszer meggyökerezéséhez az iskola nyújtotta a legjobb színteret, itt alapozták meg azokat az ismereteket, amelyek a bibliai tanítások megértése után az önálló hitéletet, a hitbeli meggyőződések egyéni kialakulását elősegítették. A kialakuló protestáns iskolarendszer zenei életéről kevés forrás áll rendelkezésünkre, ezért sok esetben a középkori hagyományokat, illetve közvetett forrásokat kell vizsgálnunk s egy-egy kollégium zenei életét górcső alá véve újabb információkat keresni a korszak zenei nevelésével kapcsolatban.

A kutatás célja a 16. századi protestáns intézmények zeneoktatásának vizsgálata, különös tekintettel a középkori iskolák hagyományainak jelenlétére és a liturgiai műfajok gazdagságának protestáns örökségére, melyek a korszak oktatási rendszerének zenei tananyagát képezték. Az előadás során a debreceni Református Kollégium működésének első évtizedeit mutatom be, középpontba állítva azt a protestáns zenei anyagot, amely az iskolai zeneoktatás és a liturgia közös zenei elemeként volt jelen. Ennek alapjául elsődleges forrásként a korszak reprezentatív liturgikus könyvét, Huszár Gál 1560-61-es énekeskönyvét használtam, melyet a dokumentumelemzés módszerével vizsgáltam.

Az elemzés során az énekeskönyvben szereplő zenei műfajok csoportosítására került sor, melynek eredményeképpen betekintést nyerhetünk a debreceni Kollégium diákjainak zenei nevelésébe, az énekes szolgálatok rendszeres alkalmába, mely a liturgiai gazdagság mellett az iskolában és gyülekezetben énekelt műfaji sokszínűséget is megvilágítja. Az énekeskönyv szerzőinek fontos szerepe volt a reformáció sajátosan magyar dallam-és szövegkincsének kialakításában s e mellett a tanítói, rektori valamint adott esetben iskolalapítói tevékenységük is kiemelkedő.

Digitális könyvtárak, repozitóriumok a mindennapi könyvtárpedagógiában

Czeglédi László

Eszterházy Károly Egyetem, Eger
czegledi.laszlo@uni-eszterhazy.hu

A könyvtárpedagógia területe jelenleg még küzd a digitális világ kihívásaival. A megújuló tantervi változások lehetőségei még nem láttatják, hogy milyen irányban kell folytatni a munkát ezen a területen.

Szükséges egy általános helyzetkép felvázolása ahhoz, hogy lássuk, honnan hová kellene eljutni. Részeredményekről ugyan olvashatunk, de a terület problémáinak generikus feltérképezése még nem történt meg. A jelenlegi kutatás egy előzetes képet kíván alkotni az iskolai könyvtárak helyzetéről olyan szempontból, hogy miként tudják a mindennapi munkájukba beilleszteni a digitális adat- és dokumentumtárak használatának lehetőségeit. Emellett kísérletet teszünk arra, hogy felmérjük az iskolai könyvtárak eszközfelkészültségét is – tekintettel arra, hogy az adott eszközöket a könyvtár használhatja vagy az iskolákban ezek más oktatási objektumokban férhetők hozzá.

A kutatás három kérdésre keresi a választ: feltételek, lehetőségek, alkalmazás. Mindhárom területről elsősorban kérdőíves felmérés alapján próbálunk meg tájékozódni. Az eredmények kiértékelése után célzott kutatásokat szeretnénk indítani a felmerült legfontosabb problémákkal kapcsolatban.

Jelen kutatás elsődlegesen a harmadik kérdés köré épül fel, nevezetesen, hogy milyen iskolai stratégiával, könyvtári elképzelésekkel lehet a megjelenő problémákat orvosolni a mindennapi oktatásban, a várható új tantervi elvárásoknak megfelelően. Tegyük hozzá természetesen azt a tényt, hogy a mindennapi oktatás módszertana, technológiája természetesen nem, vagy nagyon nehezen követi ezeket az elvárásokat.

Előadásomban szeretnék rávilágítani a címben említett lehetőségekre, amelyek könnyebbé tehetik a hétköznapi tanórák megvalósítását, és kiszélesítik az információátadás eszköztárát.

Köszönetnyilvánítás: A kutatás az EFOP-3.2.15-VEKOP-17 A köznevelés keretrendszeréhez kapcsolódó mérési-értékelési és digitális fejlesztések, innovatív oktatásszervezési eljárások kialakítása, megújítása c. pályázat keretében valósul meg.

Óvodapedagógus és tanító alapszakos hallgatók körében végzett zenei és műveltségi vizsgálat

Czettel Antónia Mária

Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
mentormentor826@gmail.com

Kutatásomban arra keresem a választ, hogy milyen bemeneteli képességekkel, ismeretekkel kapnak felvételi lehetőséget óvó- és tanító szakos hallgatók az egyetemre, majd ott milyen eredményesen végzik el a tanulmányaikat, és ezután hogyan képesek az Alma Materben tanultakat a gyerekeknek közvetíteni. A gyermek tanítójának felkészültsége, rátermettsége által szembesül először a reá váró feladatokkal, és nem mindegy, hogy milyen hatások érik ebben a fiatal korban. Úgy gondolom, érdemes megvizsgálni, hogy milyen változások, mennek végbe a hallgatóknál zenei ismereteik bővítése, és ezáltal zenei műveltségük kiteljesedése során. Sajnos az alapszakos képzésre jelentkező hallgatók zenei előképzettsége nem kielégítő, mert hiányos, vagy csekély zenei ismeretekkel rendelkező hallgatók is felvételt nyernek. Ebből adódik a kérdés, hogy vajon képes-e a tanulmányai alatt legalább olyan szintre hozni zenei ismereteit, tudását a hallgató, ami már a felvételekor elvárt lett volna, és ha nem, akkor milyen lehetőségei vannak ezen hiányosság felszámolására.

Kutatásomat óvodapedagógus és tanító alapszakos hallgatók körében végzem. Célom a zenei tanulmányaikat és a műveltségüket támogató tényezők minél sokrétűbb meghatározása és rendszerezése, az azt alkotó egyes részterületek közötti többszintű kapcsolatok, a hallgatók zenei előképzettsége közötti eltérést magyarázó háttérváltozók feltárása, és az arra megoldást nyújtó lehetőségek összegzése. Ahhoz, hogy a zenei oktatás a nevelés rendszerében a neki szánt kiemelt szerepet betölthesse, szükséges, hogy a tanítói képzésben is hangsúlyt kapjon. Egyre fontosabb, hogy az oktatás egymásra épülésében, annak hatékony visszacsatolásában, az innováció érvényesülésével a zenei szakma fejlődjön. Olyan alkotó és alkalmazkodó szakemberek kerüljenek ki óvodapedagógusoknak és tanítóknak, akik képesek a nevelési feladatok sokoldalú ellátására, és az értékek átadására.

Tanárképzés korszerűsítése a Budapesti Corvinus Egyetemen

Csillik Olga, Daruka Magdolna

Budapesti Corvinus Egyetem

olga.csillik@uni-corvinus.hu, magdolna.daruka@uni-corvinus.hu

A digitális forradalom következményeként kialakuló technikai-társadalmi-gazdasági környezetben a gazdasági fejlődés kulcstényezőjévé a humántőke válik, ami szükségsszerűvé teszi az oktatás felértékelődését. Ez a folyamat a meglévő oktatási rendszereket adaptációra készíti/kényszeríti. Az adaptációs folyamat sikerességét meghatározó jövő iskolájáról még viszonylag homályos, több kimenettel rendelkező képünk van. Ennek ellenére biztosan állítható, hogy a tradicionális tanulási-tanítási folyamat jellemzői gyökeresen megváltoznak. A tradicionális tanulási környezet, a megszokott tanulási és tanítási stratégiák, módszerek változása szükségszerűen új igényeket támaszt a tanárképzés számára.

Tanulmányunkban bemutatjuk, hogy az elmúlt években milyen korszerűsítési lépések és fejlesztési folyamatok történtek a Budapesti Corvinus Egyetem közgazdász tanár képzésében. Stratégiánk kialakítását kutatási eredményeinkre alapoztuk. Elméleti és empirikus kutatásaink eredményeként sikerült azonosítani a digitális generáció tanulási folyamatának jellegzetességeit, elvárásait a hatékony tanárral szemben. Ugyanezt elemeztük a tanárok szempontjából is (felmérésünk kiterjedt középiskolai és felsőfokú oktatási intézmények oktatóira). Eredményeinket összevetve a jövő iskolájával kapcsolatos előjelzésekkel, trendjeivel indítottuk el a korszerűsítési folyamatot.

Alapvetően három területen sikerült elérni jelentős eredményeket. Mindhárom terület fejlesztésének eredményeit konkrét példákkal szemléltetjük:

- a) a képzési kimeneti követelmények és a kutatási eredmények alapján megvalósítottuk a tanulási eredmény alapú képzésfejlesztést,
- b) módszertani fejlesztés keretében a blended learning alapú tanulásszervezési eljárások felé mozdultunk el, illetve az offline órákon a tevékenység – és élményalapú módszerek alkalmazása valamennyi, a képzéshez tartozó kurzusok esetében,
- c) a harmadik, jelentős korszerűsítést igénylő terület a képzés során megvalósuló értékelés. A fejlesztés két irányú: részben a folyamatos visszajelzés, részben pedig a portfólió típusú értékelési rendszer kidolgozása.

Adaptív oktatás a hangszeres zenei nevelés alapozó időszakában

Deákné Kecskés Mónika

Széchenyi Egyetem Művészeti Kar/Apáczai csere János Kar (Győr)

monimail11@gmail.com

Az adaptivitás eredetileg a biológia tudományágához tartozó fogalma más diszciplínákban, így a neveléstudomány területén is helyet kapott. Az adaptivitás olyan kulcsfogalom, amely nélkül napjainkban egyetlen hatékony pedagógiai tevékenység sem képzelhető el. A pedagógusnak a szakmai önállósága, és a rendelkezésre álló ideális tárgyi feltételek mellett képesnek kell lennie alkalmazkodni a diákok képességeihez, adottságaihoz. Fokozottan érvényes ez a művészeti, ezen belül a zenei nevelés különböző területeire.

Az adaptív szemlélet leginkább nyílt oktatási környezetben érvényesülhet. Az általános iskolai zenei nevelés nehézségei ezen a téren éppen abból adódnak, hogy hazánkban még mindig sok helyen a tanulót passzív szereplőként kezelő zárt, frontális oktatás jellemző. Johann Heinrich Pestalozzi és Jean-Jacques Rousseau már alkalmazta a nyílt oktatás elemeit. Ebben az oktatási környezetben a pedagógus szerepe más, pedagógiai tevékenységének alapja a tanítványaival történő együttműködés. Az alternatív pedagógiai program alapján működő köznevelési intézmények mellett leginkább az alapfokú, hangszeres zenei nevelés intézményeiben nyílik lehetőség az adaptivitás érvényesítésére, a tanulók közötti differenciálásra. A hangszeres oktatás Magyarországon páros szituációban, az elméleti órákon pedig a hagyományos osztálylétszámoknál jóval kisebb csoportokban történik. Ennek köszönhetően a zeneiskolai hangszeres óra magától értetődően, természetes közegében biztosít nyílt környezetet a pedagógus, és tanítványa számára.

Az adaptív oktatás kérdését a szakirodalomban legtöbbször az iskolai ének órák keretében vizsgálták. Jelen tanulmányomban az adaptivitás, a differenciálás lehetőségeit, feltételeit az iskolai ének-zene órákkal összehasonlításban, az alapfokú hangszeres oktatásban vizsgálom. Külön figyelmet szentelek annak, mekkora szerepet kap a folyamatban a szülő-diák-tanár kapcsolata, hogyan járulhatnak hozzá a sikeres adaptív neveléshez a tanári kompetenciák, valamint a szülő, és a diák motivációja.

Az inkluzív kiválóságot elősegítő befogadó szemlélet felmérése a pécsi tudományegyetemen

Deli Kitti

**Pécsi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet Romológia és
Nevelésszociológiai Kar, Pécs
deli.kitti@pte.hu**

A Befogadó Egyetem koncepciójának kialakulását az inklúzió terén több évtizedes kutatómunka előzte meg a Pécsi Tudományegyetemen (PTE), majd 2015-ben egy kutató-fejlesztő csoport rendszerszinten kidolgozott stratégiája nagymértékben előmozdította a fejlesztés megvalósulását. 2018-ra a Befogadó Egyetem, mint egy egyetemfejlesztési stratégia, ernyőszervezetként van jelen Pécsen. A stratégia célja egy Sokszínű Tanulási Környezet (Diverse Learning Environment) kialakítása a felsőoktatásban. A projekt kiemelten foglalkozik a hátrányos helyzetű, cigány/roma, fogyatékos, illetve külföldi hallgatói csoportok sikeres egyetemi inklúziójával és akadémiai kiválóságuk (academic excellence) fejlesztésével.

Jelen tanulmány fókuszában a Befogadó Egyetem stratégia rendszerszintűvé válásának egyik elsődleges lépése áll. A kutatás célja a PTE különböző karain elindított támogató programok, működő „jó gyakorlatok” pl. mentorprogramok, szakkollégiumok, érzékenyítő kurzusok, támogató szolgálatok stb. feltérképezése volt. A kérdőív rákérdezett, hogy az egyes karokon a befogadó szemlélet és az ahhoz kapcsolódó támogató programok mely csoportokat érinti, és miként jelenik meg az egyetemen. Az eredmények feldolgozása online kérdőív elemzéssel történt, amelyet a karok dékánjai töltöttek ki a 2018/2019-es tanév őszi szemeszterében.

Az eredmények bemutatásával egyrészt arra törekedtünk, hogy kiemeljük azokat a felsőoktatási sokszínűséggel kapcsolatos törekvéseket, melyek jelenleg is zajlanak a Pécsi Tudományegyetemen. Másrészt, szerettük volna felhívni a figyelmet arra, hogy az inkluzivitással kapcsolatos diskurzushoz és a befogadó környezet megteremtéséhez elengedhetetlen a támogató programok rendszerszintű összehangolása, valamint a nyilvánosság megteremtése. A feltérképezést több – egyetemi intézeteken, karokon átívelő, transz-diszciplináris – hallgatói akció követi a közeljövőben. Többek között, egy flashmob, a sokszínűség (diversity) jegyében, valamint egy kerekasztal beszélgetés a kutatásban megnevezett támogató programok képviselőivel és az érintett hallgatói csoportokkal.

Szépirodalom a pedagógusképzésben

Dobrova Zita

ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola

dobrova.zita@gmail.com

Az ELTE másodéves doktori hallgatójaként abban a témában gyűjtök információt, dolgozok ki egy féléves programot, és tervezek kutatást, hogy nevelési helyzetekkel, tanáralakokkal foglalkozó szépirodalmi művek reflektív megközelítése, pedagógiai szempontú elemzése hogyan gazdagíthatja a tanárképzést. Referátumomban arra vállalkozom, hogy bemutatom a szépirodalom és a tanárképzés kapcsolódási lehetőségeit. Először az irodalom felől közelítek a pedagógiai tartalom felé, és azt mutatom be röviden, hogy a magyar nyelvű irodalomtudományban mely – pedagógiai tartalomhoz kapcsolható – alkotók, korszakok, témák kapták eddig a legnagyobb figyelmet, és mik voltak az elemzések legfontosabb fókuszai, illetve megállapításai. A referátum második, ennél hangsúlyosabb része már arra vonatkozik, hogy a szépirodalom hogyan hasznosulhat a pedagógusképzés során: pusztán illusztratív szerepüktől a kimondottan pedagógiai tartalmú alkotásokra épülő programokig jutunk el a gondolatmenetben. A harmadik részben arra térek ki, hogyan válhatnak az irodalmi művek a pedagógiai nézetek feltárásának eszközévé, hogyan segíthet sajátos hatásmechanizmusuk abban, hogy a hallgatók szakmai önismerete fejlődjön, elkezdjen kialakulni, vagy tovább erősödjön integrált egyéni pedagógiai elméletük. A negyedik részben azt a saját fejlesztést mutatom be, mely a jövő szeptembertől indulva több felsőoktatási intézményben a gyakorlatban is próbára teszi az említett működést, előadásom végén pedig az ehhez a programhoz kapcsolódó kutatásomat vázolom.

Oktatási innováció a múzeumokban

Dominek Dalma Lilla

Valor Hungariae Zrt., Budapest
dominekdalma@gmail.com

Az internetes információbőség korában az egyén számára elérhető tudás mennyisége exponenciálisan nő, miközben tudásszomjunk, a tények mögötti összefüggések megértése iránti vágyunk érezhetően kielégítetlen marad. Így egyre égetőbb szükség van azokra az információ- és tudásközvetítő eszközökre, közegekre, melyek utat mutatnak a tények labirintusában. Olyan jól bevált, évszázados múltú közegekre, mint például a múzeumok. A múzeumok amikor szükség volt rá, a korrallal együtt változtak, és továbbra is sokak által ismert és elismert, hiteles forrásai a könnyen (vagy bizonyos esetekben nehezebben) befogadható tudásszeleteknek. Az aktuális magyarországi helyzetet tekintve is látszik a több mint kétszáz éves múltra visszatekintő hazai múzeumi intézményrendszer népszerűsége: 2012 óta folyamatosan emelkedett itthon az országos látogatói létszám és a múzeumi rendezvények száma is.

A múzeumok társadalomban betöltött szerepének fenntartásához, tudásközvetítésben betöltött súlyuk növeléséhez figyelembe kell vennünk, hogy a jelentős látogatói arányt képviselő diákcsoporthoz többsége elsősorban tárlatvezetésen vagy múzeumpedagógia foglalkozáson keresztül kerül kapcsolatba a múzeummal, mint intézménnyel, ilyen alkalmak során alakulnak ki a jövő látogatóiban azok a múzeumokkal kapcsolatos attitűdök, melyek a látogatói létszámot is erősen befolyásolhatják.

E publikáció témája a múzeumlátogatás, azon is belül a tárlatvezetés hatásának vizsgálata. A cél, hogy a kutatási tapasztalatokra alapozva javaslatot tegyen a szerző, merre kell a mai tárlatvezetéseknek fejlődni, milyen elemek szükségesek ahhoz, hogy a látogatók élményekkel távozzanak a múzeum falai közül.

Alkalmazott kutatásunkban a tárlatvezetés élményfokát igyekeztünk vizsgálni. Az „élményszint” mérésére legalkalmasabbnak a kérdőívek kitöltése után a fókuszcsoporthoz beszélgetéseken alkalmazott kérdések bizonyultak, melyek hangsúlya a flow-mérés alapjaira helyeződött.

A kutatási eredmények tükrében megállapítható, hogy az élménypedagógia módszereinek helye van a hazai múzeumi tárlatvezetések, múzeumpedagógiai módszerrel történő kiállításbemutatók során.

'Sok bába közt elvész a gyerek': Frazeologizmusok az általános iskolai anyanyelvi nyelvtankönyvekben

Drahota-Szabó Erzsébet

**Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Nemzetiségi Intézet
Német és Német Nemzetiségi Tanszék, Szeged
drahota.erszabet@jgypk.szte.hu**

Előadásom egy korábbi kutatásomhoz kapcsolódik, amelyben általános iskolai magyar anyanyelvi tankönyveket vizsgáltam meg. A tankönyvek feladatai alapján összeállítottam egy tesztet, amelyet harmadéves magyarszakos egyetemistákkal oldattam meg. A vizsgálat eredménye: a leendő magyartanárok döntő többsége nem birkózott meg az általános iskolai nyelvtanfeladatokkal. A vizsgálat egyik tanulsága: az általános iskolai anyanyelvi oktatást egy sajátos kettősség jellemzi, egy újfajta véglet, amely magában foglalja a kommunikatív módszer által fémjelzett kompetenciadivatot, s ugyanakkor túl sok lexikális tudást is követel.

Jelen előadásban nem a nyelvtan, hanem a szókincs áll a középpontban, hiszen a PISA-felmérések szövegértési feladatainak az egyre aggasztóbb eredményei arra engednek következtetni, hogy a tanulóknak egyre resztringáltabb a szókincse. A szókincs releváns részei, azaz a szövegértés és a szövegalkotás elengedhetetlen elemei az állandósult szókapcsolatok is – ezek képezik a vizsgálat tárgyát.

Az előadásban megválaszolandó kérdések: Helyet kapnak-e az általános iskolai nyelvtankönyvekben a frazeologizmusok? Ha igen, akkor melyek? Valóban frekventáltan használt, és a tanulók korosztályának megfelelő frazeologizmusok szerepelnek a tankönyvekben és a munkafüzetekben? Milyen feladatokon keresztül ismertetik meg a tanulókat az állandósult szókapcsolatokkal?

Az általános iskolai anyanyelvoktatás sikere azonban nemcsak a tankönyveken, hanem a tanárokon is múlik. Ezért a további kérdések a következők: Vajon ezeket a feladatokat a leendő magyartanárok meg tudják oldani? Ismerik azokat a közmondásokat és szólásokat, amelyeket az általános iskolai tanulóknak tudniuk kell, vagy óráról órára együtt kell majd tanulniuk tanítványaikkal? (Pl.: *Sok bába közt elvész a gyerek.*; *Kutyából nem lesz szalonna.*; *Aki varjat akar lőni, nem pengeti íját.*; *Bolond lyukból bolond szél fúj.*; *Holló a hollónak nem vájja ki a szemét.*; *szorul a kapca; valamilyen srófra jár az agya valakinek; egy követ fúj valaki valakivel; lekap valaki valakit a tíz körméről.*) A kérdés tehát: Ezen a területen jobban felkészíti az egyetem a magyartanárokat a leendő hivatásukra?

Az oktatás szerepe a nemzeti gazdasági stratégiai kivitelezésében

Duczon Árpád

Pécsi Tudományegyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola, Pécs

arpad.duczon@gmail.com

Iparági közösnek nevezzük a vetélytársak, beszállítók, vevők, infrastruktúra, szakképzett munkaerő és egyetemek és képző intézmények kritikus tömegét egy földrajzi területen.

Az iparági közösök létrejötte egy öngerjesztő folyamat, ahol a vevőkhöz közel telepedő vállalatok magukhoz húzzák beszállítói rendszerüket, így vetélytársaik leglogikusabb lépése szintén ennek a beszállítói hálózatnak a közelében elhelyezkedni. Ez további beszállítókat és szakképzett munkaerőt húz egy földrajzi tájegységre, megjelennek egyetemek és képző intézmények, hogy ezt a szakképzett munkaerőt tovább képezzék, számukat növeljék.

Mivel Magyarország exportorientált ország és kiviteli szerkezetében a közúti járművek, gépek és egyéb szállítóeszközök súlya meghatározó és nemzeti gazdasági stratégiájának alap köve, ezért feltérképezem Magyarország autóiipari iparági közösét, illetve bizonyítom, hogy ez az iparági közös erősen integrált a szlovákiai hasonló iparági közössel.

Az ehhez az iparági közöshöz most csatlakozott Kecskemét és csatlakozó Debrecen városában lévő egyetemnek hatalmas forrásnövekedést jelent a kormányzat részéről az, hogy oktatása ezt a nemzetgazdasági célt szolgálja.

Általánosabban, bemutatom, hogy az oktatásnak célja kell, hogy legyen, hogy dinamikusan alkalmazkodjon a piaci igényekhez. Jó példaként bemutatom a németországi továbbképzési, oktatási rendszert és összehasonlítom az egyesült államokbeli vagy magyarországi összehasonlításban merev, rugalmatlanabb oktatási rendszerrel.

Amellett érvelek, hogy az oktatás dinamikus alkalmazkodásához szükséges meghonosítani ezeket a képzési formákat, továbbképzési lehetőségeket, mely hosszú távon a jólét alapját teremti meg azáltal, hogy bevonja a népességet a Magyarországhoz hasonló kis nyitott gazdaságok nemzeti stratégiájának megvalósításába.

A mentalizációs készség szerepe a pedagógiai munkában és a kiégés megelőzésében

Erőss Gyuláné

Családi Élet Szolgálatában Egyesület, Budapest

erosseva67@gmail.com

A mentalizációs készség az alapja annak, hogy értelmezni tudjuk egymás viselkedését, és így jó kapcsolatokat tudjunk kialakítani és fenntartani. Az anya (és az apa – elsődleges gondozók) mentalizációs készségének fejlettsége jelentősen befolyásolja a gyermek személyiség fejlődését, különösen a kötődés minőségében és az érzelem-kezelés tekintetében. A mentalizációt, mint terápiás módszert Ny – Európában és mostanára Magyarországon is eredményesen alkalmazzák kapcsolati zavarokkal küzdő emberek segítésében. A holisztikus pedagógia csak akkor tud megvalósulni, ha a pedagógus a gyermekek viselkedésének az értelmezésére nyitott, vagyis képes mentalizálni azt. Nagyon nem mindegy, hogy egy gyermek (vagy felnőtt) adott esetben problémás viselkedésének milyen szándékot tulajdonítunk, mert ez meg fogja határozni a hozzá való viszonyulást is. A pedagógusok mentalizációs készségének a fejlesztése (jó esetben már a képzés kereteiben, vagy ahhoz kapcsolódóan), segíteni tudja a tanulókkal való „elég jó” kapcsolat kialakítását – annál is inkább, mert a gyerekek taníthatóságát nagymértékben befolyásolja a pedagógussal való kapcsolat minősége. Az iskolában a különféle nehézségekkel (tanulási, érzelmi vagy magatartási) küzdő gyermekek esetében különösen fontos a viselkedésük pontosabb értelmezése, segítése a megfelelő szakemberek bevonásával. Így a pedagógus hatékonyabban tud tanítani, saját felelősségterülete pontosabban kirajzolódik. Kevesebb akadállyal és kudarccal szembesül, ami a kiégés megelőzésében is fontos szempont. A téma relevanciáját éppen ez adja: egyre több a nehezen tanítható gyermek és a pályaelhagyó pedagógus. A mentalizációs készség felnőttkorban is fejleszthető, mind a pedagógusi szupervíziók, mind a szakmai eszmegbeszélések kitűnő lehetőséget és alkalmat nyújthatnak erre.

Pedagógus digitális kompetencia körkép 2018

Eszenyiné Borbély Mária

Debreceni Egyetem Informatikai Kar, Debrecen

drborbelym@gmail.com

Az előadásban ismertetésre kerülő vizsgálat az EFOP-3.3.3-VEKOP-16-2016-00001 „Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek” pályázati konstrukció keretében megvalósuló „Az én könyvtáram” című kiemelt projekt részeként zajlott le 2018 első negyedében. A felmérés célja a magyar közoktatási intézményekben dolgozó pedagógus szakemberek digitális kompetencia szintjének feltárása volt.

Módszertan. Az adatfelvétel a Google forms alkalmazással készült kérdőívvel, online formában történt. Az adatfelvételhez a minta nagyságát és összetételét az EFOP Projektiroda határozta meg, a projekt célkitűzéseire igazodva. A 43 kérdésből álló kérdőívet a Google összegző adatai szerint 822 fő töltötte ki.

A mintavételi eljárást alapvetően rétegzett mintavételnek tekinthetjük. A pedagógusok alapsokaságából kialakultak a megyék és a közoktatási fokozat szerint szükséges létszámok. Az így létrejött, viszonylag homogén csoportokba már véletlenszerűen kerültek be a válaszadók. A mintavétel során nem lehetett biztosítani, hogy egyéb jellemzők tekintetében, mint például az életkor, NAT műveltségterület, nemek szerint is reprezentatív legyen a minta. Ennek ellenére a minta megoszlása kiegyensúlyozottnak tekinthető az előbbieken említett attribútumok szerint is. A felmérés egészét tekintve az életkori csoportok átlagos megoszlása kielégítő pontossággal tükrözi a magyar pedagógus társadalom jelenlegi életkori összetételét. Az egyes műveltségterületeken dolgozó pedagógusok számaránya is biztosítja a vizsgálat reprezentativitását.

A pedagógusok digitális kompetencia méréshez a DIGCOMP keretrendszer szolgáltatta a módszertani alapot. A DIGCOMP tartalmazza a NAT-ban felsorolt valamennyi készségelemet, így tökéletesen alkalmas eszköz annak megítéléséhez, hogy a magyar pedagógus társadalom felkészültsége eléri-e a NAT által a tanulóktól elvárt digitális kompetencia szintet.

Eredmények. A pedagógusok legerősebb kompetenciaterületének az információ kompetenciaterület bizonyult. Ezen a kompetenciaterületen a legkisebb az alapszinten állók aránya (16 %) és legmagasabb a haladó szinten állóké (42 %). Ez az egyetlen kompetenciaterület, ahol a haladó szinten lévők aránya a legnagyobb. A pedagógusok második legerősebb kompetenciaterülete a digitális környezetben végzett kommunikáció. Az alapszinten állók számaránya jelentősen alacsonyabb, mint a közepes és haladó szinten állóké, de ennek ellenére jelentősnek tekinthető, 28,5 %. A biztonság kompetenciaterület a harmadik legerősebb a pedagógusok körében a haladó szint aránya szerint rendezve a sort. A haladó kompetenciaszint kiterjedtsége szerint (24 %) a tartalom-előállítás kompetenciaterület a negyedik a pedagógusok digitális kompetenciaterületeinek sorában. A haladó szinten állók aránya messze elmarad a kívánatos mértéktől, tekintettel arra, hogy a tartalom-előállítás a NAT szerint már a gyerekektől is elvárt készségcsoport. A problémamegoldás kompetenciaterületen a haladó szinten állók aránya a legalacsonyabb a többi kompetenciaterülethez hasonlítva, a közepes szinten állók aránya pedig a legnagyobb.

Nyelvi tájkép és schoolscape lehetséges szerepe a Romani és Beás nyelvek tanulásában, tanításában

Gergye Eszter

**Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola,
Pécs
eszter.gergye@gmail.com**

A romani és beás nyelvek presztízsének és így fent maradásának kulcsfontosságú kérdése, hogy megjelennek-e a többségi társadalom által is elfogadott formális terekben. „A *nyelvi tájkép (Lingusitic Landscape, azaz a vizuális nyelvhasználat) leírásában a szakirodalom leggyakrabban idézett meghatározás Landry és Bourhis kutatók nevéhez fűződik, mely szerint egy település, régió, helység nyelvi térképét a hivatalos útjelző táblák, a reklámtáblák, utcanévek, helynevek, kereskedelmi egységek feliratai és kormányzati épületek hivatalos táblái alkotják.*” (Tódor, 2014). A nyelvi tájképet elemezve számos nyelvhasználati szokásról, az ott megjelenő, vagy éppen nem megjelenő nyelvek viszonyairól, és az azokat beszélő csoportok kapcsolatairól, státuszáról árulkodhatnak. Dokumentumok és szakpolitikák szintjén látható és megismerhető, hogy milyen egy adott ország (politikai) viszonya nemzetiségi, kisebbségi használatban élő nyelveivel. A schoolscape fogalma a nyelvi tájképen alapul, adott oktatási intézmény nyelvi tájképét jelenti.

A prezentáció célja a magyarországi cigány nyelvekkel kapcsolatban végzett nyelvi tájkép kutatás azon részének bemutatása, melyben a formális tanulási tereken kívül (informális és non formális tanulási terek) megjelenő roma, cigány szimbólumok szerepét vizsgálja. A kutatás célja, feltárni azon okokat, hogy kiknek (mely szervezeteknek, közösségeknek stb.) az érdeke és érdeke ezen szimbólumok megjelenítése a nyelvi tájképben. Továbbá, vizsgálni, hogy miként hatnak a beás és romani nyelvek presztízsére és e nyelvek tanulásával kapcsolatos véleményekre, a formális terekben is megjelenő kapcsolódó nyelvi szimbólumok.

A Praat beszédelemző szoftver alkalmazásának lehetőségei a hangtan oktatásában

Gocsál Ákos

PTE Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet, Pécs

gocsal.akos@pte.hu

A jelen előadás egy jó gyakorlatot kíván bemutatni és tapasztalatait elemezni, amely a hangtan tanító pedagógusok számára adhat ötleteket. A hangtan alapfokon (felső tagozaton), középfokon és egyetemi, főiskolai képzésben – természettudományos és nyelvtudományhoz kapcsolódó szakokon, kurzusokon – egyaránt előforduló tudásterület, melynek tanításához a hagyományos kísérleti eszközök mellett a digitális technika új lehetőségeket kínál. A hangelemző szoftverek képesek a hangjelenségek sokrétű képi ábrázolására, interaktívak, számos mérési lehetőséget nyújtanak, miközben minimális az eszközigényük.

Az előadás a gimnáziumok 9-12. osztályai számára készített Fizika kerettanterv A változatának hangtani részében szereplő néhány alapfogalom (frekvencia, terjedési sebesség, hullámhossz, alaphang, felharmonikus) megtárgyalásán, és a szerző által ezekhez készített gyakorlatsor és hangminta-készlet bemutatásán keresztül szemlélteti az ingyenesen elérhető Praat beszédelemző szoftver egy lehetséges tanórai használatát. Az alapvető akusztikai jelenségek feldolgozásán túl lehetőség van a beszéd (különböző mondattípusok) dallamának, tempójának, a magánhangzók, mássalhangzók tulajdonságainak szemléltetésére és vizsgálatára is.

Az eddigi tapasztalatok szerint a Praat szoftver tanári demonstrációs és egyéni vagy kiscsoportos kísérleti helyzetben is hatékonyan használható, de ehhez szükséges a szoftver magabiztos ismerete és a kísérletek, tanulói tevékenységek alapos előkészítése. Hátrány ugyanakkor, hogy a tanuló-kísérletek, bár motiváló hatásúak, de időigényesek. Első kipróbálásuk kötetlenebb helyzetekben, tanórán kívüli alkalmakkor (szakkörökön) javasolt.

Iskolaérettség: mérés és fejlesztés: Egy budapesti óvodában végzett empirikus kutatás tanulságai

Gombás Judit

Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Vác

gombas.judit@avkf.hu

A tanköteles korú gyermekekkel kapcsolatban alapvető fontosságú, hogy a gyermek minden szempontból iskolaéretten kezdje meg a tanulmányait. Az iskolakezdéshez szükséges képességek és készségek felmérése, a gyermek érettségének megállapítása első körben az intézmények feladata. Tapasztalataink szerint az egyes óvodák a saját gyakorlatukat követve egyéni protokoll szerint mérik és mérleget készítenek, kiket javasolnak iskolába lépni. A pedagógiai szakszolgálatoknál alkalmazott szűrések és részképességmérések elvégzésére az óvodák széles körében nincsen sem lehetőség, sem szükség. Ebből adódóan az óvodák sokféle módon, több tényezőt mérleget készítve oldják meg az iskolaérettség megállapítását.

Tanulmányomban egy Budapest 2. kerületi óvoda mérőeszközét mutatom be, és annak a több mint 200 gyermeknek az eredményét, akiket ezzel az eszközzel vizsgáltak a mérések kezdete óta eltelt 6 évben. A tesztet úgy állították össze, hogy az iskolában fontos részképességeket lehetőleg lefedje, és az idegrendszer érettségét tükrözze (pl. kialakult dominancia-viszonyok, téri relációk ismerete, kialakult testséma, beszédhang-hallás és értés, auditív és vizuális munkamemória, emberábrázolás, időben való abszolút és relatív tájékozódás képessége, számfogalom és alapvető aritmetikai készségek megléte).

A gyerekek eredménye alapján bemutatom az egyes feladatokban és részképességek terén elért eredmények életkor szerinti eloszlását. Az általam így összeállított standardokkal ezen teszt nyers eredménye alapján bármely szakember becslést tehet a gyermek részképességeinek szintjére, érettségére – tehát iskolaérettségére.

Az óvodában gyermekek egy csoportja évek óta részt vesz TSMT foglalkozásokon – mind a délelőtti testnevelési blokk keretében, mind fakultatívan a délutáni időkeret terhére. A TSMT népszerű és szélesebb körben ismert komplex fejlesztési módszer, ami bizonyos mozgásminták gyakoroltatásával próbálja kompenzálni és pótolni a fejlődésből esetleg kimaradt szenzomotoros tapasztalatokat, ezzel elősegítve az idegrendszer érését és így a későbbi iskolai sikerességet. Munkám egyik tanulsága, hogy az óvodai teszteredmények is megerősítik a TSMT hatékonyságát, hasznosságát.

A TSMT foglalkozások eredményén túl az is kitűnik, hogy az eszközt a gyakorlott óvodapedagógusok eddig standardok nélkül is eredményesen használták az intézményben: utánkövetéses vizsgálatok eredményei alapján úgy tűnik, jól szűrték a még éretlen gyermekeket.

A tanári értékelő megnyilatkozások típusai

Grund Ágnes

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest

grund.agnes@btk.elte.hu

A kooperatív módszerek, óraszervezési technikák elterjedésével, a tanári szerep átalakulásával párhuzamosan változik a tanári értékelés funkciója is. A tanári kommunikáció meghatározó elemeivel, az értékelő megnyilatkozásokkal számos kutatás foglalkozik. Az osztálytermi diskurzusban diskurzus-továbbblendítő funkciót töltenek be, valamint további beszédaktusok (elfogadás, részleges elfogadás, elutasítás) kapcsolódnak hozzájuk, így valódi értékelő szerepük is van. Az előadás témája a verbális tanári értékelő megnyilatkozások típusainak feltárása, elemzésük megjelenési forma szerint végzős tanárjelölt hallgatók tanári kommunikációjában pragmatikai, valamint diskurzuselemzési keretben.

Az elemzés korpusza középiskolai anyanyelvi órák digitális felvétele, valamint a videós órák ELAN diskurzuslejegyző szoftverrel lejegyzett változatai. A kutatás célja a tanári értékelő megnyilatkozások típusainak, ezek sajátosságainak vizsgálata a kezdő tanárok kommunikációjában egyrészt a hozzájuk kapcsolódó beszédaktusok szerint, valamint a korábbi kutatások alapján a tanári beszédfordulókban elfoglalt helyük, gyakoriságuk és mintázatuk alapján. Az elemzés kiemelten kutatja a tanórákon előforduló ismétléses értékelési formák, a szó szerinti és a parafrázisos ismétlés mint tanári értékelő megnyilatkozási forma szerepét, gyakoriságát és funkcióit. Az előadás példákkal szemlélteti a tanárjelöltek tanári kommunikációjában megjelenő értékelő megnyilatkozások főbb típusait, valamint bemutat részleteket egy empirikus vizsgálat eredményeiből. A jelen kutatáseredményei tanulságosak lehetnek a kezdő és a gyakorló pedagógusok számára egyaránt. Hozzájárulhatnak az osztálytermi diskurzus sajátosságainak árnyaltabb megismeréséhez, valamint ahhoz, hogy a tanárjelölt hallgatók jobban megismerjék és tudatosan fejlesszék saját tanórai kommunikációjukat.

Társadalmi szemléletformálás a közoktatásban: Egy fogyatékossgal élő emberekkel kapcsolatos komplex érzékenyítő program hatásvizsgálata

Gulya Nikoletta Mária

Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
nikoletta.gulya00@gmail.com

A fogyatékossgal élő emberek társadalmi integrációját nagyban hátráltatja, hogy a többségi társadalom nem rendelkezik kellő mennyiségű releváns információval a fogyatékossgal témájával kapcsolatban. A közoktatásban tanuló sajátos nevelési igényű tanulók magányosak, beilleszkedésük nehézkes; magyar többségi társaik fogyatékossgal élő emberek iránti attitűdje a nemzetközi átlag alsó szintjén van.

Az előítéletes gondolkodás, amely sokszor a fogyatékossgal élő emberek társadalmi elszigeteltségének alapját képezi, az emberi szocializáció folyamán alakul ki. A közoktatási intézményeknek, amelyek a szocializáció egyik fontos közegét alkotják, jelentős szerepe van a tanulók kisebbségi csoportokról alkotott véleményének formálásában. A fogyatékossgal kapcsolatos tudatosság előmozdítását célozzák az iskolákban szervezett szemléletformáló programok.

Jelen kutatás célja egy budapesti általános iskolában megvalósított, képzési struktúrába épített komplex érzékenyítő program eredményességének, hatásának vizsgálata. A program 2017. április és 2017. június között valósult meg. Célja az volt, hogy az iskola tanulói számára átfogó (elméleti és gyakorlati) ismereteket nyújtson a fogyatékossgal témakörében, illetve az, hogy a foglalkozások folyamán pozitív irányban formálódjon a tanulók szemlélete, elősegítve ezáltal azt, hogy felnőve képesek és elkötelezettek legyenek egy fogyatékossgal élő embereket befogadó szociális közeg kialakítására. A szemléletformáló foglalkozások tanórák keretein belül valósultak meg, a helyi önkormányzat támogatásával és két alapítvány tapasztalati szakértőinek bevonásával.

A kutatás mérőeszközeként egy 10 kérdéses attitűdkérdőív szolgált, amely fogyatékos személyekkel kapcsolatos ismereteket, előzetes saját élményt, illetve az elfogadás szintjeit mérte az önkontrollos vizsgálat során. Az iskola tanulói közül a 10-15 éves korosztály vett részt a vizsgálatban (n=278).

Az eredmények rámutatnak, hogy az előmérés folyamán a fogyatékossgal kapcsolatos erősen deficitorientált, medikális szemléletű tanulói megközelítés a foglalkozások befejeztével az utómérés adatai szerint a szociális szemléletmód irányában változott. Tehát, a tanulók fogyatékossgal élő emberekkel kapcsolatos attitűdjében pozitív irányú változást figyelhattunk meg.

Mérnök szakos hallgatók problémamegoldó képességének empirikus vizsgálata

Harangus Katalin

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

katalin@ms.sapientia.ro

Egy jól működő oktatási rendszerben mára már kulcsfontosságú a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Az oktatási programok szerves részét kell képeznie, hiszen a megfelelő készségekkel rendelkező diákok képzésében a konkrét tananyag feldolgozása által nyílik lehetőség a kompetencia fejlesztésére.

Előadásomban „A problémamegoldó képesség vizsgálata különböző műveltségi területeken (szövegértés, szövegalkotás, matematikai/számítógépes gondolkodás)” kutatás azon eredményeit ismertetem, amelyek a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem I. éves hallgatóinak problémamegoldó képességének vizsgálatára vonatkoznak. Összehasonlítom, hogy a reál (N = 66), illetve a humán szakirányú (N = 75) hallgatók milyen eredményeket értek el a számítógépes gondolkodást igénylő komplex feladatok megoldásában.

A felmérés feladatai nem a tantervi követelmények kritériumainak teljesítését mérték, hanem elsősorban azt, hogy mennyire képesek a diákok feladatmegoldó tudásukat hasznosítani olyan problémák esetében, amelyek megoldásához valós, életszerű helyzeteket kellett elemezniük.

Az eredményadatok arra utalnak, hogy szoros összefüggés van a problémamegoldó képesség fejlettsége és a szövegértési valamint a szövegalkotási képesség színvonala között. Mindegyik feladatnál magas volt a próbálkozók aránya, de a probléma felismerésétől a probléma megértéséig, valamint a probléma megoldásáig már jóval kevesebben jutottak el. A feladatok megoldásában az információk kikeresése és a jelentéstulajdonítás szerepe annál hangsúlyosabb volt, minél inkább nehéznek (valójában a megszokott feladatoktól nagyobb mértékben eltérőnek) mutatkozott a feladat a hallgatók számára.

A kapott eredmények az oktatás hatékonyságának növelésében nyújtanak segítséget és alapot szolgáltatnak a felsőoktatási intézmények vezetősége számára a további oktatáspolitikai kialakításában.

Az értelmi fogyatékosokkal élő tartalomösszegzése hallott szöveg alapján

Jankovics Julianna

**ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskola alkalmazott nyelvészeti doktori program,
Budapest
jankovicsjuli@gmail.com**

A mindennapi életben gyakran kerülünk olyan helyzetbe, amikor egy kommunikációs helyzetben először vevőként kell megfelelő módon feldolgoznunk a kapott információkat, majd azt adóként egy másik helyzetben, önállóan kell prezentálnunk. Erre a szituációra az iskolai környezetben számtalan példát találhatunk. Míg a mentálisan ép gyermekek és felnőttek spontán beszédét már több nemzetközi és hazai vizsgálat is feltárta, addig az értelmi fogyatékosok spontán beszédével csak elenyésző mértékben foglalkoztak.

A kutatásban az értelmi fogyatékosokkal élő spontán beszédének lexikális felépítését vizsgálom. Fő kérdésem, hogy milyen egyezések és különbözőségek fedezhetőek fel az értelmi fogyatékkal élő és a mentálisan ép személyek tartalomösszegzése között. Feltételezem, hogy (i) a spontán beszédben az értelmi fogyatékos személyek szógazdagsága és a megnyilatkozásaik átlagos hossza alatta marad a kontrollszemélyek átlagértékeinél; (ii) az értelmi fogyatékos személyek spontán beszédének nagy százalékában a főnevek dominálnak, míg névmások egyáltalán nem fordulnak elő náluk.

A vizsgálat során tíz, 15 és 30 év közötti értelmi fogyatékkal élő személlyel készítek hangfelvételeket, amelynek során egy rövid mese meghallgatását követően kell annak tartalmát visszaadniuk. Ezt a feladatot a Gyermeknyelvi BeszédAdatbázis és Információtár alapján határozom meg.

A hangfelvételeket csendes szobában 44,1 kHz-es mintavételezési frekvencián, legalább 16 biten az Audacity nevű programmal rögzítem. Ezeket szakaszszinten annotálom a Praat szoftverrel. A lexikális felépítés vizsgálatához a szövegek type/token arányát, valamint a megnyilatkozások átlagos hosszát határozom meg szószámra és morfémákra vetítve. Az eredményeket négy, általam felvett 20 és 30 év közötti, mentálisan ép kontrollszemély adataival vetem össze.

Várható eredményeim között szerepel, hogy az értelmi fogyatékosok és a kontrollszemélyek beszédének lexikális felépítése között jelentős különbség adatolható, szószámra vetítve az értelmi fogyatékosok tartalomösszegzésének type/token aránya alatta marad a kontrollszemélyek értékeinél, továbbá az értelmi fogyatékosok beszédében kevesebb szófaj adatolható a kontrollszemélyek értékeihez képest.

A vizsgálat eredményei olyan területen válnak hasznosíthatóvá, mint az anyanyelvi oktatás és a gyógypedagógia, amelyeken belül fontos az értelmi fogyatékosok beszédének megismerése az eredményesebb oktatás és nyelvi fejlesztés érdekében.

Digitális tananyagokban alkalmazott vizuális elemek vizsgálata

Janurikné Soltész Erika

Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar, Budapest

j.soltesz.erika@gmail.com

A 21. századi tanítás-tanulási folyamatában egyre nagyobb szerepet kapnak az önálló tanulásra szánt, online felületen megjelenő digitális tananyagok. Ahhoz, hogy ez a nagyfokú önszabályozást igénylő tanulási folyamat hatékony legyen, kiemelt jelentőséggel bírnak azok az elméletek és kutatási eredmények is, amelyek a képernyőn megjelenő oldalak kialakítására vonatkoznak. Az online felület sajátosságaiból adódóan a tankönyvoldalakhoz képest a kevesebb, tömörebb szöveges információ mellett a grafikus és mozgóképek aránya megnőtt (Forgó 2001). A vizuális elemek nem csupán színesebbé teszik a tananyagot, hanem a motiváció és a figyelem fenntartásában, a meglévő ismeretek felidézésében és az új tartalom megértésében is segítik a tanulót. A vizuális és verbális kognitív csatornák együttes használata során az ismeretek elsajátítása hatékonyabbá válik (Pápai 2015). A kognitív terhelés elmélete alapján a munkamemória terhelését a vizuális elemek is befolyásolják (Mayer 2011). A rövid távú memóriát (munkamemóriát) terhelő tanulási folyamatok tervezésekor figyelembe kell venni, hogy tárolókapacitása és feldolgozási képessége korlátos, a feleslegesen vagy rosszul megjelenő vizuális elemek által okozott túlterhelésével jelentősen csökkenhet a vizuális csatorna befogadó képessége (Járeb 2015). A bemutatott kutatásban a világhálón szabadon elérhető online tananyagokat vizsgáltunk abból a szempontból, hogy mennyire felelnek meg a grafikus elemek megjelenései és formái a vizuális megjelenéssel kapcsolatosan megfogalmazott elméletekben és iránymutatásokban megfogalmazott kritériumoknak.

„Hallottad mi történt?...” – Hogyan kezeljük közösségi szinten az iskolai, vagy egyéb közösségben előforduló traumatizáló helyzeteket?

Járay Márton

Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet, Budapest

jaraymarton@gmail.com

Mentálhigiénés munkánk során egyre gyakrabban találkozunk olyan helyzetekkel, ahol egy-egy közösség, csoport, iskolai osztály traumatizáló eseményeket él át. Korábban bevált gyakorlatnak számított, hogy ilyen helyzetekben a közösség vezetője, illetve a felelős pozícióban lévő ember megpróbálta minél kisebb körre szűkíteni azok számát, akik az eseményről tudhatnak, „nehogy botrány legyen”. A szakemberek úgy gondolták, hogy minél jobban elszeparálják a „problémát”, annál könnyebb kezelni.

Ez a megközelítés mára meghaladottá vált. Sokkal gyakrabban vizsgáljuk az ilyen eseteket rendszer szinten. Egyre jobban látszik, hogy egy-egy különálló esetnek milyen vetületei vannak az egész közösségre nézve. Egy iskolai bántalmazás ma már nem „két ember ügye.” Egyre fontosabbá vált az ilyen krízisek közösségi feldolgozása. Ugyanakkor a tapasztalat és háttér ismeretek hiányából adódóan sokszor a legjobb szándék mellett sem megfelelően kezelik a kialakult helyzetet, ami sokszor további problémákat okoz. Az is egyre elfogadottabbá vált, hogy bizonyos esetekben a vezetők, tanárok külső segítséget kérnek. Ebből adódóan egyre több ilyen helyzettel találkozom én is a munkám során. Bár minden esetnek meg van a sajátossága, mégis vannak olyan általános mintázatok, amiket ha figyelembe veszünk, és azokra tudatosan reagálunk, akkor a krízis elhatalmasodása helyett az oldódás, gyógyulás, megerősödés irányába indulhat el a közösség.

Ahogy az egyéni segítségnyújtásban is meg vannak a krízisintervencióra jellemző beavatkozások, úgy igaz ez közösségi szinten is. Az előadás keretein belül nem lehet egy teljes folyamatot végig nézni, de tapasztalatom szerint fontos, hogy egy ilyen folyamatnak legalább az elején lévő lépéseit megfogalmazzunk úgy, hogy az használható legyen a közösségi vezetők, tanárok számára.

Az előadásban egy konkrét példát ismertetve nézzük végig a közösségi krízis kezelésének legfontosabb lépéseit, megfogalmazva a trauma és a krízis lélektanának közösségi ismérveit, vetületeit. Céлом, hogy segítséget kapjanak azok a szakemberek, akik munkájuk során találkozhatnak az iskolai zaklatással, bántalmazással, a váratlan halálesetekkel járó sokkal, és ezeknek a közösségi vetületével.

Egyetemi hallgatók megkérdezése atipikus módszerekkel: Kutatási céllal rendezett workshopok tapasztalatainak bemutatása

Jármai Erzsébet Mária

Budapesti Gazdasági Egyetem GKZ, Zalaegerszeg

jarmai.erszebet@uni-bge.hu

Az empirikus kutatások célcsoportjai, az érintettek jobbjára interjúk nyilatkozóiként vagy kérdőívek kitöltőiként vesznek részt egy vizsgálatban, vagy pusztán megfigyelt és véleményt sem nyilvánító aktorokként. Habár a részvételi kutatásnak nincs még egységesen elfogadott definíciója, a laikus nyilvánosság bevonásáról van szó, akik a kérdéses témáról egymással is ütköztetik tudásukat, ami nagyon különböző lehet, ennél fogva vitát is generálhat. Jellemző a folyamatban a közös gondolkodás, a következtetések és javaslatok megfogalmazása, az eredmények azonnali megismerése.

Egy EFOP pályázat (Innovatív megoldásokkal Zala megye K+F+I tevékenysége hatékonyságának növeléséért EFOP-3.6.1-16-2016-00012 sz. projekt) adott lehetőséget arra, hogy többféle módszer alkalmazásával vizsgáljuk a gazdasági felsőoktatásban az oktatói és hallgatói motiváció alakulását. Az ország három különböző pontján, három vidéki egyetemen szerveztünk workshopokat, amelyeken alkalmanként 12-16 hallgató vett részt, akik többféle csoportmunka során fejtették ki véleményüket az „ideális iskola” jellemzőiről, gondolatterképet rajzolva tárták fel az egyetemi oktatással kapcsolatos problémagócokat, majd ezek részleteiről a világvilágzó módszer segítségével vitáztak, egyeztettek. Mindezt úgy alakítva, hogy a motivációt befolyásoló tényezők egyéni, intézményi szinten és oktatási rendszer szinten lettek kibontva. Végül saját egyetemi intézményük SWOT-analízisét bemutatva fogalmaztak meg építő kritikát, és javaslatokat. Az egész napos programot hosszú szervező munka előzte meg. Annak ellenére, hogy hallgatók toborzása komoly erőfeszítéseket igényelt, a résztvevők visszajelzése egyöntetűen pozitív volt. Az elégedettségi kérdőíveken kifejezték, hogy a jövőben szívesen vennék hasonló programok lebonyolítását, ahol interaktívan vehetnek részt a róluk szóló kutatásokban, és megismerhetik hallgatótársaik véleményét, valamint azt érezhetik, hogy az oktatók valóban az ő fejlesztésük érdekében fáradoznak. Az előadás bemutatja továbbá a fent leírt nem szokványos megkérdezés konkrét eredményeit: milyen tényezők hatnak az egyetemi kontextusban a hallgatók motivációjára – az ő látásmódjuk alapján megfogalmazva.

Perinatális rizikófaktorok és a fejlődési zavarok összefüggései a korai intervenció és prevenció ellátásban

Juhász Ibolya

Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger

juhasz.ibolya.unieszterhazy@gmail.com

Előzmény: A fejlődési eltéréssel élő kisgyermek és családjai korai ellátásra jogosultak, az ENSZ, OECD, és a magyarországi szabályozásban is kiemelt feladatként jelenik meg. A feladat az új szabályozás szerint, a szakszolgálatok, a kisgyermeknevelés és a többségi inklúzív nevelését is érinti. Sokat változott a korai ellátások elérhetősége, szolgáltatások minősége, amelyet az elmúlt időszak kutatásai, és képzései is előmozdítanak. A kutatási beszámoló a korai ellátás ambuláns, szakszolgálati tevékenységét mutatja be, az előkutatások alapján.

Célkitűzés: A tanulmány célja, hogy leírja a gyermekek, családok, szakemberek kezdeti tapasztalatait, a gyermekek igényeit, a fejlődési eltéréseket, a korai szakmai team együttműködését, a szolgáltatások bővülését. Továbbá, a perinatális életidő és rizikófaktorok rámutatnak a korai fejlődési zavarok diagnosztikájának és osztályozásának elméleti és gyakorlati jelentőségére és a perinatális, korai életidő sajátosságaira.

Módszer: Adatainkat dokumentumelemzéssel, a félig strukturált interjú, megfigyelés, kérdőívek segítségével gyűjtöttük. Bővített *Perinatális Anamnézis (PA-2010-JI, a Korai Fejlődési Screening Teszt (EDTS-JI-14)* alapján kaptuk. Statisztikai elemzéseink az SPSS rendszer segítségével készültek. Mintánk, a szakszolgálatban megjelent mintából, amely N=69 kisgyermeket mutatja be, akiknek szülei felkeresték a szakszolgálatot, a fejlődési eltérések, sajátos nevelési igény, beilleszkedési, tanulási, regulációs zavar vagy korai szakellátás miatt.

Eredmények: A korai ellátást igénybe vevők átlagéletkora 2hó és 6,9 év között van. Az elemzésben megtalálható a hozzánk forduló gyermekek és családok leíró analízise. Legtöbbször a gyermekek fejlődési eltéréssel keresik fel az ambulanciát, de az esetek 2/3-ában a csalárendszer elégtelen funkcionálása is megjelenik. A perinatális időszak rizikófaktorainak és sajátosságainak megértése és a gyakorlatban való alkalmazása elengedhetetlen különösen a 0-3 éves gyermekek és családjai esetében. A fókusz, a családközpontú, inklúzív, komplex, interdiszciplináris ellátáson van. A fejlődési zavarok osztályozása és prevenciója, új szemlélettel és „korai, perinatális” ismeretekkel bővül.

Következtetések: A korai ellátás eredményes volt, a szolgáltatásokkal a családok elégedettek voltak. A korai reflektív tevékenység elősegíti az állandó szakmai fejlődést is. A korai idő érzékeny, kiemelt időszaka, eredményes egyéni és család ellátáshoz, és inklúzív nevelői munkához járul hozzá. Interdiszciplináris team munkát és szakmai együttműködést, új hozzáállást igényel és új szakmai ismereteket és együttműködést hoz. A Korai Ambulancia és Szakmai Műhely hozzájárul a közös nyelv, a gyermekút kialakításához, a korai diagnosztikához, differenciál-diagnózishoz, osztályozáshoz, az inter- és transzdiszciplináris együttműködéshez.

Vajdasági romák a munkaerőpiacon

Kapás Mónika

Pécsi Tudományegyetem BTK „Oktatás és Társadalom”

Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs

kapasmonika7@gmail.com

A felnőtt ember alapvető szükségleteinek meglétéhez ma már elengedhetetlen feltétele az állandó munkahely megléte, és az általa nyert elismerések sokasága, melyek közül az egyik ilyen lehet a pénz. "A pénz nem boldogít ugyan, de nem árt, ha jó sok van belőle." - hangzik a régi bölcsesség némi mai tapasztalattal kiegészített változata, és ehhez mindenképp egy állandó munkahelyből eredő bevétel szükségeltetik.

A kutatás elsődleges célja a vajdasági romák munkaerő-piaci aktivitásának feltérképezése, nagy hangsúlyt fektetve azokra a roma családokra, akik példaképként tudnak szolgálni azon roma családok számára, akik nem tudtak bizonyos okból kifolyólag elhelyezkedni a munkaerő-piacon. Továbbá górcső alá kerül az iskolázottság és a munkaerő-piaci részvétel összefüggése, illetve azon további fontosabb tényezők is, amelyek leginkább kihatnak a romák foglalkoztatottságára.

Az empirikus kutatás módszerén belül zárt kérdőívezés és interjú lett alkalmazva, a roma családok véletlenszerűen kiválasztott egyik 16-64 éves korú tagjaira vonatkozóan. Emellett a terepmunka is fontos részét képezte a kutatásnak, ugyan is a megkérdezett 34 roma család egyes tagjainak nézeteit így még mélyebben megismerhetjük. A kutatásban kapott eredmények nem tekinthetők relevánsnak, ugyan is nem az egész vajdasági roma közösség lett megvizsgálva, csupán az itt élők valamennyiére lett kiterjesztve a kutatás, de ettől függetlenül a maga mélységében és fontosságában lesznek reprezentálva az eredmények.

A kutatásban részt vevők esetén alacsony volt azok aránya, akik rendszeres munkáról, a szó köznapi értelemben vett munkahelyről tehetnek tanúsítást, ugyan is a megkérdezettek 75%-nak nincs munkahelye, ami szomorú statisztikára enged következtetni. Ellenben éppen ezért kell különös figyelmet szentelni a maradék 25%-ra, azaz azon roma családok egyes tagjaira, akiknek már hosszú évek óta állandó, bejelentett munkahelyük van, és akik pozitív, sőt mi több, követendő példaként lesznek bemutatva egy-egy esetismertetésen keresztül. Érezhető tehát, hogy a kutatás nagy hangsúlyt fektet arra, hogy ezeknek a pozitív példáknak elébe menyjen és esetlegesen tanácsként, de mindenképp motivációként szolgáljon azoknak a romáknak, akik nehezebben találnak munkahelyet.

A Szerbiában élő roma közösség munkaerő-piaci helyzetének és ez által életminőségének a javítása egy részt kormánypolitikai és kisebbségpolitikai intézkedéseket is kíván, mely intézkedések az előadás során bővebben taglalva lesznek, törvényszövegek részletesebb áttekintése által.

Albán egyetemisták vállalkozói kompetenciái

Karlovitz János Tibor, Kárpáti-Daróczi Judit

International Research Institute, Óbudai Egyetem
karlovitz@irisro.org, karpatidaroczi.judit@kgk.uni-obuda.hu

2018 novemberében kutatási céllal Albániában jártunk, ahol egy hét alatt, három egyetemen összességében közel 600, a vállalkozói kompetenciák meglétét mérő kérdőívet gyűjtöttünk be egyetemistáktól.

Vállalkozói kompetenciák alatt értjük egyfelől azt, amit az Európai Unió közoktatásában mindenki elsajátít, implementál valamilyen szinten (ez jól tükröződik az almintáinkban: a portugál szociális munkásnak készülő hallgatók sokkal komolyabb mértékben rendelkeznek vállalkozói kompetenciákkal, mint ghánai vagy távol-keleti évfolyamtársaik), másfelől pedig azokat a készségeket, amelyek egy sikeres vállalkozás beindításához vélhetően szükségesek.

Albániát azért választottuk, mert kívül van az Európai Unión, ugyanakkor mégis viszonylag közel helyezkedik el a fejlett európai országokhoz, továbbá jelentős diaszpórája révén rendszeres és gyakori kapcsolatai vannak a nyugat-európai országokkal. Gyakran találkozunk az albán vállalkozói kedvvel: csak Magyarországon több, mint ötszáz albán pékség működik. További gazdasági potenciált jelent az országnak, hogy ott, ahol nyolcvan éve a lakosság 90%-a analfabéta volt, manapság hasonló arányban tanul egy-egy cohors az egyetemeken. Albánia választásába belejátszott, hogy kimaradt egy, a vállalkozói kompetenciákat hatvan országban mérő nemzetközi kutatásból.

A vizsgálatokat Észak-Albániában (Shkoder), a fővárosban (Tirana) és abban a kikötővárosban végeztük, amely a legkeményebb időszakban is a kereskedelmi hajózás és a nyaralók fontos központja volt (Durrës) – ma pedig több, mint kétszáz szállodája várja a látogatókat. Az egyetemisták többsége BsC hallgató volt, kisebbik hányada MsC-s. Gazdasági szakosok mellett kontroll-csoportot hoztunk létre szociológus, angol szakos és tanárképzős hallgatókból.

A gyakorisági alap-számításokon kívül egyváltozós és kétváltozós vizsgálatokat végeztünk az adatsorokon. Mostani prezentációnkban azokra a különbségekre fókuszálunk, amelyek megmutatják egyes albán országrészek közötti kulturális különbségeket. Míg a kikötővárosban még a kontroll-csoport tagjai is komoly vállalkozói potenciált mutattak fel, addig az északi országrész egyetemistái szinte egyáltalán nem mutattak vállalkozói attitűdöt. Északon a mintában szereplők általában nagycsaládból érkeztek (az átlagos gyerekszám szignifikánsan magasabb, mint Durrës-ben vagy a tiranai egyetemisták körében). Megfigyelhető az is, hogy bizonyos emberi értékek Albániában akár még a Közép-Európai értelemben vett sikeres „vállalkozói” értékkultúra ellenében, jobban érvényesülnek.

Dokumentumkezelési ismeretek oktatása, tapasztalatok az AVKF-n

Kenderessy Tibor

Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Vác
kenderessy.tibor@avkf.hu

2006-tól Vácon egy ipari szakközépiskolában, majd 2013-tól egy egyházi fenntartású gimnáziumban tanítottam matematikát és informatikát. Az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán 2016 óta tanítom az informatika tárgyakat. Az AVKF első éves hallgatói tanító, szociálpedagógus, csecsemő- és kisgyermeknevelő, illetve óvodapedagógus szakon is első két félévben veszik fel az informatika kurzusokat. A 2016/17-es tanévben még a harmad és negyed éves hallgatók mintatantervében ezen az évfolyamon szerepelt a két informatika kurzus. A tanulmányaik támogatása miatt felmenő rendszerben vezettük át az első két félévre a tárgy teljesítését, így a vizsgált csoportokban első és harmad éves hallgatók eredményei szerepelnek. A hallgatók között mind nappali, mind levelező tagozatos képzés esetén vannak olyanok, akik vagy közép szintű informatika érettségivel, vagy ECDL vizsgával érkeznek. Vizsgálatom tárgya az Informatika 2 kurzus beadandó dokumentumkezelési feladatának elkészítési módja közötti különbségek, típushibák előfordulása a hallgatói előképzettséget, illetve az Informatika 1 kurzus teljesítését figyelembe véve. Ehhez a 2017/18-as tanév adataiból az általam tanított csoportok információit használtam fel. Bár a minta messze menő következtetések levonására nem alkalmas, de az első kurzus teljesíthetőségének feltételein változtathat. Kérdés: kevesebb szövegszerkesztési hibát követnek-e el azon hallgatók, akik az Informatika 1 kurzuson részt vesznek, mint azok, akik az előképzettségüknek köszönhetően megajánlott jeggyel teljesítik azt.

Szülő-educáció, mint a kora gyermekkori intervenció „rejtett tanterve”: A kora gyermekkori gyógypedagógia fejlesztés és tanácsadás hatásai látássérült gyermeket nevelő szülők körében

Kiss Erika

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest

kiss.erika@barczy.elte.hu

Bevezetés: A kora gyermekkori nevelés egyre hangsúlyosabb területének számít a fejlődési sérült vagy veszélyeztetett kisgyermek szüleinek támogatása. A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás fogalma elsősorban a közneveléshez kötött, amelynek keretén belül többségében gyógypedagógusok a gyermek szükségleteihez igazodva kísérik a gyermekkel együtt rendszeresen megjelenő szülőt vagy szülőket.

Célkitűzés: A gyógypedagógia fejlesztés és tanácsadás szülőre gyakorolt direkt és indirekt hatásainak bemutatásán túl, kísérletet teszek azoknak a konkrét tevékenységeknek és gyógypedagógiai nevelési attitűdöknek az azonosítására, amelyek hatótényezőnek számítanak a szülők nevelési stratégiájának kialakításában és a megváltozott fejlődésmentű kisgyermekük elfogadásában.

Módszer: Doktori kutatásom részeként olyan szülőket kerestem meg, akik 5-14 éves látássérült gyermeket nevelnek és legalább két éven át korai fejlesztésben vettek részt. Látássérült gyermekek egy-egy szülőjével készült félig strukturált egyéni interjúk (39 anya és 29 apa) válaszainak narratív tartomelemzésére alapozva mutatom be azokat a gyógypedagógiai fejlesztések és tanácsadások során megjelenő tényezőket, amelyek hatást gyakoroltak a szülők nevelési – gondozási – elfogadási folyamataiban.

Eredmény: a 66 narratív interjúszövegből azonosított hatótényezőkből kirajzolódik, hogy a gyógypedagógiai fejlesztést, tanácsadást végző terapeuta hitelességét és hatékonyságát négy nagy dimenzióban lehet elhelyezni: 1. *Kommunikációs készség:* kongruens, hiteles és pontos kommunikáció, feszültség-oldó, bizalmas légkör-teremtés, hallgatni tudás, jó kérdező-technika, megoldás-központúság. 2. *Letisztult keretek:* célok, feladatok, eszközök, a kapcsolattartás módjai, kompetencia-határok. 3. *Szakmaiság:* naprakész információk az ellátó rendszer működéséről, szakemberekről, a megváltozott fejlődésment adott életkorra vonatkozó sajátosságairól való tudás. 4. *Személyiség:* határozottság, pozitív szakmai hit, rugalmasság, elfogadás, jelenlét, alázat.

Következtetés: látássérült gyermeket nevelő szülők körében kiemelt jelentőséggel bír a fejlesztést és tanácsadást nyújtó gyógypedagógus egyéni, otthoni helyzetekben is használható esetkezelési technikája, amelynek központjában a gyermek reakcióinak szülővel való közös megfigyelése és értelmezni tudása áll. A megkérdezett szülők szerint az indirekt, bemutatott tevékenységek és terapeuta-gyermek interakciók jelentettek legtöbbet saját nevelési-gondozási és elfogadási folyamataik alakulásában.

A pedagógussá válás és a folyamatos szakmai fejlődés kérdéseinek vizsgálata a tanárképzés kezdetétől a gyakornoki időszak végéig

Kisváriné Kelemen Ágnes

**Zuglói Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény, Budapest**
kelemenur@gmail.com

Előadásomban bevezetőjében egy tágabb időszakot tekintek át, hiszen a pedagóguspálya a szakmai megújulás igénye és a folyamatos képzés nélkül nem értelmezhető. Felvázolom a pedagógussá válás folyamatának állomásait, miközben arra keresem a választ, hogy az adott időszakban melyek a pályaszocializáció legfontosabb tényezői. Az általam feldolgozott téma fókuszába mégis két terület kerül, az egyik a tanárképzés, másik a gyakornoki időszak. A tanárrá válásnak ebben a két időszakában milyen szerepet játszik a mentortanár - hallgató, majd a mentor és gyakornok kapcsolata. A tanítási gyakorlatokon illetve a pályakezdés időszakában szembesülnek a pedagógus jelöltek a pedagógus életpálya nyolc kompetencia területének kihívásaival. Milyen változásokat idéz elő a gyakornokok szakmai életében a tudatos, folyamatos mentorálás? A problémák leküzdésében, a mentortanár támogatásának, vagy a befogadó tantestületnek van-e nagyobb szerepe. A pedagógus szerepkörök közül, melyek elsajátításához kell több segítséget nyújtaniuk a mentoroknak. Milyen kommunikációs csatornák építhetők ki a képző intézmények és a gyakorlóléhelyek között annak érdekében, hogy a képző intézmény valós visszajelzést kaphasson a képzés eredményességéről, vagyis a sikeres hallgatói gyakorlat elvégzéséről, későbbiekben pedig a gyakornoki vizsga letételéről. Előadásom további részében az alábbi problémát érintem: az elméleti és gyakorlati képzés aránya a gyógypedagógiai tanárképzés időszakában, milyen eltéréseket mutat a hazai felsőoktatási intézményekben és ez befolyásolhatja-e a pályán maradási, és a beilleszkedési a gyakornoki időszakban.

Környezeti nevelési tartalmak a magyar köznevelési és közoktatási rendszer egyes dokumentumaiban az 1950-es évektől napjainkig

Kopasz Adrien Réka

Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
akeragrav648@gmail.com

A környezeti nevelés és a fenntarthatóság pedagógiai elveit a XX. század második felében dolgozták ki. A fenntarthatóság pedagógiájáig vezető utat ENSZ konferenciák jelzik. 1972-ben Stockholmban foglalkoztak a környezetvédelem pedagógiai kérdéseivel, és 1977-ben Tbilisziben kormányközi konferencián definiálták a környezeti nevelés fogalmát. 1992-ben Rio de Janeiro-ban megjelentek a fenntartható fejlődés elvei és 2002-ben Johannesburgban értékelték az eredményeket.

Magyarországon az oktatás-nevelés rendszerébe beépültek a környezeti nevelés ismeretei és a jogi szabályozás is elkészült. A Nemzeti Alaptanterv bevezetésével kialakultak az intézményes környezeti nevelés törvényi keretei.

Előadásomban dokumentumelemzéssel vizsgálom a környezeti nevelési tartalmakat. Elemzem az óvodák alapprogramját és a környezeti nevelés megjelenését a különböző képzési típusú iskolákban a rendelkezésre álló dokumentumok alapján, mint földrajz tanterv általános iskolák számára 1963-ból, a 7. és 8. osztályosok élővilág tanításához készített 1976-os tanári kézikönyv, tanári kézikönyv a szakközépiskolák közismereti tárgyainak megújulásához 1979-ből, tanulmánykötet a környezeti nevelésről 1983-ból, tantervi javaslatok a kémia tanításához 1995-ből.

Összehasonlítom a természettudományos tárgyak környezeti tartalmát a 2009-es Nemzeti Alaptantervben és a 2018-as Nemzeti Alaptanterv tervezetben. Dokumentumelemzéssel vizsgálom a fenntarthatóságra nevelés tartalmának és módszereinek kimutathatóságát. A kutatás részeként az Eszterházy Károly Egyetem Gyakorlóiskolájának Erdei Iskolai Programjában megjelenő környezeti nevelési tartalmakat is bemutatom.

Nyelvtanulási szükségletek és célok angol vizsgaeredmények tükrében

Kovács Gabriella

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Marosvásárhely

kovagabi@yahoo.com

A vizsgák tanulási-tanítási folyamatra gyakorolt hatását az idegen nyelvi mérés és értékelés területén többen kutatták. Ennek az lehet az egyik oka, hogy a sikeres felkészítés és vizsgázás mellett fontos, hogy az érvényesüléshez szükséges nyelvtudás megszerzésének lehetőségét nyújthassunk a tanulóknak. A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem keretében 2012 óta működik a LinguaSap nyelvvizsga központ, amelynek feladata az államvizsgálóhoz és mesteri tanulmányokhoz szükséges nyelvvizsgák lebonyolítása, a bizonyítványok kiállítása, valamint felkészítés a nyelvvizsgákra. A vizsgákon a négy alapvető nyelvi készséget (írott és hallott szöveg értése, írás, beszéd,) mérjük. A tanulók túlnyomó többsége angol nyelvből vizsgázik. A témához kapcsolódó szakirodalom rövid áttekintését követően tanulmányunkban bemutatjuk a LinguaSap központ szabályzatát, a vizsga szerkezetét, a használt feladattípusokat, és elemezzük a központ fennállása óta szervezett angol nyelvvizsgákon elért eredményeket, kitérve a különböző készségek szintjén felmerülő hiányosságokra, valamint a különböző szakokon elért eredmények összevetésére. Az eredmények egyaránt tekinthetők a tanulási és a tanítási folyamat, vagyis a hallgatói és a tanári munka értékelésének, ezért az egyetemen oktató nyelvtanárok kiindulópontként kezelhetik további munkájuk tervezésénél. A többéves eredmények tükrözik a tanulók szükségleteit és hiányosságait, amelyeket tanácsos figyelembe venni a jövőben a különböző szakok tanterveinek kidolgozásakor. A nyelvvizsga minőségét befolyásoló változtatásokra vonatkozó kérdésekre is reflektálunk.

Nevelési célok és törekvések a 19. század első felének gyermekkönyveiben

Kozma Katalin

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest

kozma@oszk.hu

A 18. század végén bontakozott ki a gyermekirodalom Európában. A gyermekeknek szánt olvasmányok az olvasásgyakorlason, ismeretközlésen és – ritkább esetben – a szórakoztatáson túl szocializációs feladatot is elláttak azáltal, hogy hozzájárultak a társadalmi szerepek megtanulásához: a szereplők tevékenységei, jellemvonásai, viselkedésformái követendő példát nyújtottak olvasóik számára. A gyermekkönyvekben tehát visszatükröződnek az adott korszak érvényes társadalmi normái, viselkedési mintái.

A 18. század végi – 19. század eleji gyermekkönyvek jelentős hányada tartalmazott morális-erkölcsjobbító történeteket, melyek világosan megfogalmazták a helyes vagy éppen elítélendő viselkedéssel kapcsolatos elvárásokat. Ezen elvárások jelennek meg azokban a gyermekek számára egyértelműen megfogalmazott tulajdonságokban, amelyek vizsgálata képezi jelen kutatás alapját.

Úgy véljük, hogy a gyermekkönyvekben megjelenő jellemvonások elemzése alapján megragadható a gyermekekkel szembeni elvárások tekintetében történő változás. Vizsgálatunk során a 19. század első felére koncentrálna elemezzük a gyermekkönyveket. A könyvek kiválasztása során olyan köteteket kerestünk, amelyeket a körülbelül 8-12 éves gyermekeknek szántak olvasásgyakorlás, illetve hasznos időeltöltés végett. Az elemzés során az 1800 és 1850 közötti időszakban íródott könyvek alapján megpróbáljuk felrajzolni 1. a század elejének és közepének a gyermekképét, 2. történelmi és művelődéstörténeti kontextusba helyezve megnézzük, hogy a két időszak 'ideális' gyermeke vajon valóban tükrözi a korának társadalmi igényeit.

A kutatás során kvalitatív tartalomelemzést használunk. A kategóriák képzése induktív úton, a gyermekkönyvek szövegeiből történik. A kategóriák elemzésén túl szógyakorisági vizsgálatot is végzünk.

Környezeti nevelési oktatócsomagok Magyarországon

Krakker Anna

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

krakker.anna@gmail.com

A környezeti neveléssel foglalkozó szakemberek számára egyértelmű, hogy a fenntarthatóság, a környezettudatos életmód, a környezetvédelem mind-mind olyan célok, amelyek nélkülözhetetlenek a környezeti problémák megoldásához. Magyarországon a környezeti nevelési oktatócsomagok egy olyan oktatást segítő módszert jelenítenek meg, amelyeket alkalmazva a pedagógus tantárgyfüggetlen szemléletformálást valósíthat meg. Az oktatócsomagok célja, hogy a mindennapi élet során szükséges információk, szokások játékos feladatok, újfajta ismeretszerzési módszerek segítségével épüljenek be a gyerekek tudatába, szokásrendszerébe.

Munkámban igyekszem bemutatni néhány magyarországi környezeti nevelési oktatócsomagot, és ezeket összehasonlítom a Környezettudatosságra nevelő Oktatócsomaggal, amely komplex segítséget nyújt a pedagógusoknak. Az oktatócsomagok elterjedtségét vizsgáló kutatások eredményét is szeretném bemutatni, kitérve saját környezeti nevelési kutatásomra is.

Annak érdekében, hogy igazoljam a tevékenységalapú módszerek sikerességét, 2013 óta végzek méréseket a családi oktatócsomagunkkal kapcsolatban. A kutatásban harmadik és ötödik osztályos városi és vidéki gyerekek vesznek részt. Van olyan intézmény, ahol alkalmazzák az oktatócsomagot és olyan, ahol még nem, így a bementi és kimeneti mérések eredménye közötti különbségek mutatják meg, hogy sikeres volt-e a tudatformálás a játékos, saját tapasztaláson alapuló, gyakorlati munka során.

Ebben a munkámban szeretnék olyan projekteket bemutatni, amelyek oktatócsomagunk segítségével valósultak meg, illetve azt, hogy a mért adatok alapján ezeknek a hosszabb-rövidebb projektmunkáknak volt-e hatása a diákok környezethez, fenntarthatósághoz, helyes életmódhoz való viszonyághoz.

A Tankocka alkalmazási lehetőségei a gyógypedagógia területén

Ládiné Szabó Tünde Julianna

**Eszterházy Károly Egyetem Gyakorló Általános, Közép-, Alapfokú Művészeti Iskola
és Pedagógiai Intézet, Eger**

ladine.szabo.tunde@uni-eszterhazy.hu

Az IKT-eszközök nagy segítséget nyújthatnak a gyógypedagógia területén tevékenykedő pedagógusoknak is. Az információs és kommunikációs technológiák alkalmazása ma már elengedhetetlen és egyre nagyobb szerepet tölt be a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók oktatásában is.

A Nemzeti Alaptanterv is kiemelt figyelmet fordít eredményes fejlesztésük biztosítására. Fontos szem előtt tartanunk az iskolai tanulásukhoz szükséges képességek fejlesztését, sajátos fejlődési ütemüket. Biztosítanunk kell számukra a sajátosságaikhoz igazodó differenciált fejlesztést, a speciális nevelési eljárások és terápiás célú pedagógiai módszerek alkalmazását.

E sokrétű, szerteágazó fejlesztő munka során nagy segítségünkre lehet a gyógypedagógia területén is a különböző IKT alkalmazások használata. Több ilyen alkalmazás létezik, ezekről sajnos csak keveset tudunk. Így van ez a *Learningapps* - internetes oktatási segédeszköz esetében is, mely oktatási segédanyagok készítésére alkalmas webes felület. Interaktív és multimédiás oktatási segédanyagokat, „tankockákat” állíthatunk elő és változtathatunk meg az online platform segítségével. A Tankockák napi szintű használata segíti a pedagógusok, gyógypedagógusok munkáját, támogatja a gyermekek megfelelő fejlődését.

A személyiségfejlesztés, önismereti munka helye a szociális munkás képzésekben

Ládonyi Zsuzsanna

Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet, Budapest

ladonyi.zsuzsanna@public.semmelweis-univ.hu

Donkó Erzsébet

Wesley János Lelkészképző Főiskola Szociális munka Szak, Budapest

donkoerzsebet@wjlf.hu

A referátum célja az, hogy a rávilágítson arra, hogy a szociális munkás (BA és MA) képzéseknek egy megújulási folyamaton szükséges elindulniuk és végbemenniük annak érdekében, hogy képesek legyenek adekvát módon reagálni az új kihívásokra. Újra és újra szükséges áttekinteni, hogy a folyamatosan változó társadalmi környezetben való munkához milyen tudáskészlet és személyiségjegyek megléte szükséges.

Jelenleg az önismeret fejlesztés csak kis része a képzésnek, ugyanakkor bebizonyosodott, hogy a hatékony segítő tevékenységhez elengedhetetlen, hogy a szakember feldolgozza a vele megtörtént múlt eseményeit, esetleges traumáit. A képzésnek alkalmasnak kell lennie, hogy már az oktatás ideje alatt kialakuljon a folyamatos önreflexiós képesség, illetve az igény az élethosszig tartó személyiség fejlesztésre, karbantartásra. Az önismeret az alapja a hivatásszemélyiség –fejlesztésnek és a kiégés megelőzésnek is. Csak a megalapozott szakmai tudás és szakmára alkalmas személyiség teszi lehetővé azt, hogy a társszakmák és hatalom felé magabiztos szakemberként képviselje önmagát és a rábízottak érdekeit a szociális munkás.

A különböző magyarországi BA és MA képzőhelyek curriculumainak áttekintésével kívánunk áttekintő képet mutatni a személyiségfejlesztés, készségfejlesztés gyakorlatáról a jelenleg érvényben lévő Képzési és Kimeneteli Követelményekkel való összehasonlításban. Mélyebb rátekintésre lesz lehetőség arra, hogy milyen tárgyakon és milyen módszerekkel, eszközökkel valósul meg a személyiségfejlesztés, önismereti munka a Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet Szociális munka MA képzésében és a Wesley János Lelkészképző Főiskola Szociális munka BA képzésében. Továbbá a referátumot reményeink szerint egy szakmai egyeztető fórum előzi meg, aminek a célja a tapasztalatcsere a képző és terepen dolgozó gyakorló szakemberek között. Így a fórum tapasztalatainak összegzésére és bemutatására is sor kerülhet, aminek gyakorlati jelentősége a szociális munkás képzések szempontjából vitathatatlan, illetve a szakma jövőjére vonatkozóan is.

Az esztétikai nevelés, mint az emberi természet humanizálása Schiller esztétikai írásaiban

Loboczky János

Eszterházy Károly Egyetem, Eger
loboczky.janos@uni-eszterhazy.hu

Az előadás először Schiller emberképét, az emberi természetről alkotott felfogását mutatja be, majd azt vázolja, hogy milyen szerepe van az esztétikai nevelésnek az emberi természet humanizálásában. Az első kérdés kapcsán érdemes vázolni azt a filozófiai hátteret, ami hozzájárult a költő némi megszorítással „filozófiai antropológiának” nevezhető emberképének kialakításához. Közismert, hogy Schiller nagyobb lélegzetű filozófiai tanulmányai, elsősorban esztétikai írásai (pl. a *Levelek az ember esztétikai neveléséről*, *Kallias*) főként a *Kant*- és a *Fichte*-olvasmányainak a hatását tükrözik. Schiller, aki maga igazából nem „szakfilozófiát” művelt, szorosán kapcsolódott az ún. „populárfilozófiai” hagyományhoz, amely a wolffianus metafizika és Kant kritikai filozófiája közötti időszak (kb. 1750-1780/90) elterjedt irányzata volt. Kezdetben a szigorú akadémiai kereteken kívüli filozofálást értették alatta, s alapvetően felvilágosító-nevelő attitűdje volt. Schiller a tanulmányai során, mindenekelőtt a Karlschuleban ezzel a sajátos filozófiával találkozott. Az orvosi tanulmányait lezáró, elfogadott disszertációjában – *Versuch über den Zusammenhang der thierischen Natur des Menschen mit seiner geistigen* – az orvostudomány és a filozófia köztes területét célozza meg. Az emberi személyiség totalitásának eszméjéből kiindulva hangsúlyozza ösztön és ész, valamint erkölcsiség és érzékiség komplex egységét.

A *Levelek az ember esztétikai neveléséről* c. írásában a következő emberkép körvonalazódik. Schiller alapvető törekvése éppen az, hogy miként lehetne az ember harmonikus, egységes egész. A cél, amit végső soron az ember esztétikai nevelésével el kíván érni, az ember „morális nemessége”. Ennek értelmét az antik görögök ún. „totális jellemével” példázza. Náluk a művészet minden bája és a bölcsesség minden méltósága harmonikusan kapcsolódik össze, a természet és a kultúra még nem kerül antagonisztikus ellentétbe egymással. A modern korban ezzel szemben természet és kultúra, értelem és érzés, intuitív és spekulatív értelem élesen szétválík egymástól. Ennek meghaladására van tehát szükség. Ennek kulcsa az „esztétikai nevelés”, amely nem csupán az esztétikum, illetve a művészi szépség befogadását célozza meg, hanem az egész embert ragadja meg, lehetővé teszi a morálisan is értékes életet. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy filozófia, művészet és pedagógia metszéspontján helyezkedik el. Az ízlésre és a szépségre nevelés univerzális jelentőségre tesz szert Schillernél, mivel az érzéki és szellemi erőink egészét műveli ki a lehető legnagyobb harmóniában. Maga az esztétikai állapot egy olyan „köztes hangoltság”, amelyben sem fizikailag, sem morálisan nincs kényszerítve, mégis mindkét módon aktív, tevékeny. Ezért is nevezi „második teremtőnknek” Schiller a szépséget, amely az esztétikai nevelés kulcsa. Végső soron az esztétikai kultúra teszi lehetővé az ember szabad önteremtését és morális állapotának létrejöttét. Az esztétikai nevelés célja tehát végső soron nem esztétikai tárgyak pusztá élvezése, hanem felemelkedés az esztétikai létmódhoz, ami a morális értelemben vett teljes emberség, a szabadság törvényének nem kényszerítő erejű érvényesülésének a legfőbb feltétele. Ez az érzékelésmód totális forradalmát előfeltételezi, bizonyos értelemben az élvezetek megnemesítését, ami tulajdonképpen végső célja az esztétikai nevelésnek.

A tanulói autonómiát és az önszabályozó tanulást támogató tanulási környezetek szerepe a formális oktatásban

Medovarszki István

Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Békéscsaba

medo.istvan@gmail.com

Előadásunkban a tanulóközpontú tanulási környezetek hatékony és eredményes tanulásra gyakorolt hatásait szeretnénk bemutatni köznevelési viszonylatban. Az általános iskola első osztályába lépő gyermekek életük első hat évében komoly tanulási folyamatokon esnek át, azonban ezek a tanulási formák jellemzően informális, nem intézményesült környezetben realizálódnak. Így tanítványaink a kisgyermekkorú éveik alatt egyéni elképzeléseket alakíthatnak ki a tanulás folyamatáról, a saját tanulási környezetükről. A tanulás öröme, az ismeretszerzés élménye, és a tapasztalatok megélése minden gyermek számára motiváló, a tanulást aktív folyamatként élik meg. A iskolakezdést megelőző rendkívül erős intrinszc motiváció a tanév végére jelentősen csökken, a tanulási kedv hanyatlik, az iskolába járás öröme elmúlik. Ennek egyik oka, hogy az iskolai tanulási környezetek gyakran nagyon különböznek azoktól a világoktól, melyekben hatékonyan, különösebb erőfeszítések nélkül vagyunk képesek a tanulásra.

Az előadásban a tanulási környezetek fejlődésének neveléstörténeti fókusz mellett konkrét példákat szeretnénk bemutatni. Fontosnak tartjuk, hogy hazai oktatás-nevelési gyakorlatunkba olyan nemzetközi modelleket legyünk képesek adaptálni, melyek magyar viszonyok között is értelmezhetők, és kialakításuk reálisan megvalósítható a köznevelés minden szintjén. Ezzel összhangban a finn közoktatás jellemző tanulási környezeteinek és tanulási tereinek bemutatása ad adekvát választ a hatékony tanulóval kapcsolatban felvetett problémákra.

Az előadás második részében a békéscsabai Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában alkalmazott jó gyakorlat bemutatására kerül sor. Az *informális csoportorientált foglalkoztató tér*ben a tanulás színterét kisebb, csoportos tevékenységek végzésére alkalmas terekre osztjuk. A hagyományos tanítási folyamatokat gyakran uralják a frontális tanulószervezésen és a tanári dominancián alapuló megoldások. Sokszor tűnik fel a tanár a tudás forrásaként, a tanulóval kapcsolatos erőforrások egyedüli elosztójaként. Az informális csoportorientált foglalkoztató térben az osztály tanulói egyidőben hat helyszínen tanulnak, ahol a különböző kognitív képességeik dinamikusan fejlődhetnek. A tanulás során erősen támaszkodunk a tanulók autonóm tanulóirányítására, az önszabályozó tanulóira. Az informális csoportorientált foglalkoztató térben érvényesül az implicit tanulás, mely gyakran nem közvetlenül tantárgyi tartalmakhoz kötöten valósul meg. Az ICsFT fő tanulási terei a következő elnevezéseket kapták:

- *frontális foglalkoztató tér,*
- *IKT foglalkoztató tér*
- *művészeti foglalkoztató tér*
- *kísérletező foglalkoztató tér*
- *lazító tevékenységek tere*
- *játék és mozgás foglalkoztató tere*

Az előadásban ezeknek a tereknek az alkalmazási lehetőségeit mutatjuk be az önszabályozó tanulás biztosításával és a tanulói autonómiára építő módszertannal összhangban.

Egyetemi humánerőforrás fejlesztésének innovatív megvalósulásának formái Magyarországon és Németországban

Mészáros Attila

Széchenyi István Egyetem, Győr

meszaros@oktataskutato.hu

A sikeres szervezetek megértik annak szükségességét, hogy maximalizálni kell az erőforrásaikat - fizikai, pénzügyi, információs és emberi erőforrásokat. (University of Huston) Amikor az alkalmazottak jobban teljesítenek, a szervezetek is jobban teljesítenek.. Az emberi erőforrás-fejlesztés olyan folyamatok, amelyek a munkahelyi teljesítményt és az egyéni tanulást a szervezetekben javítják. A humánerőforrás-fejlesztés központi szerepet tölt be gyakorlatilag bármilyen típusú szervezetben, beleértve a nonprofit és közhasznú szervezeteket, a köz- és oktatási intézményeket, számos helyzetben mind nemzeti, mind nemzetközi szinten. Ezeknek az elveknek a gyakorlati megvalósulását kutattuk az elmúlt években. A célunk az volt, hogy miként lehet a jelenlegi magyar felsőoktatási humánerőforrást fejleszteni. Ehhez áttekintetük először a németországi gyakorlatokat.

A németországi egyetemek rendkívül sok energiát tesznek, szervezeten a hallgatóik, oktatói fejlesztéséért. Ennek innovatív megjelenési formái a mentorálás és a coaching. Számos kérdés ezen módszerek segítségével a gyakorlatban lehet tisztázni. Az álom feladat valóban álommunkát jelent? Hogyan lehet átállni az egyetemről a munkaerőpiacra? Mely kulcsfontosságú képesítéseket kell még szerezni? Mi lehetne jobb, ha nyíltan egy olyan megbízható személyt kérdeznél, aki évek óta ott dolgozik, hol később meg akar egy hallgató dolgozni menni? Pontosan ezt kínálják a németországi egyetemek hallgatóiknak. A mentori kapcsolat az egyik legjobb lehetőség arra, hogy tükrözze a saját szakmai és személyes terveit egy tapasztalt személynek. Több ezer önkéntes mentor van, tapasztalt szakemberek minden tudományágból. Mentoráltak és mentorok egyaránt azt jelzik vissza, hogy a mentorálás fejlesztő. Önmagáért beszél az a tény, hogy sok egykori mentorált néhány évvel később csatlakozik a programhoz, mint mentor vagy coach. Visszatér és segít a saját egyetemének.

Egy mentor vagy coach nagyon személyes és mélyreható betekintést nyújt a munka világába. Emellett a mentorálás kiváló módja a saját szakmai hálózat kiépítésének és bővítésének. A legtöbb munkaerőpiaci mentor vagy coach társadalmi elkötelezettségnek is érzi a munkáját. Ezek az egyetemeken a hallgatók mellett az oktatókat is segítik mentori és coach módszerekkel a munkaerőpiaci partnerek, ezzel is elősegítik a piackonform oktatási színvonalat.

A külföldi empirikus kutatásra építve a tanulmányban összehasonlításra került két hazai felsőoktatási intézmény oktatóinak, doktoranduszainak fejlesztési módjai három német felsőoktatási intézmény HR képzési rendszerével.

Az összehasonlító elemzésre építve a Budapesti Corvinus Egyetem doktori képzésébe integráltunk fejlesztő folyamatokat. Célunk volt, hogy a hazai és a külföldi jó példák alapján az oktatási tevékenységet végző doktoranduszok hatékonyabb munkát tudjanak elvégezni. Oktatók, mentorok és az új oktatási paradigmákat jobban értő munkavállalói legyenek az egyetemnek.

Egy fejezet a pedagógus szakma professzionalizációjából: Reformelképzések a tanítóképzésről a két világháború között Szegeden

M. Pelesz Nelli

Eszterházy Károly Egyetem NTDI, Eger
mpelesznelli@gmail.com

A tanulmány elsődleges célja, hogy összefoglalja azokat az önálló arculatú, sajátosan szegedi reformelképzéseket, amelyeket a két világháború közötti időszakban fogalmaztak meg a város különböző tudományos műhelyeiben működő gondolkodók a tanítóképzés korszerűsítésére vonatkozóan. További célként merül fel a fent említett képzésszervezési kérdéseket tárgyaló, vagy épp pedagógiai, pszichológiai paradigmákat megfogalmazó elméleti és gyakorlati rendszerek hatásának elemzése a magyar pedagógusképzés, különös tekintettel a tanítóképzés professzionalizációjának folyamatára.

A tanítóképzés tartalmát, képzési idejét és szintjeit érintő általános viták, azok résztvevőinek, motivációinak vázlatos áttekintése után tárgyalja a korszak pedagógiai diskurzusa által kiemelt témaként kezelt és – az intézményesülés szempontjából különösen fontos – standardizált képesítés, vagy az egységes felügyelet kérdését, valamint az először ekkoriban felmerülő tanítóképző-intézeti érettségi gondolatát. A korszak neveléstudományi eredményei, a reformpedagógiák irányzatainak helyi megjelenési formái is bemutatásra kerülnek.

A klebelsbergi kulturális modernizáció kibontakozása során a szegedi egyetem professzora, Imre Sándor nevével fémjelzett nemzetnevelés koncepciója, a Várkonyi Hildebrand Dezső által jegyzett pedagógiai-pszichológiai intézet magas színvonalú tevékenysége és Becker Vendel tanítóképző-intézeti igazgató gyakorlati tanítóképzésre vonatkozó javaslatainak tudományos igényvel szerkesztett rendszere alkotják azokat a sajátos szegedi vonásokat, amelyek nyomot hagytak a teljes magyar pedagógusképzés arculatán. Imre műveiben kifejti a tanítótság és az egyetem együttműködésének lehetőségeit, Várkonyi a lélektan újdonságait emeli be a pedagógusképzés tartalmába, míg Becker egy lehetőleg minden érintett számára kedvező, a korban idealizált „szilárd jellemű, polihisztor, nemzetnevelő tanító” képét szem előtt tartó tanítóképzés mibenlétének megfogalmazására tesz kísérletet.

Az 1938-ban bevezetett, csak felemás módon megvalósult kéttagozatú tanítóképzés, majd a nyolcosztályos népiskola életre hívása azok a mérföldkövek, amelyek kijelölték a fejlődés további útjait. Napjainkban az új Nemzeti Alaptanterv formálása, a konstruktív pedagógiai paradigma talaján álló pedagógusképzés tartalmi megújításának folyamata során olyan kérdésekkel szembesülünk, amelyek sikeres és érvényes megválaszolásához érdemben járulhat hozzá a hasonló kihívásokra megoldást kereső nagy elődök tevékenységének tanulmányozása.

Oktatás a második világháború esztendőiben a ciszterci rend pécsi és egri gimnáziumában az iskolai értesítők tükrében

Mohr Szilárd

Pécsi Tudományegyetem BTK OTNDI, Pécs

mohr2@freemail.hu

A vizsgálatom középpontjában a második világháború ideje alatt zajló oktatás áll, egészen pontosan, hogy a középfokú fiú oktatási intézmények milyen módon reagáltak a második világháborús eseményekre, valamint a háború miként befolyásolta, akadályozta a pedagógiai munkát. Maga a kutatás a Ciszterci Rend Egri Szent Bernát Gimnáziumára és a Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnáziumára terjedt ki.

A két intézmény kiválasztásakor szempont volt, hogy két iskola a működési formájából fakadóan összehasonlítható legyen, melyet tovább erősít a fönntartó azonos személye (ciszterci szerzetesrend). A vizsgálat során a két intézmény esetén várt különbségeket a területi elhelyezkedésükre, háborús frontok megjelenési idejére alapoztam.

A kutatás legfontosabb forrásai az iskolai értesítők, melyeket kötelezően ki kellett az iskoláknak bocsátaniuk minden tanesztendőben, amely garanciát jelentett, hogy mindkét iskola rendelkezik a megnevezett dokumentummal. További előnye ennek a forrástípusnak, hogy részletesen tájékoztatnak a kiadványok az adott tanesztendő valamennyi eseményéről, valamint lehetőség van a diákegyesületek működéséről való beszámolóknak köszönhetően a tanulók álláspontjának a megismerésére is.

Kutatói kérdéseim, melyekre az előadást építem és melyek alapján forrásaimat kritikai tartalomelemzésnek, valamint összehasonlító vizsgálatnak vetem alá, a következők: A háborúra az intézmények az egész időszakban azonos módon reflektáltak, vagy található-e az idő előre haladtával az álláspontjukban változás, esetlegesen akár egy töréspont jellegű határvonal, valamint, hogy ha ez megjelenik, mikor és mihez köthető? Hasonló-e a két iskola esetén ez a tendencia, vagy vannak-e eltérések? Továbbá kérdésem, hogy a pedagógiai munka a különböző háborús esztendők során milyen mértékben volt akadályoztatva, milyen nehézségekkel kellett megküzdeni a nevezett iskolákban? A diákszervezetek és az intézmények vezetése megegyező álláspontot képviselt, vagy tapasztalhatók-e eltérések?

A digitális kultúra és médiaműveltség hatása a felsőoktatásban tanuló hallgatók körében

Molnár György

BME Műszaki Pedagógia Tanszék, Budapest

molnar.gy@eik.bme.hu

Munkámban arra keresem a választ, hogy 21. század kihívásaihoz a korszerű pedagógiai tudományok és elméletek milyen oktatásmódszertani válaszlehetőségekkel járulhat hozzá a különböző életkorú különös tekintettel az egyetemi hallgatók ismereteinek bővítéséhez, elmélyüléséhez. Az információs vagy tudástársadalmak korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) eszközök hogyan épülnek be az oktatás, a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kultúra, az ember-gép interfész kapcsolatának jelentősége egy re inkább jelen van, és egyre inkább felértékelődik napjainkban. Ennek egyik markáns megjelenési formája a digitális kompetencia rendszere és ennek formálódása, mely éppen aktuális relevanciával bír hazánkban. Ez alapján Európai Unió ajánlásokra és sztenderdekre (DigComp 2.1.-tanulóra vonatkozó digitális keretrendszer, Digcomp.edu - pedagógusra vonatkozó digitális keretrendszer, valamint a DigComp.org - intézményre vonatkozó digitális keretrendszer) építve és ezeket a hazai MKKR-hez adaptálva kialakulóban van Magyarországon egy új digitális kompetencia keretrendszer létrehozása és beépítése az oktatás négy célcsoportja számára. A digitális pedagógia az a neveléstudományi részdiszciplína, amely az általános pedagógiai-neveléstudományi elvekre épülően túl specifikus oktatástechnológiai, módszertani és didaktikai-kommunikációs tartalmi részeivel egyfelől elvi-elméleti támpontokat, másfelől konkrét gyakorlati megvalósítási módokat, mintákat ad, megmutatva információs társadalmunk képviselőinek mindazokat a kihívásokat és lehetőségeket, melyet ma az IKT biztosít. A pedagógusok felkészítésében kiemelkedő szerepe van (kellene, hogy legyen) a digitális pedagógiai ismereteknek és készségeknek. Kutatási és oktatási tapasztalataink bizonyítják, hogy erre érdemben alkalmas a digitális pedagógia. A konferencia által biztosított időkeretben a teljesség igénye nélkül adhatjuk meg a választ, de alapvető célkitűzésünk az aktuális problémakört továbbgondolásának elősegítése, valamint azon javaslatunk, hogy e kérdéskörrel érdemes lenne a jövőben is foglalkozni a különböző felsőoktatási intézmények oktatásmódszertani és oktatáselméleti tapasztalatainak elemzésével. A digitális pedagógia új tartalmi elemei és tanulási dimenziói nagyon jól és progresszív módon illeszkednek a mai nemzetközi digitális trendekhez, mint BOYD, BOYC, BOYT (saját eszközhasználatra épülő módszertani megoldások), Flipped Classroom, PLE (személyes tanulási környezet). Előadásomban, támaszkodva egyfelől a hazai és nemzetközi tendenciákra, másfelől a közel 20 éves tanári és felsőoktatási gyakorlatomra és empirikus kutatásaimra arra helyezem a hangsúlyt, hogy hogyan lehetséges kihasználni az digitális kultúra kihívásaihoz a meglévő és gyakorlatban is alkalmazható digitális pedagógia különböző eszközeit és módszereit. E módszertani kultúra konkrét a felsőoktatás bázisán is alkalmazható és hasznosítható adaptálási lehetőségeire is szeretném felhívni a figyelmet, melyet a hallgatói visszajelzések is egyértelműen alátámasztottak.

A középiskola és a felsőoktatás átmenetének aktuális problémáiról

Murányi Zoltán

Eszterházy Károly Egyetem Pedagógusképző Központ, Eger
muranyi.zoltan@uni-eszterhazy.hu

Több szempontból is változik a magyar közoktatás, már megtörtént szakgimnáziumokban a közismereti képzés reformja, megjelent az új NAT vitaanyaga. Kiemelt projektek foglalkoznak a digitális átállással és a korai iskolaelhagyás kérdésével.

A változtatás elérte a felsőoktatási intézmények bemeneti követelményeit is, mint például a nyelvvizsga, emelt szintű érettségi. Az ezen és egyéb reform törekvések bizonyosan hatással lesznek a közoktatás és felsőoktatás közötti átmenetre is.

Előadásomban igyekszem összefoglalni a kétszintű érettségi eddigi tapasztalatait, a közoktatás – felsőoktatás átmenetben betöltött szerepét, saját szakterületemen megvizsgálom az érettségi követelményekben leírt kompetenciák, képességek mérésének gyakorlatát.

Végezetül felvetem a kérdést, hogy az egyetemek miért nem fektetnek nagyobb hangsúlyt a tudásmérésen (lényegében reprodukív tudásmérésen) túl a fontos kompetenciák mérésére? Fontos kompetenciák alatt érthetjük az EU kulcskompetenciákat, a kutatói eredményességhez szükséges nagyszámú kompetenciát, vagy a potenciális munkaadók által elvárt kompetenciákat. Illetve, hogy van-e egyáltalán lehetőség erre a jelen rendszerben?

Gondolatok Friedrich Hölderlin neveléstani elveiről az egyensúly eszméjének tükrében

Nádudvari Gabriella

SZTE JGYPK Alkalmazott Egészségtudományi és Egészségfejlesztési Intézet,
Szeged
nadudvari@jgypk.szte.hu

Friedrich Hölderlin nevelésfelfogásra és nevelési gyakorlatra vonatkozó reflexióit a neveléstörténet ez idáig még csak részlegesen dolgozta fel. Ennek valószínűleg az lehet az oka, hogy Hölderlin nem alkotott olyan kifejezetten nevelési témájú művet, mint például Jean Paul, s levelezésében is csak szétszórta találgat meg nevelésről megfogalmazott gondolatait. A németországi Hölderlin-kutatás a képzés- és nevelésfelfogás problematikájának vizsgálatakor elsősorban a német klasszika és romantika közötti átmeneti korszak különleges alkotójának *Hüperiön* c. művére helyezi a hangsúlyt. Előadásom célja, hogy az e témában rendelkezésre álló német nyelvű szakirodalom kutatásaim szempontjából legrelevánsabb eredményeinek összegzésén túl Hölderlin levelezésének szisztematikus elemzését is elvégezzem, rávilágítva Hölderlin nevelésről alkotott elképzeléseire és a gyermekkor különleges jelentőségéről alkotott felfogására. Hermeneutikai és filológiai módszereket ötvöző szövegelemzéseim során a jelen horizontjáról is kérdezem Hölderlint az egyensúly eszméjének megvalósulási lehetőségeiről az ember képzésében és nevelésében.

Hölderlin már *Hüperiön* c. művének előszavában is reflektál a képzés problémájára és menetére. Alapsémája az egységre, az elválásra és az újra visszatérésre való igyekezet. Képzési filozófiájának alapja a lét eredeti egységének metafizikai bizonyossága, amely – minthogy megelőzi az önmaga tudatában lévő, és ezzel 'elkülönböző' én identitását – a reflexió szintjén nem gondolható el, sokkal inkább csak a szépség élményében érhető tetten. Az „egy”, az „egész” tárgyra és alanyra való ősi megosztása, az identitás megtapasztalása után az emberi szellem visszavágyik az Abszolútumban meglévő ősegybe.

Hölderlin számára a léttel való „egység” megtestesülése a gyermek, aki tudatlanul, intuitív módon, önmagával és a természettel egységben él. A gyermek jelenti a „szép” embert, aki játszva, a pillanat végtelenségében élve halhatatlannak érzi magát, megéli lehetőségeinek gazdagságát, Istenhez hasonlatosan. A gyermek istenítése Hölderlin romantikus gondolkodásának következetes eredménye. Ebből bontakozott ki a romantikus gyermekideológia, amelynek központi eleme az elveszett egyensúly keresése az eredetileg tökéletes, alkotói, költői és vallásos létformában.

Mérnök-tanár-képzés tantárgyainak támogatása számítógépes modellekkel, szimulációval

Nagy Tamás

Széchenyi István Egyetem, Győr

nagytomi@sze.hu

A magyar oktatási rendszerrel kapcsolatban gyakran felmerül, hogy a tanítási-tanulási folyamat során túl sok lexikális ismeretet közvetít, kér számon; ugyanakkor a tanultak megértésére kevesebb időt fordít; a tudás felhasználásának, alkalmazásának formáit gyakran elhanyagolja.

Ezeket a véleményeket erősítik a PISA vizsgálatok eredményei, a szakmai középfokú képzés tanóráin elvégzett módszertani megfigyelések adatai, a tanárok tanmenetei, a diákok és szülők véleménye. A képzési és kimeneti követelmények (KKK) deskriptor leírásainak szövegbányászati elemzése is hasonló problémákra utalnak.

Az értelmes tanulás, a gyakorlatban is felhasználható tudás kialakítása a tanárképzésben különösen fontos feladat. A klasszikus módszertani eljárások helyett a megfelelő módon tervezett és megvalósított szimulációs és modellezési megoldások sok esetben javíthatják az oktatás hatékonyságát, a tanulási motivációt.

A szimuláció és modellezés feltételezi különféle hardver- és szoftvermegoldások ismeretét és az adott tartalmi, módszertani környezetbe történő tudatos aktualizálást. Néhány példán keresztül bemutatásra kerülnek - a tanítási órákon hatékonyan alkalmazható - számítógépes grafikai- (Cabri) és algebrai szoftverek (Derive) valamint statisztikai programcsomagok (R-szoftver) lehetőségei.

A tanulmány gyakorlati példákon keresztül szemlélteti néhány szoftver alkalmazhatóságát, a módszertani tervezés lépéseit. Jelzi a középfokú képzés és a mérnök-tanár-képzés során felmerülő közös értelmezési, tartalomközvetítési problémákat.

Az Óvodai Nevelés folyóirat vizsgálata az 1950-es években a magyar társadalmi változások tükrében

Nemes-Wéber Zsófia

**PTE-BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola
Oktatástörténet Doktori Program, Pécs
zsofiweber87@gmail.com**

Előadásomban az Óvodai Nevelés havi folyóirat fókuszainak változásait kívánom bemutatni az 1950-es években. A második világháborút követően a szocialista jövőkép jelentős társadalmi változásokat gerjesztett. Magyarországon a kétkeresős családmodell megjelenésének következtében a gyermekek elhelyezése kapcsán az óvodaügy is hangsúlyossá vált. Megnövekedett létszám, nagyobb csoportokat eredményezett, az 1950-es években növekedett az óvodák száma is, ezzel egy időben megnövekedett az óvónők iránti igény is. A munkaerő-piaci túlkereslet kielégítésére több helyen alkalmaztak szakképzetlen óvónőket, akik számára levelező képzéseket indítottak, majd magát az óvónőképzést is átalakították és 1959-ben megszűntek a középfokú intézmények, melyek helyét a kétéves, felsőfokú képzőintézetek vették át.

Kutatásom során a korszakhoz kapcsolódó jogszabályok és az Óvodai Nevelés folyóirat 1950 és 1960 közötti lapszámait szolgáltnak primer forrásként. Kutatásom fő kérdése a jogszabályi, ideológiai és képzési változások milyen mértékben jelentek meg a vizsgált folyóiratban. Emellett vizsgálom, hogy a folyóiratban megjelenő cikkek számában áthelyeződtek-e a hangsúlyok valamely területre a vizsgált időszak során.

Lemorzolódással veszélyeztetett tanulók Baranyában 2016 és 2018 között

Nyiri Csilla

PTE „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs
dr.nyiri.csilla@gmail.com

Az Európai Unió ajánlása alapján Magyarország Kormányának jelenlegi, központi tevékenysége, problémája, gondolata a szakképzésben tanulók végzettség nélküli elhagyásának csökkentése és az alapkészségek fejlesztésének támogatása. Kiemelt célja a különböző intézkedéseknek, pályázatoknak, projekt megvalósításoknak a végzettség nélküli iskola elhagyók számának csökkentése.

Ezen ajánlások alapján a Nemzeti Köznevelésről szóló törvénybe, valamint ugyanezen törvény végrehajtási rendeletébe is szabályozás alá került egy jelző rendszer működtetése, ami támogatja az állami célkitűzéseket az iskolák adatszolgáltatása által.

2016-ban bevezetésre került egy, az állam által fenntartott iskolák jelző rendszere, ami az összes szakképzést folytató intézményt felöleli. Ezen adatszolgáltatás tükrében mutatom be, hogy a Baranya megyei iskolákban, hogyan alakult a lemorzolódással veszélyeztetett tanulók számának aránya a mérési időpontokban.

Jelen előadásig 3 mérési pont volt, ami alkalmával minden intézménynek meg kellett adnia a megtett és a tervezett intézkedéseket, illetve az érintett tanulók számát. Előadásomban bemutatom, hogy 2016 óta Baranya megyében az állami fenntartású intézményekben a különböző intézkedések nyomán hogyan változott a lemorzolódással veszélyeztetett tanulók aránya. A statisztikai adatok összehasonlítása 13 intézménynek 15 feladatellátási helyét foglalja magában. Az iskoláknak minden tanévben kétszer, félévkor és évvégén kell az adatot szolgáltatni, hogy milyen intézkedéseket tesznek, hogy csökkenjen a veszélyeztetett tanulók száma. Ezeket bemutatva hasonlítom össze a 3 mérési pont tanuló számait, ezzel reprezentálva a változás irányát. Összehasonlító adatelemzéssel feltárom, hogy az osztály létszámhoz képest, hogyan változott a lemorzolódással veszélyeztetett tanulók száma, ezen tanulóknak milyen volt a tanulmányi eredménye, a hiányzásaik alakulása, mely tantárgyakból szereztek elégtelen érdemjegyet, és ezek mellett milyen szociális jellemzőkkel (SNI, BTMN, HH, HHH, RGYK) rendelkeztek.

A matematikai gondolkodás fejlesztésének szükségessége a fejlesztőpedagógusi gyakorlatban és e fejlesztés lehetséges hozadécai

Ökördi Réka

Molnár Ferenc Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Budapest
okordi.reka@edu.u-szeged.hu

Felső tagozaton és középiskolában dolgozó fejlesztőpedagógusokra sok esetben az a nyomás nehezedik, hogy a tanárok azt várják tőlük, szaktárgyakból korrepetálják, és minél gyorsabban zárkóztassák fel a diákat. Ez az elvárás gyakran a diákok részéről is megfogalmazódik, hiszen ők is az osztályzatokkal mérik sikerességüket. Ez a helyzet a matematika tantárgy esetében is.

Ezzel egyidőben a fejlesztőpedagógusok igyekeznek pótolni a tanulási nehézséggel küzdő diákok hiányosságait, de ez a pótlás matematikából – talán leginkább az idő szűkössége miatt – legtöbbször az alpműveletek gyakoroltatására, és olyan fogódzók megtanítására szorítkozhat, melyek a diáknak némi mankót adhatnak a tanórákon.

Ugyanakkor az elmúlt évtizedben olyan kutatások zajlottak le, melyek a matematikai gondolkodás mibenlétének, felépítésének feltárásán túl kísérletekkel bizonyították, hogy ennek célzott fejlesztése milyen alapvető fontosságú és milyen mérhető hozadécai vannak a diákok fejlődése és későbbi tanulmányi teljesítménye szempontjából. Ha jól megválasztott feladatokkal a tanulót olyan kihívások elé állítjuk, melyek leküzdéséhez szüksége van a matematikai gondolkodás némely komponensének aktiválására, akkor ezzel hozzájárulunk a matematikatanulásának javulásához és a kognitív fejlődéséhez is. Mindez a tudás azonban egyelőre kevésbé látszik megjelenni a matematikaoktatás területén, és egyelőre nem jelent meg abban a szakirodalmi anyagban sem, mely a fejlesztőpedagógusok képzését, továbbképzését szolgálja. Ez a szakirodalom magas színvonalú, ám a matematikai gondolkodás leírásában rendkívül heterogén, és e terület fejlesztésének kiemelt fontosságát, hozadékait nem hangsúlyozza.

Előadásomban erre a – fejlesztőpedagógus körökben kevésbé hangsúlyos – területre szeretném felhívni a figyelmet. Példákkal támasztom alá, hogy a fogódzók, melyeket a diákoknak biztosítunk, a tanórán ugyan működnek, mégis a gondolkodásukat nem fejlesztjük velük, esetleg az még merevebbé válik általuk. Rámutatok arra, hogy miért hatásos, egyben miben hátráltathat az alpműveletek állandó gyakoroltatása. Bemutatom a matematikai gondolkodás azon modelljét, melyre alapozva egy fejlesztőpedagógusok és szaktanárok számára is használható online matematikaigondolkodás-fejlesztő program kidolgozásába kezdtünk. Ezzel együtt már most is használható, praktikus, jól megfogható tanácsokat, ötleteket, módszereket mutatok be, melyeket be lehet emelni a fejlesztő foglalkozások és a tanórák gyakorlatába is.

Tehetséggondozás és elitképzés: Tervek a Darányi Kálmán Diákház felállítására

Olasz Lajos

Szegedi Tudományegyetem JGYPK, Szeged

olasz@jgypk.szte.hu

A Darányi Diákház története szorosan összefüggött az 1930-as években a közfigyelem középpontjába kerülő sajátos problémával, a szegény sorsú fiatalok felsőfokú tanulmányainak társadalmi támogatásával. A kormányzat nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy minél több tehetséges vidéki szegény családból származó fiatal lehetőséget kapjon a továbbtanulásra. Részből, hogy ilyen módon is csökkentsék azt a társadalmi és kulturális szakadékot, ami a módos rétegek és a kisegyzisztenciák között kialakult, és megnyissák az utat a rátermett, de szerény körülmények között élő fiatalok számára a felemelkedéshez. Másrészt, hogy az ekkor már kormányzati intézkedésekkel az értelmiségi és alkalmazotti pályákról fokozatosan kiszorított zsidó származásúak helyét keresztény magyar fiatalokkal tölthessék be. A tehetségek támogatására vonatkozóan a települések vezetése, ismert közéleti személyek, felekezeti ifjúsági szervezetek részéről számos kezdeményezés történt. Igyekeztek olyan kollégiumokat létrehozni, ami megfelelő és olcsó elhelyezést biztosíthat a vidékről a nagyvárosokba, elsősorban Budapestre érkezőknek, felsőfokú tanulmányaik idejére.

A Soli Deo Gloria református ifjúsági szervezet ezt a törekvést össze kívánta vonni az 1939-ben elhunyt Darányi Kálmán, korábbi miniszterelnök emlékének megörökítésével. Ezért Ravasz László püspök támogatásával hivatalosan kezdeményezte a „Darányi Kálmán Diákház” felállítását, amely teljes elkészülése után, mintegy 600 egyetemi és főiskolai hallgatónak adhatott volna otthont. A főváros egy 1300 négyszögöles ingyen telekkel járult hozzá az intézmény felállításához. Az elkészült nagyszabású tervek egy 4,5 millió pengő költségű diákotthonról szóltak. Ebből a kormány 2 milliót magára vállalt, a többit a református egyház, illetve országos gyűjtés indításával társadalmi hozzájárulással kellett volna összeszedni.

Az idő azonban kevésbé volt alkalmas az ilyen típusú kulturális gyűjtőakcióra. A háború, a katonai szolgálat a társadalom minden rétegének életkörülményeit megnehezítette. A felhívás nyomán másfél év alatt, 1943 végéig 217 000 pengő gyűlt össze. A következő évben a német megszállás és a Magyarország területén folyó harcok akadályozták az építkezést. A háborút követően előbb az infláció emésztette fel a pénztartalékokat, majd a politikai viszonyok megváltozása akadályozta meg az egyházi kezdeményezésű diákintézmény létrehozását.

Felsőoktatásban tanulók értékrendszere

Pacsuta István

Eszterházy Károly Egyetem, Eger
pacsuta.istvan@uni-eszterhazy.hu

A kutatás eredeti célja, hogy a felsőoktatásban részt vevő hallgatók értékrendszerét feltérképezzük. A Regionális Egyetem Kutatócsoport 2005-ös és 2010-es kérdőíves lekérdezésen alapuló adatbázisát felhasználva meghatároztuk a hallgatói „értékcsoportokat”, feltártuk a hallgatók érték-struktúráját. A 2016-os Magyar Ifjúságkutatás adataira támaszkodva lehetőségünk nyílik arra, hogy az eddigi eredményeinket, kategóriáinkat összevessük egy jóval nagyobb minta, azaz a Kárpát-medence fiataljainak értékstruktúrájával, az általunk felállított kategóriák érvényességét ellenőrizzük. Jelen tanulmányban – tartva az eredeti földrajzi kereteket - az Észak-magyarországi és erdélyi almintá eredményeit ismertetjük. A kutatási eredményeink az anyaországi és külhoni (erdélyi) fiatalok értékválasztás terén megmutatkozó eltéréseit ismertetik. Másik fő kérdésünk, hogy a felsőoktatásban részt vevő fiatalok értékstruktúrája hogyan tér el a felsőoktatási tanulmányokat nem folytató kortársaiktól.

Feltevésünk szerint a felsőoktatási hallgatók értékválasztása kevésbé individualizált, inkább a közösségi értékek felé fordul. Másrészt a határon túli fiatalok számára fontosabbak a közösségre, emberi kapcsolatokra vonatkozó értékek, mint anyaországi társaiknak.

Eredményeinkből kiderül, hogy a hallgatók értékválasztása nehezen rendezhető egymásnak ellentmondó, korábban használatos érték-tengelyek mentén. Ez alatt az individuális – kollektív tengelyt értjük. Úgy tűnik, hogy a hallgatók számára egyaránt fontos a közösségi kapcsolatok ápolása, a saját élménykeresés, az önmegvalósítás. Ezzel szemben nem hallgató társaik anyagiasabbak, értékválasztásuk tradicionálisabb.

A terápiás rekreáció hatása krónikus beteg fiatalok rezilienciájára és társas készségeire

Papp Zsuzsanna Katalin¹, Ágij Eszter², Török Szabolcs¹

¹Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet, Budapest

²Semmelweis Egyetem EKK, Budapest

**papp.zsuzsanna@mental.usn.hu, agij.eszter95@gmail.com,
torok.szabolcs@public.semmelweis-univ.hu**

Háttér és célkitűzések: A krónikus betegséggel élő gyerekeknél és serdülőknél a fizikai, pszichológiai és társas működés gyakran rosszabb, mint az egészséges gyerekeknél. A terápiás rekreáció módszertanával dolgozó nyári táborok célja, hogy ezeknek a fiataloknak a jóllétén javítson (Békés és mtsai 2011). A Serious Fun Children's Network élményterápiás táborában 2014-ben végzett hatékonyságvizsgálat szerint egyhetes nyári tábor is képes a krónikus beteg fiatalok rezilienciáját és jóllétét javítani. A Yale Egyetem ChildStudy Center-e által koordinált kutatásában a magyar Bátor Tábor Alapítvány táborozói is részt vettek. Jelen tanulmányban célunk a nemzetközi kutatás magyar vonatkozású adatait bemutatni: magyar daganatos beteg, cukorbeteg és autoimmun ízületi gyulladással gyerekek és fiatalok pszichoszociális készségeinek változását terápiás rekreációval működő táborban való részvétel után.

Módszerek: A nemzetközi tanulmány 3 ország 5 táborában végzett követéses kutatást, mely során 402 szülő-gyermek párost kérdeztek meg a tábor előtt és egy hónappal, majd hat hónappal tábor után. A telefonos adatfelvétel során a gyerekek reziliencia mutatóira kérdeztek rá a szülőktől (The Resiliency Scales for Children and Adolescents (Prince-Embury, 2008), valamint életminőségre, egészségre és temperamentumra vonatkozó kérdőívek rövidített és adott nyelvre adaptált változatát alkalmazták (PedsQL (Vami, 1998-2010), Child Health Questionnaire (CHQ; Landgraf, Abetz&Ware, 1999) és (the Temperament in Middle Childhood Questionnaire (TMCQ; Simonds&Rothbart, 2004)). Emellett alapvető demográfiai adatokat vettek fel. A magyar minta 132 szülő-gyermek párból áll.

Eredmények: A nemzetközi minta eredményei szerint a gyerekeknek 6 hónap után is kimutathatóan, de kis hatásmérettel javultak a mutatóik az alábbi területeken: önbizalom, érettség, önállóság, új dolgok kipróbálására való nyitottság, érdeklődés társas tevékenységek iránt. A kapcsolati készség az egyik olyan fontos tényező, amelyben jelentős javulás volt tapasztalható a tábor után egy és hat hónappal is. A magyar mintán hasonló eredményekre számítottunk.

Következtetések: A terápiás rekreáció módszertanával dolgozó nyári táborok nem csak a gyerekek felszabadultságát tudják visszaadni, hanem a barátra találás élményeit is. A társas készségek javulása pozitív hatással van a gyerekek életének más területeire is, mint például a gyógyszerszedéshez való hozzáállásukra, az alkalmazkodóképességükre, rezilienciájukra. Az adatok fontos szempontot jelenthetnek a terápiás programok tervezésekor.

Köszönetnyilvánítás: A közreműködésért köszönet a Serious Fun Children's Network munkatársainak és a Yale Child Study Center kutatóinak: Dr. Linda Mayes, Steve Southwick és Shauna Tominey

Hátrányos helyzetű településeken gondozottak az egészségmagatartás tükrében

Perge Anna

Miskolci Egyetem Egészségügyi Kar, Miskolc
efkppanni@uni-miskolc.hu

A hátrányos helyzet, a depriváltság kérdése nagymértékben befolyásolják az egészségmagatartást, valamint az egészség kulturáltságát. Különös figyelmet igényelnek a hátrányos helyzetű településeken gondozott családok, amit mind gazdasági, társadalmi, mind pedig mentális jellegű lemaradásaik indokolnak.

A kutatás a hátrányos helyzetű településeken védőnői ellátásban részesülő családok egészségmagatartására, egészségük megőrzésének tudatosságára fókuszál. Célja, hogy átfogó képek kapjunk az alapellátás keretein belül védőnői gondozásban részesülők társadalmi összetételéből adódó sajátosságairól az egészségmagatartás tükrében. A kutatás lényeges kérdése a fokozott gondozást igénylők aránya egy-egy településen belül, valamint a kialakult veszélyeztetettség formája, ami számos további kérdést von maga után az egészséges életmód területén. A kutatás 23 település bevonásával valósult meg, a településeket ellátó védőnők megkérdezésével, amely szakértői kérdőívek és interjúk segítségével történt.

A vizsgálat során több dimenzió érintésével kaptuk meg adatainkat. Meghatározó pontja a kutatásnak, hogy az adott településen milyen arányban találhatóak meg a fiatal várandósok, továbbá hangsúlyos a születések körülményei, mint a kissúlyú újszülöttek és koraszülöttek aránya, a késői magzati halálozás (halva születések), a fejlődési rendellenességgel szülöttek. Mindemellett rákérdeztünk a krónikus betegségek megjelenésére a 0-6 évesek körében. Betekintést nyertünk egy-egy település vonatkozásában az átoltottság, ezen belül is a szabadon választható oltások kérdéseibe. A vizsgálat eredményeként felszínre került, hogy az adott településeken milyen a tanácsadásokon való megjelenés hajlandósága, valamint a gyermekek esetleges fejlődésben elmaradásának időben történő kiszűrésére fókuszáló szülői kérdőívek kitöltöttségnek aránya, azok kitöltésének tényleges megvalósulási módja. Ezen adatok tükrében nagy hangsúlyt kell fektetni az egészségnevelés kérdésére, az egészségtudatosság fejlesztésre irányuló fejlődési utak meghatározására.

A meteorológiai tudás felmérése a 9. osztályban, a meteorológiai oktatás modernizálása, módszertanának átalakítása a földrajzoktatásban

Petróczky Henrietta

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
heni1003@gmail.com

Valamelyest speciálisnak mondható, amivel foglalkozom, foglalkozni szeretnék. Meteorológus végzettséggel rendelkezem és azt a célt tűztem ki, hogy az emberek meteorológiai tudását formáljam, illetve segítem az időjárás-jelentés értelmezését. Felmerülhet a kérdés, hogy erre miért van szükség. A mai meteorológiai előrejelzések egyre pontosabbak, egyre nagyobb biztonsággal tudják megmondani a meteorológusok, hogy milyen idő várható.

Egy korábbi kutatásom eredményei rámutattak arra, hogy ezzel a témával érdemes foglalkozni. A vizsgálatban arra kerestem a választ, hogy az emberek honnan tájékozódnak az időjárásról, miként viszonyulnak a veszélyjelzésekhez, hogyan értelmezik az előrejelzéseket. A felmérés utolsó blokkjában az érdekelt, hogy a kitöltők mennyire vannak tisztában azokkal a meteorológiai fogalmakkal (például hidegfront, ciklon), amelyek minden nap elhangzanak az időjárás jelentésekben és ismeretük szükséges az időjárás előrejelzés megfelelő, helyes értelmezéséhez.

A kutatásom rávilágított arra, hogy valóban gondot jelent sok ember számára az, hogy helyesen értelmezze az időjárásról kapott információkat. A vizsgálatban 501-en vettek részt és a legnagyobb meglepetést a mintában lévő fiatalabb korosztály (14-18 év) okozta. Ők voltak azok, akik a legkevesebb jó választ adták a feltett kérdésekre. Ez az eredmény azért is elgondolkodtató mert a fogalmakat a kilencedikes földrajz tankönyvből kölcsönöztem, tehát nekik kellett volna a legfrissebb ismeretekkel rendelkezniük a témáról. Ezért gondolom úgy, hogy célszerű lenne a végzett kutatást tovább folytatni. Ezáltal meglehetne vizsgálni, hogy a diákoknak mennyire sikerül elsajátítani a földrajz órákon a meteorológiához kapcsolódó ismereteket, illetve az ott elhangzottakat mennyire tudják használni a mindennapjaik során.

Az emberek többsége kilencedik osztályban találkozik utoljára a meteorológiával és az ott megszerzett tudást használja egész életében. Ezért gondoltam úgy, hogy a középiskolás korosztályban (9.osztály) végzek először kutatást. A kutatás módszertanában kvalitatív és kvantitatív módszerek is szerepelnek. Készül tartalomelemzés és tankönyvelemzés, illetve interjú a földrajztanárokkal. A kutatás kvantitatív részét egy kérdőív adja, melyben vizsgálom, hogy a tanulók, hogy viszonyulnak az időjáráshoz, honnan tájékozódnak, hogyan értelmezik a veszélyjelzéseket, milyen tudással rendelkeznek és ezt az elméleti tudást, hogyan tudják alkalmazni a mindennapi életben, a gyakorlatban.

A mintát szisztematikus mintavétellel választottam ki, a teljes, sorszámozott sokaság minden k-adik elemét tettem be a mintába. Jelen esetben a matematika kompetencia tesztek eredményét vettem alapul. Az itt lévő első 50 iskolából választottam ki minden 5-ik iskolát (5-iket, 10-iket, stb.), illetve az utolsó 50-ből szinten minden 10-ik iskolát. A választott iskolákban a reál, humán, és ha van, a természettudományokkal foglalkozó osztályokban is elvégeztem a felmérést. Így próbáltam garantálni, hogy a különböző színvonalon tanuló diákok kerüljenek be a mintába. A kapott eredmények feldolgozása SPSS és Excel programmal történik.

1948: Az iskolák államosítása

Pornói Imre

Debreceni Egyetem GYGYK, Debrecen

porimrit@t-online.hu

1945-öt követően Magyarország felépítése mind a politikai, mind a gazdasági mind a művelődési területén új alapokon és új irányokba indult. A múlt végképp eltörlése a totális katonai-politikai vereséggel elkezdődött, s a korábbi rendszer gazdasági pilléreinek egymást követő lebontásával folytatódott. Ebbe a sorba illeszkedett a művelődéspolitikai terén a „lelkekért” folytatott harc az iskolák feletti ellenőrzés, majd hegemonia megszerzéséért. A gyorsan zajló bel-és külpolitikai események árja 1946/1947-ben kényszerített ki paradigmaváltást ezen a területen. Ennek a fordulatot lüktetését tárja fel a több síkon folytatott kutatás. A művelődéspolitikát is irányító Keresztury és Ortutay elképzeléseinek, tényleges intézkedéseinek és lehetőségeinek feltárása leírt gondolataik alapján az egyik irány. A másik az az őket befolyásoló pártoknak a közoktatással kapcsolatos jövőképei, 1945 előtti és utáni programjaik alapján. A harmadik az érintett egyházak közoktatással összefüggő döntési lehetőségei és mozgástere, a Magyar Evangélikus Egyház és a Magyar Református Egyház presbiteri, zsinati, valamint a Magyar Katolikus Püspöki Kar konferenciáinak jegyzőkönyvei alapján. A negyedik az országos sajtóorgánumok befolyásoló ereje (Világosság, Szabad Nép, Népszava, Társadalmi Szemle, Evangélikus Élet, Katolikus Szemle, Új Ember, Szabad Föld, Kis Újság). Az ötödik, egy nap 8 órája, az országgyűlés 73. obstrukciótól, sértésektől sem mentes ülése, 1948 június 16-án az államosítási törvényjavaslat elfogadtatása 1948:XXXIII.tc. néven. A hatodik azoknak a gyorsított ütemű intézkedéseknek a végrehajtása (a kormány és az érintett minisztériumok rendeletei), melyek az 1948 őszi iskolakezdésre végleg befejezetté tette mind tárgyi, mind személyi vonatkozásban az állam iskolák feletti hegemoniáját, teljessé téve az egyházak feletti hatalmát, utat nyitva a magántulajdon utolsó hadállása, a parasztság elleni támadásnak.

**Anna Whitlock: Ellen Key pályatársa és barátnője,
a híres Whitlock iskola igazgatónője**

Poros Andrea

Eötvös Loránd Tudományegyetem TÓK, Budapest

porosandi@hotmail.com

Ellen Key *A gyermek évszázada* című művével tette magát ismertté a 20. század elején. A mű megjelenése után még hazáját is el kellett hagynia olyan sok támadás érte. Ez volt az az írása, mellyel hírnevet szerzett és ez olyan anyagi megbecsüléssel járt, hogy már nem kellett többet tanítania, csak az írásnak szentelhette minden idejét. Ellen Key fő művének megjelenése előtt pedagógusként dolgozott Anna Whitlock reform iskolájában. Anna Whitlock és Ellen Key 1878-ban iskolát alapítottak Stockholm belvárosában: a Whitlock leányiskolát. Az iskola igazgatónője Anna Whitlock volt. Az intézmény arról volt híres, hogy új pedagógiai módszereket alkalmaztak. Az iskolában a modern pedagógiai elképzeléseken és azok megvalósításán kívül diákönkormányzat, szülői napok, szabad tantárgyválasztási lehetőség, valamint váltogatott elméleti és gyakorlati oktatást vezettek be. Az előadás Ellen Key életének egy kevésbé ismert, de *A gyermek évszázada* megírásához sokban hozzájáruló szakaszát mutatja be, így teljesebbé téve Ellen Key életrajzát.

A megújuló energiával összefüggő fogalmi struktúra vizsgálata 4., 7. és 11. osztályosok körében

Revákné Markóczi Ibolya

Debreceni Egyetem TTK Biológia Szakmódszertani Csoport, Debrecen
revaknemi@gmail.com

Jász Erzsébet

Debreceni Egyetem TTK, Debrecen
jaszerzsebet@gmail.com

Kovács Enikő

Eszterházy Károly Egyetem, Eger
eniko.kov@gmail.com

Teperics Károly

Debreceni Egyetem TTK, Debrecen
teperics.karoly@science.unideb.hu

Ütőné Visi Judit

Oktatási Hivatal, Budapest
judit.uto.visi@gmail.com

A megújuló energiaforrások alkalmazása és hasznosítása fontos társadalmi érdek. A felhasználásukra vonatkozó igény kialakítása életkortól függetlenül az egész társadalom feladata, komplex társadalmi tanulási folyamat. Kutatásunk célja ennek a tanulási folyamatnak a feltárása volt, amelynek keretében a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos attitűd vizsgálatot végeztünk Hajdú-Bihar és Heves megyében a felnőtt lakosság valamint a 18 éven aluliak körében. Előadásunk ez utóbbi korosztály megújuló energiával kapcsolatos ismereteinek feltérképezésére tér ki és a kialakult fogalom rendszer strukturális elemzését mutatja be. A vizsgálatot 2018 tavaszán végeztük a két megye 4., (N = 456), 7., (N = 523), és 11. (N = 398) évfolyamos tanulóival, akik községi, városi és megyeszékhelyi iskolák diákjai voltak. A felmérés során két feladattípust kellett a tanulóknak az attitűd kérdőív részeként megoldani. Az egyik feladatban a megújuló energiára mint hívószóra kellett asszociációkat megfogalmazni, míg a másik feladatban mintegy keresztlekérdezés eredményeként azt kellett megjelölni, hogy a felsoroltak közül melyek a megújuló energiára vonatkozó fogalmak. Az elemzést részben szóasszociációs módszerrel végeztük, amelynek során megállapítottuk, melyek a megújuló energiával összefüggő leggyakoribb fogalmak a vizsgált tanulók körében. Ezeket az asszociációkat összevetettük a keresztlekérdezés helyes válaszaival és a két feladat közötti összefüggésből következtetést vontunk le az állandósult tudásra vonatkozóan. Vizsgáltuk a fogalmi tudást az életkor, lakóhely, tanítási módszerek és információ források szerint is, amelynek részleteire az előadás keretében szintén kitérünk.

Köszönetnyilvánítás: A kutatás támogatója: Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal – NKFIH, K 116595

A tanulási stratégiák és a tesztoszorongás összefüggései középiskolás diákok körében

Roszik Dóra, Baranyi Renáta, Fecske Andrea

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Szakképzési, Felnőttképzési és Továbbképzési Intézet, Szeged
roszik@jgypk.szte.hu, baranyi@jgypk.szte.hu, andreafecke@jgypk.szte.hu

Dinamikusan fejlődő világunkban lépést kell tartanunk a technológiák gyors ütemben történő változásaival, szükségszerűvé válik, hogy az iskola keretein belül olyan tudásra tegyünk szert, amelyet a mindennapokban is alkalmazni tudunk. Felértékelődik az élethosszig tartó, az ún. *Life-long learning* tanulás szerepe, hiszen az élet számos területére kiterjedő progresszív változások megkövetelik, hogy a birtokunkban lévő tudásunkat képesek legyünk alkalmazni az új, és ismeretlen helyzetekben is. A tanulók tanulásának fejlesztése ezen okok miatt is központi kérdése az oktatásnak, a tanulásnak is létezik tudása, ezen felismerés alapfeltétele a hatékony önálló tudáselsajátításnak. Az említett tények ismeretében fontos, hogy az oktatási rendszer bármely szintjén tanuló diákok tisztában legyenek és felismerjék saját tanulási szokásaikat, hiszen mindez hozzájárulhat az iskolai sikerességükhöz, és a későbbi életükre is hatással lehet. Számos kutató véli úgy, hogy az egyén tanulási szokása meghatározza a majdani munkavégzés minőségét. Kolb-elmélete alapján pedig arra a következtetésre juthatunk, hogy a tanulási stílus predesztinálja azt a feladatkört, munkatevékenységet, amely leginkább illik az egyén személyiségéhez.

A célravezető tanulás megtanítása megragadható egyfajta viszonyrendszerként is, amely egyaránt tartalmazza a tanulóhoz szükséges alapkészségek átható fejlesztését, a helyes tanulási szokások kialakítását, továbbá a konkrét tanulási technikákat és módszereket, amelyeket nap, mint nap be kell építeniük a diákoknak a tanulási tevékenységeikbe (Oroszlány, 1996). Elemi tényező az is, hogy maga az ismeretelsajátítási folyamat egy aktív cselekvési mechanizmust jelent, a konstruktivista pedagógia szemléletmódja szerint a tudást maga a tanuló hozza létre, a már meglévő ismereteire alapozva egy újabb, magasabb szintre emeli előzetes ismereteit (Csapó, 2008). Ehhez a cselekvő folyamathoz rendelkezniük kell a diákoknak bizonyos mértékű tudatossággal a tanulási folyamat megszervezését illetően, jellemzően ez a tervezési mechanizmus egyre gyakrabban jelentkezik a serdülő korosztályt vizsgálva. Habár zömében egy strukturált műveletről van szó, vannak olyan diákok, akik nem a megfelelő módszert vagy módszereket alkalmazzák a tanulásuk során ez pedig sok esetben negatív hatással lehet a tanulásban nyújtott teljesítményükre (Habók, 2004). A tanulási eredménytelenség hátterében számos tényező állhat, adódhat a hallgató motiválatlanságából, érdektelenségéből, de rizikófaktorként említhetjük a teljesítményszorongást is, hiszen rövidtávon a produktivitást gátolhatja, hosszabb fennállása esetén akár az egészségi állapotot is negatívan befolyásolhatja (Schnell, Ringeisen, Raufelder és Rohrmann, 2015). Kellő tudatossággal, és az egyén számára hatékony tanulási stílus alkalmazásával ezek a negatív hatások a minimumra csökkenthetőek, a diákok önértékelése fejleszthetővé válik. Jelen kutatás célja, hogy képet kapjunk arról, hogy milyen tanulási szokásai vannak a vizsgálatban részt vett 9-es, illetve 12-es gimnazista diákoknak, továbbá milyen összefüggés mutatható ki ezen szokások és a teljesítményszorongás tekintetében.

Halmazottan hátrányos helyzet és egészségkultúra: Általános iskolás fiatalok egészségmagatartása Borsod-Abaúj Zemplén megye halmazottan hátrányos településein

Rucska Andrea, Kiss-Tóth Emőke

Miskolci Egyetem Egészségügyi Kar, Miskolc
efkrucsi@uni-miskolc.hu, ekdekan@uni-miskolc.hu

Magyarországon 2017-ben a születéskor várható élettartam a férfiak esetében 72,4 év a nőknél 78,99 év. Ezek az adatok Borsod-Abaúj Zemplén Megyében más képet mutat, hiszen mind a férfiak (70,5 év), mind a nők esetében (77,58 év) alacsonyabb. Hasonló statisztikai adatokat figyelhetünk meg az átlagéletkor tekintetében, ami az országos átlag 2018-ban 42,4 év. Ez az adat a megyében szintén alacsonyabb, 41,55 év (KSH.hu). Jellemző a megyében a korai gyermekvállalás, és azok a fertőző betegségek elterjedése, mely higiénés szabályok nem kellő betartását feltételezik. Ezen statisztikai mutatók egyértelműen azt feltételezik, hogy a megye lakossága életmódja, egészségkultúráltsága determinálja az országos átlaghoz képest rövidebb várható élettartamot, illetve az alacsonyabb átlagéletkort. Ahhoz, hogy ezen mutatószámok javulást eredményezzenek, már egészen fiatal korban kell komoly erőfeszítéseket tenni a lakosság egészségkultúrájának, javítása érdekében. Mivel a fiatalság szociális tanulás útján nem minden esetben az egészségtudatos magatartási formákat sajátították el, így az oktatási intézményrendszernek igen komoly és felelősségteljes szerepe van.

A kutatás adatfelvétele Borsod-Abaúj Zemplén Megye halmazottan hátrányos helyzetű településein történt, a Creative Region kutatási csoport kiválasztásának eredményeként. A kutatásba azon indexesztályok tanulói lettek bevonva, akiknek szülei beleegyeztek a programba történő bevonásba. A különböző szűrővizsgálatok (mozgásszervi, látás, hallás, stb) mellett a 4., 6. és a 8. évfolyam bevont hallgatói életmód kérdőívet is kitöltöttek. A kérdőív kitért a táplálkozás, mozgás, szabadidő eltöltés, dohányzás és alkoholfogyasztás kérdésköre mellett, a mentális egészségre is. A szűrővizsgálatok adatait és a kérdőívekre adott válaszok szervesen kiegészítik, azon eredményeit magyarázzák.

Az adatokat statisztikai módszerekkel elemezzük, és a kapott eredményeket egy adekvát egészségfejlesztő programjavaslathoz használjuk fel. A program várható eredményeként megismerjük a térség egészségi állapotát befolyásoló tényezőket, melynek ismeretében egy olyan egészségfejlesztés veheti kezdetét, mely a későbbiekben a felnőtt lakosság egészségi állapotának, így életminőségének javulását eredményezi.

Megújuló elem a környezeti nevelésben: Vándortáborok

Sándor József

Eszterházy Károly Egyetem Pedagógusképző Központ, Eger

sandor.jozsef@uni-eszterhazy.hu

A hazai természetjárás kezdetét a Magyarországi Kárpát Egyesület 1873-as megalakulásával datáljuk. A természetjáró mozgalom fokozatosan fejlődött és vált egyre népszerűbbé. Közel 110 évvel ezelőtt 1909-ben alakult meg a Vándordiak Egyesület, mely a csoportos, szervezett – erőkifejtést igénylő diákvándorlást tűzte ki fő céljául. 1914-ben jelent meg, mai szóhasználattal élve, az első módszertani segédanyag, mely a vándorlás szervezési és tartalmi kérdéseivel foglalkozott. Hamarosan mozgótábor elnevezéssel ez a tevékenység megjelent a cserkésztevékenységrendszerében is, melyről részletes ismertetőket közöltek a cserkészvezetők könyvei. Ezek a táborok igen népszerűek voltak, 1927 és 1937 között a cserkész táborok mintegy 20 %-a mozgótábor volt. 1945 után hanyatlott a mozgalom és csak 1957-ben jelent meg újra a korábbi eszköz és módszertan részbeni átvételével az úttörőmozgalomban vándortáborozás néven. A mozgalomnak az 1979-ben megszületett ifjúsági törvény adott újabb lendületet és 1973-tól 1990-ig igen népszerűvé vált és újabb szakágakkal – kerékpáros és vízi – bővült. A politikai rendszerváltással, a szervezeti keretek felbomlásával és az infrastruktúra leromlásával viszonylag gyorsan „Csipkerózsika” álomba szenderült a mozgalom melyből több, mint negyedszázad után az ifjúság egészség- és környezeti nevelése céljából 2017-ben az Aktív Magyarországért Felelős Kormánybiztosi Iroda indította útjára.

Előadásomban az újjászülető vándortáborozási mozgalom kialakításával, szervezeti hátterével, környezeti nevelési lehetőségeivel, vonatkozásaival, illetve egy mikro kutatás eredményei alapján a pedagógusok és diákok körében megfigyelhető fogadtatásával kívánok foglalkozni.

**Az eszményképzés folyamata:
Eugen Fink nevelésfilozófiai koncepciójának aktualitásáról**

Sárkány Péter

**Eszterházy Károly Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Társadalomtudományi Intézet, Eger
sarkany.peter@uni-eszterhazy.hu**

„Manapság nem mondhatjuk, hogy az emberiség kötelező eszményeket élne meg, és mindez arról szólna, hogy az emberképzési folyamatokat ezen eszmények alapján vezessük, besoroljuk és irányítsuk. Minden nevelési gondoskodást bizonytalanság és tanácsstalanság veszélyeztetett, mert már nem tudjuk, mire kell nevelni, hogy az embernek melyik képe kötelez és példakép számunkra.” (Eugen Fink)

Eugen Fink (1905-1975) szerint, ha az emberiség határozottan alárendeli magát egy eszménynek, akkor a nevelés nem jelent problémát, de ha az alapvető eszmények és az ennek megfelelő erkölcsök megkérdőjeleződnek, akkor a nevelést már nem közelíthetjük meg egy konkrét boldogság-értelmezés felől. Ezért a nevelésfilozófia és a neveléstudomány számára fontos kérdésként merül fel, hogy mit értünk eszményképzésen (*Idealbildung*). Fink elemzése két szempontra hívja fel a figyelmet. Az eszményképzés egyfelől folyamat, amelyben megfelelő eszmények képződnek, másfelől eredményről van szó, vagyis ez utóbbinál a képzés szempontjából fontos eszmények számbavételére törekszünk. A két szempontnak megfelelően két szélsőséges irányba érvelhetünk. Ha a folyamatra helyezük a hangsúlyt, akkor könnyen gondolhatjuk azt, hogy az eszményeket kizárólag mi hozzuk létre. Ha a meglévő eszmények számbavételéből indulunk ki, hajlamosak vagyunk az eszmények tartós érvényessége mellett érvelni. Fink szerint azonban a helyzet nem ilyen egyszerű, hogy vagy mi képezzük az eszményeket, vagy azok bennünket, hanem egy jóval összetettebb folyamattal állunk szembe. Az előadás Fink koncepciójának bemutatására, kritikai értékelésre és aktualitásának kiemelésre törekszik.

Köszönetnyilvánítás: A kutatást az EFOP-3.6.1-16-2016-00001 „Kutatási kapacitások és szolgáltatások komplex fejlesztése az Eszterházy Károly Egyetemen” című projekt támogatta.

Iskolai Közösségi Szolgálat a közművelődési intézményekben

Sárosi Tünde

Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
sarositunde@gmail.com

Szellemi örökségünk és kultúránk megismertetése a diákokkal a középiskola egyik alapfeladata. Magyarországon a 2011-ben bevezetett Iskolai Közösségi Szolgálat teljesítésére a közoktatási törvény nyolc területet kínál a diákok számára, melynek egyike a kulturális és közösségi terület. Egy 2018-ban készített online felmérés alapján (N=19.075) ez a diákok egyik legkedveltebb tevékenységi területe.

A kulturális intézmények - múzeumok, galériák, könyvtárak, levéltárak – számára sokszor nehéz feladat megszólítani a középiskolás fiatalokat. A diákok mentorálásának megszervezése és koordinálása, az ezzel járó többletfeladatok nagy terhet rónak az intézmény dolgozóira. Szervezett, szakszerű felkészítés és reflexió hiányában a diákok sokszor elvesztik motivációjukat és nem vesznek részt szívesen a tevékenységekben.

A múzeumpedagógussal vagy más pedagógiával foglalkozó szakemberrel rendelkező kulturális intézmények azonban megfelelő feladatokat tudnak adni a diákoknak és az intézményi önkéntes tapasztalatok is segíthetnek bizonyos mértékig ennek megszervezésében. A közművelődési intézmények a közoktatásba való bevonódás révén új partnerekre találhatnak a diákok és az iskolák személyében. Az együttműködés következményeképpen a programok fejleszthetik a fiatalok személyes, szociális és esztétikai-művészeti tudatosságát, valamint kifejezőképességét.

Az előadás egy 2018-as EKE-OFI által készített online felmérés (N=19.075) eredményeire támaszkodva, annak másodelemzésén keresztül mutatja be az Iskolai Közösségi Szolgálat kulturális és közösségi területének nehézségeit és sajátosságait és képet ad a közművelődési intézmények különböző programjellemezőiről.

Az osztálytermi rituálék szerepe a kisgyermekkorú német, mint idegennyelv-elsajátításban

Sárvári Tünde

Szegedi Tudományegyetem, Szeged

sarvari@jgypk.szte.hu

Az osztálytermi kutatások során megállapíthatjuk, hogy minden közösségnek, így egy adott osztálynak vagy nyelvi csoportnak is megvan a saját rituáléja, amely egyrészt integrál, másrészt elválaszt. Ezeket a bevett és szabályszerűen ismétlődő elemeket elsősorban az osztálytermi események szerveződésében, illetve a tanórai interakciók során figyelhetjük meg. A rendszeresen visszatérő rituáléknak köszönhetően nő a tanulók biztonságérzete, könnyebben értelmezik a nyelvtanár célnyelvi utasításait, magyarázatait. Ez a kisgyermekkorú idegennyelv-tanuláshoz különösen nagy jelentőséggel bír, hiszen a tanulók nyelvi sajátosságaik miatt csak többszöri ismétlés és megerősítés után válnak képessé arra, hogy kövessék a célnyelvi óravezetést, az egyszerű célnyelvi tanári utasításokat. A megértés pedig előfeltétele a későbbi beszédprodukciónak.

Jelen előadás célja, hogy bemutassa a kisgyermekkorú német, mint idegen nyelvi nevelés leggyakoribb tanórai rituáléit, melyek ismerete és alkalmazása minden idegennyelvtanár számára elengedhetetlen. Ehhez először áttekintjük a rituálék legfontosabb didaktikai funkciót, valamint a leggyakoribb, a kisgyermekkorú idegennyelv-oktatásban alkalmazható tanórai rituálékat, melyeket Remmert (2003) „Inseln der Vertrauten”-nek, azaz a bizalmas barátok szigeteinek nevez.

A nyelvtanárok többsége munkája során nagymértékben támaszkodik az általa alkalmazott nyelvkönyv nyelvi eszközeire, ezért megvizsgáljuk, milyen segítséget, nyelvi mintát (inputot) kínálnak a tanórai rituálékhoz a leggyakrabban alkalmazott, gyermekek számára készült német nyelvkönyvek. A nyelvi példákat saját, általános iskolai első és második évfolyamos nyelvi csoportoknál végzett osztálytermi kutatómunkám során gyűjtött rituálékkal egészítem ki.

Az összegyűjtött példák segítenek a német szakos tanároknak és tanárjelölteknek abban, hogy célnyelvi tanári kommunikációjuk minél sikeresebb és hatékonyabb legyen az idegennyelv-oktatás e speciális területén is.

ESG szerinti minőségirányítás az európai felsőoktatásban

Schmuck Roland

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Pécs

roland@ktk.pte.hu

A minőségirányításra számos szabvány, módszer létezik. Európában a legismertebb általános minőségirányítási rendszer az ISO 9001:2015, Amerikában a TQM, de ezen kívül számos ipárgspecifikus minőségirányítási szabvány létezik.

A felsőoktatásban széleskörűen elfogadott az ISO 9001:2015 minőségirányítási szabvány szerint minőségirányítási rendszer használata. Ez a szabvány általános jellegű, mely miatt előnye, hogy bármilyen szervezet alkalmazhatja. Hátránya viszont ugyanez, az egyes specifikus igényekre nehezebben tud megoldásokat nyújtani. Ezért hozta létre az Európai Unió a European Standards and Guidelines for Quality Assurance (röviden ESG) felsőoktatási minőségirányítási irányelveket.

Az ESG az Európai Felsőoktatási Térség (EFT) fejlesztését tűzte ki céljául. Az ESG iránymutatásai a felsőoktatási intézmények számára nyújtanak iránymutatást minőségük fejlesztéséhez. Mivel az EFT országaiban nagyon különböznek a felsőoktatási intézmények – többek között méret, szervezeti struktúra, funkció, földrajzi elhelyezkedésből adódó sajátosságok szerint – az ESG ebben a változatos rendszerben használható általános irányelveket szab meg. Az ESG így ugyan megmondja mit kell tenni, de azt nem írja elő, hogy pontosan hogyan tegyék ezt. Ezzel az általánosítással az ESG elfogadja a felsőoktatási intézmények autonómiáját és a képzési területek sajátosságait.

A cikk bemutatja az ESG specifikus irányelveit és összehasonlítja az ISO 9001:2015 irányelveivel. Ezáltal a két minőségirányítási rendszer összevethetővé válik, és feltárulnak a különbségek is. A cikk bemutatja az ESG előnyeit és javaslatokat ad az irányelvek használatára. A kutatás módszertana a két szabvány irányelveinek összehasonlítása és vonatkozó legjobb gyakorlatok keresése.

A téma újszerűségét mutatja, hogy a hazai felsőoktatási intézmények jelenleg vezetik be, vagy hamarosan fogják bevezetni az ESG-t az akkreditációs eljárások miatt. Ennek várható eredménye a hazai felsőoktatási intézmények minőségirányítási rendszereinek egységesedése és a nyújtott szolgáltatás magasabb minőségűvé válása. Ugyanakkor az intézmények számos új kihívással is szembesülnek.

Humboldt Bildung-fogalma

Schwendtner Tibor

Eszterházy Károly Egyetem, Eger
schwendtner.tibor@gmail.com

Az előadás Wilhelm von Humboldt Bildung-elmélete antropológiai-filozófiai előfeltevéseinek analízisére tesz kísérletet. Abból indulunk ki, hogy ezek az előfeltevések több, filozófiai szempontból igen heterogén szemléletmódból származnak, melyek részben feloldhatatlan feszültségben állnak egymással. Az egyik ilyen előfeltevés-szerveződést *metafizikai-transzcendentálfilozófiainak* nevezhetjük, mely Leibniz, Wolff, Kant és Fichte hatását tükrözi elsősorban. Emellett azonosíthatunk *naturalista-biológista* előfeltevéseket, itt a Bildungstrieb fogalmát és Johann Friedrich Blumenbach hatását emelhetjük ki. Továbbá *történet- és nyelvfilozófiai* előfeltevések is fontos szerepet játszanak Humboldt Bildung-fogalmában, e vonatkozásban Herder és Schiller hatását említhetjük meg.

Az előadás célja, hogy Humboldt Bildung fogalma mögött húzódó filozófiai-antropológiai előfeltevések komplexumában kimutassa e három fő pólus, szerveződési elv jelenlétét és feltárja, hogy e szerveződési elvek hogyan viszonyulnak egymáshoz:

1. bizonyos tekintetben harmonikusan összefonódnak: például a Bildungstrieb biológista elve a leibnizi metafizika erő fogalmának humboldti alkalmazásával szorosan összekapcsolódik. A képességek (Vermögen) dinamizálását és szituatív fejlesztését jelenti az epigenezis elvének alkalmazása.
2. más vonatkozásban kiegészítik egymást: például az individualitás és idealitás összefüggését Humboldt részben a leibnizi metafizika talaján, részben a görög kultúra bemutatása révén közelíti meg.
3. bizonyos tekintetben pedig feloldhatatlan feszültségben állnak egymással: a szintén leibnizi eredetű harmóniagondolat, mely Humboldt Bildung fogalmának előfeltételét képezi, nehezen egyeztethető össze az epigenezis elvével, mely szerint az élőlény genezisének nem pusztán az örökölt képességek határozzák meg, hanem a körülményekhez alkalmazkodó későbbi fejlődés során bontakozik ki az illető élőlény, más szóval a szituativitás és az esetlegesség meghatározó az élőlények Bildungjában, nem pedig az eleve adott harmónia.

Az előadás továbbá azt a kérdést is megpróbálja megválaszolni, hogy az előfeltevések ilyen feszültségteli, dinamikus szerveződése hozzájárulhatott-e ahhoz, hogy a Bildung Humboldt oktatáspolitikai tevékenységének vezérfogalmává válhatott. Végül általánosabban is feltesszük a kérdést: a Bildung fogalmának történelmi hatékonysága nem függ-e össze azzal, hogy képes volt ellentétes, illetve egymást kiegészítő tartalmak befogadására?

Szexuális nevelés, ahogy a gimnáziumi tanárok látják

Semsey Gábor

Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet, Budapest

semsey.gabor@public.semmelweis-univ.hu

Bevezető. 2017-ben megvédett doktori disszertációmban a szexuális nevelés gyakorlatát vizsgáltam magyarországi gimnáziumokban. A disszertációban bemutatott kutatás *kérdőíves* részét már több konferencián bemutattam. A mostani konferencián az *interjúkból* kapott legfontosabb eredményeket szeretném ismertetni.

Kutatási célkitűzés. Annak feltérképezése, hogy a magyarországi gimnáziumok *szexuális nevelési gyakorlatáról* milyen tapasztalataik vannak a pedagógusoknak.

Hipotézisek:

- 1.) Tanórai keretekben a pedagógusok az erre a célra kijelölt biológia, hittan és osztályfőnöki órákon kívül nem foglalkoznak *tudatosan* a szexuális neveléssel.
- 2.) A gimnáziumok többségében a szexuális nevelést a biológiai-egészségügyi ismeretközlésre redukálják.
- 3.) A szexuális nevelést célzó iskolai órák a verbális feldolgozás formáin túlmenő metodikai elemeket alig használnak.
- 4.) Az iskolák szabadidős programjai során a szexuális nevelés lehetőségeivel a pedagógusok nem élnek tudatosan.
- 5.) A pedagógusok nem egyeztetnek a szülőkkel a szexuális nevelés célkitűzéseiről és tartalmáról.

Kutatási eszköz. *Interjúk* a szexuális nevelés szempontjából kulcsszerepet betöltő pedagógusokkal.

Mintaválasztás. Az ország gimnáziumai közül 12-t választottunk ki. Az iskolák kiválasztása a következő szempontok figyelembevételével történt:

- tanulmányi eredmények szerinti rétegződés,
- földrajzi elhelyezkedés szerint,
- fenntartó szerint (egyházi ill. állami-önkormányzati).

Összesen 13 *interjút* dolgoztam fel, az adatfelvétel ideje: 2013-2015 volt.

Fontosabb eredmények:

- Az 1. hipotézist el kellett vetnünk. Több iskolában vannak arra irányuló törekvések, hogy egyéb tanórákon is (irodalom, művészetek, etika stb.) foglalkozzanak a szerelem, szexualitás, párkapcsolatok kérdéskörével.
- A 2. hipotézist el kellett vetnünk. A mintánkban szereplő iskolákban komoly törekvések vannak arra, hogy a szexualitás és a párkapcsolatok érzelmi, lélektani, erkölcsi és társadalmi aspektusaival is foglalkozzanak.
- A 3. hipotézis igazolódott. Bár vannak egyes pedagógusok, akik bővíteni igyekeznek a módszertani repertoárt, összességében kijelenthető, hogy a verbális feldolgozás dominál az iskolai szexuális nevelésben.
- A 4. hipotézist el kellett vetnünk. Számos iskolában szerveznek olyan szabadidős programokat, amelynek keretében tudatosan foglalkoznak szexuális neveléssel.
- Az 5. hipotézis igazolódott. A szülőkkel való egyeztetés szinte teljes hiányát tapasztaltuk ezen a téren.

Taposómalom helyett alkotótér: Tematikus önismereti csoportok alkalmazása a kiégés-prevencióban

Somosiné Tésenyi Timea

Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet, Budapest

tesenyi.timea@public.semmelweis-univ.hu

A folyamatos érzelmi megterhelés és stressz hatására kialakuló *burnout* jelensége az 1970-es években került a pszichológiai kutatások látóterébe (Freudenberger 1985). A Christina Maslach által megalkotott kiégés fogalom azt az elsősorban segítő szakmákban megfigyelhető fokozatos érzelmi kimerültséget és az arra adott megküzdési mechanizmusokat írja körül, amely a hosszan tartó, érzelmileg megterhelő helyzetben dolgozó szakemberek pszichológiai tünetegyüttesét jellemzi.

A kiégés nem csupán egy érzelmileg lehangolt állapotot jelent, hanem az énézés elvesztését keltő deperszonalizációs tünetekkel és a teljesítmény csökkenésével is együtt jár. Az általában 12 lépésben leírt (Hézsér 2013, Pál 2018) folyamat során az egyén a folyamatos, fokozott erőfeszítést igénylő helyzetek hatására, saját szükségleteit elhanyagolva és belső feszültségeit elfojtva lassan veszti el munkaképességét és megküzdőképességét.

Ezen negatív irányba haladó folyamat megállításában és visszafordításában kiemelt szerepe lehet mindazon ismereteknek és változtatási lehetőségeknek, amelyekkel az egyén visszanyerheti a helyzet feletti kontrollt és belső egyensúlyát.

A felnőttképzés keretében általam és kollégáim által kidolgozott és bemutatandó tematikus önismereti módszerek különböző csoportos helyzetekben adnak lehetőséget a kiégés folyamatának megismerésére és megállítására. A rövid, egyalkalmas műhelyek, a több napos intenzív tréningek, valamint a hosszabb önismereti csoportok különböző tematika és módszerek alkalmazásával segítik az egyén visszatalálását lelki egészségéhez és munkaképességéhez. A referátum bepillantást nyújt a burnout szindróma elméleti háttérismerteinek gyakorlatorientált közvetítésébe, valamint az egyes kurzusok módszertani elemeinek (dramatikus megközelítés, gondolatábra, reflexiócsoport, meseterápia etc.) integrált alkalmazási lehetőségeibe.

Fizika a természetben, az otthonunkban: Hogyan szeretessük meg a fizikát a leendő tanítókkal?

Sós Katalin

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged
soska@jgypk.u-szeged.hu

A tanító szakosok oktatása nem egyszerű feladat, hiszen lényegében „polihisztorokat” kellene képeznünk; ha nem is nagy mélységben, de minden természettudományhoz, humán tantárgyhoz, sőt még a készségtárgyakhoz is egyaránt értő pedagógusokat. Sokszor azonban az előismeretük hiányos és a motivációjuk gyenge, főleg akkor, ha valaki kudarcokat élt meg az adott tantárgyból az eddigi tanulmányai során.

A tanító szakosokat oktatók első feladata tehát: a motiváció növelése és megszerettetni a diákokkal az addig nem kedvelt tárgyakat. Ehhez legcélravezetőbb a fizika esetében, ha annak alapvetőségére hívjuk fel a figyelmet, azaz a fizikai jelenséget nem önállóan kezeljük, hanem összekapcsoljuk biológiai, földrajzi, kémiai, környezetvédelmi megnyilvánulásaival. Megadjuk a már általuk ismert természeti folyamatok fizikai magyarázatát – a légáramlatok és a hőtágulás, a vulkanizmus és az olvadáspont, az emberi kar és az emelő, a vörös színű naplemente és a fényszórás kapcsolta stb. –, természetesen elsősorban a természetismeret és a környezetismeret tananyagra koncentrálnak. Kitérhetünk a technika és a természet párhuzamára, hiszen oly sok technikai berendezésben valósítanak meg természetben talált ötleteket (a bogáncs és tépőzár vagy a lótuszlevél és a vízlepergető felületek párhuzama). De a játékok működésének megismertetése is nagy segítséget nyújt ahhoz, hogy a fizika kedveltebb és érthetőbb tudománnyá váljon a tanító szakosok számára.

Ne feledkezzünk meg a művészetekben megbúvó fizikáról sem pl. egy-egy festmény témája kapcsán – akár fizikatörténeti eseményt örökítenek meg, akár egy korabeli mérőeszközt ábrázolnak, akár egy légköri fénytűneményt jelenítenek meg. A versekben, irodalmi alkotásokban rejlő fizika külön élményt nyújt a szépirodalmat kedvelő hallgatók számára. De a zene iránt érdeklődőknek is szerethetőbbé tesszük a fizikát, amikor a hangszerek működésének világába vezetjük be a őket.

A lehetőségek tárháza végtelen. Előadásomban ehhez a sokrétű, természetközpontú, minden irányba kitekintő oktatáshoz szeretnék példákat, gyakorlati tapasztalatokat mutatni, amelyeket előadásokon, laboratóriumi gyakorlatokon, projektmunkák keretében stb. lehet hasznosan alkalmazni.

Középiskolai reformkísérletek Magyarországon és Jugoszláviában az 1960-70-es években

Sütő Erika

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged
serika@jgypk.szte.hu

A második világháború után a fejlett, nyugati democráciákban felismerték az oktatási rendszerek demokratizálásának, szervezeti és tartalmi átalakításának a szükségességét, az oktatás minőségének és a gazdasági fejlődésnek a kapcsolatát. Az OECD oktatásfejlesztési politikával foglalkozó 1961-es washingtoni és 1970-es párizsi konferenciáin is ezek a témák kerültek középpontba (Homoródiné 1973). A magyar pártállamban és a titói Jugoszláviában is sor került reformokra, hivatalosan mégis sajátosan reagáltak az új kihívásokra. Magyarországon fő feladatként a tartalmi-tantervi-módszertani modernizációt jelölték meg, hiszen úgy vélték, hogy a demokratizálódás az általános iskolával megoldódott, az iskolaszervezet az '50-es évek elejétől egységessé vált, ettől remélték a szocialista embertípus megvalósítását (Báthory 2001). Jugoszláviában az önigazgató szocializmus bevezetésével vélték megoldottnak a demokratizálást, és ezt az eszmét az oktatási rendszerben is próbálták megvalósítani.

Előadásomban a középiskolával kapcsolatos reformkísérletekkel foglalkozom. Magyarországon az iskolaszervezet megreformálásának első tervezete Nagy Józsefhez kötődik, aki a 6+4+3-as struktúra tervét vázolta fel. Ezt követte a JATE Pedagógiai Tanszékéhez kötődő kutatócsoportnak az ún. egységes alapú középiskolai kísérlete, amely más volt, mint Nagy József tervezete. Bár nem a szegedi modell volt az egyetlen kísérlet, de időrendben Magyarországon az elsőként tartják számon. Jugoszláviában korábban, már a '60-as években elkezdtek kidolgozni az egységes középiskola koncepcióját, 1975-ben indult az első évfolyam. Az OECD 1970-es párizsi konferenciáján Jugoszlávia képviselője már ismertette az új középiskolát (Homoródiné 1973). Borislav Sefer a koncepció munkaerő-piaci és gazdasági előnyeit részletezte, nem tért ki az ideológiai háttérre.

Kutatásom a szegedi modell és a jugoszláviai egységes középiskola koncepciójának, szerkezetének összevetésére, összehasonlító elemzésére irányul. A társadalmi-ideológiai háttér különbsége ellenére arra a következtetésre juthatunk, hogy lényegében ugyanarról a szerkezetről van szó. A hasonlóság nem lehet teljesen véletlen, hiszen számolhatunk személyes szakmai kapcsolatokkal is. Tóth Lajos jugoszláv állampolgárként 1969-ben szerzett tudományos fokozatot a JATE Pedagógiai Tanszékén. Ágoston György volt a témavezetője, disszertációjának címe: *Az iskolák igazgatásának és vezetésének fejlődése a szocialista Jugoszláviában*. Tóth önéletrajzi írásában említést tesz arról, hogy jugoszláv felettesei megrótták, amiért a szegedi kollégáknak tanácsot adott az egységes középiskola megvalósításához azzal, hogy felívta a figyelmet azokra a problémákra, amivel Jugoszláviában már számolni lehetett.

Zenei nevelés az általános iskolában: Tanító szakos hallgatók gondolatai az ének-zene órákkal kapcsolatban

Sz. Fodor Adrienne

Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen

adrifodor3@gmail.com

Napjainkban több tudományterületen végzett számos kutatás támasztja alá, hogy a művészeti nevelésnek létjogosultsága van az általános iskolai nevelésben. A művészetpedagógia képviselői keresik az új utakat, melyek segítségével jobban érthető, könnyebben befogadható egy-egy művészeti alkotás (pl. zenemű, képzőművészeti, irodalmi alkotás) a gyermekek számára. A teljes személyiség formálásához elengedhetetlen a művészetek, műalkotások megismerése, hiszen a befogadás által generált érzelmek, a műalkotások önálló értelmezése széles spektrumban gazdagítja az egyén lelki világát.

Meghatározó kérdés azonban, hogy a pedagógusok, leendő tanítók mennyire tartják fontosnak a művészeti nevelést? Kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy a megkérdezett tanító szakos hallgatók milyen elképzeléssel rendelkeznek a témával kapcsolatban. Kérdésünket a zeneművészet területére szűkítettük és arra voltunk kíváncsiak, hogy hallgatóink fontosnak gondolják-e az ének-zene órákat az általános iskolai nevelés során?

Empirikus kutatásunkban az előző kérdést egyetlen nyitott kérdés formájában tettük fel II. éves tanító szakos hallgatóinknak (n=48 fő). Tartalmas válaszaikból kiderült, hogy a zenei nevelés örömszerző funkciója számukra is nyilvánvaló. Tudják, hogy az ének-zene órák zenei tevékenységei nemcsak a gyermekek egyéni képességeit fejlesztik (transzferhatásai révén fokozott eredménnyel), hanem a szociális készségek kialakulásában és fejlesztésében is kiemelkedő jelentőséggel bírnak.

A kapott válaszok árnyaltabb ismertetését előadásunkban tervezzük bemutatni. Szeretnénk a kodályi gondolathoz kapcsolódni, mely irányt mutat egyetemi hallgatóink számára is: „Sokszor egyetlen élmény egész életére megnyitja a fiatal lelket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: *ezt megszerezni az iskola kötelessége.*” (Kodály, 1929)

Tervezőasztaltól a kifutóig: A divattervezés integrálódása a magyar felsőoktatásba és a Magyar Iparművészeti Főiskola története

Szlama Gabriella Zsófia

Budapesti Corvinus Egyetem Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola, Budapest
zsofi.szlama@gmail.com

A 19. század során az öltözködés a társadalmi hovatartozás reprezentációjának kiemelkedően fontos aspektusa volt: a gazdagság, a rang fitogtatása asszonyi feladattá vált. A Párizs és London által diktált divat mellett számos hazai szabó állt a hölgyek rendelkezésére, akik a legújabb módi viselésével szerették volna mutatni férjük gazdagságát (vagy éppen eltakarni annak ellenkezőjét). A század végéig két Váci utcai cég uralta az ország divatját; Alter és Kiss, valamint Monaszterly és Kuzmik határozták meg „Budapest utcáinak szabásvonalát”. A 20. század elején az arisztokrácia igénye megnőtt a kifejezetten exkluzív darabok iránt, így a divathölgyek immár Stollnál és Áts és Tsa.-nál vetettek méretet. Az első divatáruház Holzer nevéhez fűződik, aki komoly exporttevékenységgel működő vállalatot hozott létre.

De hogyan válhatott valaki a divat diktátorává? Girardi József például Alter és Kiss segédjeként kezdte, majd 1882-ben tudott önálló céget alapítani, de gyakran „öröklődött a szakma” – Alter Antal vállalkozását unokaöccsének, Alter Eduárdnak adta át. A hazai divattervezés a 20. század első felében megváltozott, s immár felsőoktatási keretek közt lehetett elsajátítani annak alapjait. Az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Tanoda átalakulásából született Iparművészeti Iskolában 1920-tól lehetett divat- és jelmeztervezést tanulni. Számos reform után 1946-tól Iparművészeti Akadémia néven nyitotta meg kapuit (két évvel később már Iparművészeti Főiskola), amelynek Textiltervező Tanszékéről kerültek ki a század divattervezői. Aki ezen pályán szeretett volna elhelyezkedni, annak öt éves képzés során a Ruhatervező tanszakot kellett elvégeznie. Forrás-összehasonlító, tartalomelemző előadásomban a magyar oktatás- és divattörténet egy sajátos ötvözetét, a divattervezés fejlődését és állomásait szeretném bemutatni a Magyar Iparművészeti Főiskola ismertetésén keresztül.

Nevelni és művelni minden időben: Simándi Béla (1899-1969)

Szóró Ilona

Könyvtárellátó Nonprofit Kft., Budapest

szoro.ilona@kello.hu

Simándi Béla, pedagógus, író, újságíró és kultúraszervező a Felvidéken, Nagyszombatban született, de életének jelentős részét az Alföldön, a parasztság körében töltötte, az agrárnépesség életével, helyzetével foglalkozott. Tanítóképzőt végzett, de írói vénája már korán megmutatkozott, így az 1920-as években különböző lapoknak dolgozott és közben három verseskötete, két kisregénye és egy elbeszélés-gyűjteménye jelent meg. Kapcsolatot tartott az irodalmi élet fontos szereplőivel, Móricz Zsigmonddal, Krúdy Gyulával, Szabó Dezsővel és másokkal. Hosszabb ideig élt Esztergomban, ahol nagy sikerű irodalmi esteket, kulturális programokat szervezett.

Az 1930-as években tanítói állást vállalt a hódmezővásárhelyi tanyavilágában. Diákjait igyekezett nyitott szellemben, korszerű ismeretek átadásával, új módszerekkel nevelni. Feladatának tekintette azonban, hogy ne csak a gyerekekkel, hanem a felnőttek művelődésével is foglalkozzon. A következő években számos kisebb nagyobb szociográfiai jellegű írást közölt, a *Magyar Szemle* és más lapok hasábjain, melyekkel a parasztság nehéz helyzetére, a falusi, tanyasi lakosság problémáira hívta fel a figyelmet. 1935-ben vidéki látogatást szervezett, amely során 30 ismert író, újságíró érkezett Hódmezővásárhelyre, hogy személyes tapasztalatot szerezzenek a külterületen élő emberek helyzetéről, gondolkodásáról. Az eseménynek nagy visszhangja lett, a résztvevők közül többen az országos sajtóban adták közre a benyomásaikat. Az írótalálkozó megszervezése, a problémák bemutatása miatt a felettes hatóságok Simándit Lajosmizsére helyezték át. Munkáját azonban továbbra is hasonló szellemben végezte, dokumentálta a parasztság nehéz körülményeit, ugyanakkor a tehetséges és törekvő emberek teljesítményeit is.

Hamarosan Esztergomba került, ahol tanítói hivatása mellett a megyei népművelési titkár feladatait is ellátta, és közéleti hetilapot indított a városban. Innen 1943 nyarán a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium népművelési ügyosztályára került, ahol közel tíz évig dolgozott. Közben szerkesztői feladatokat látott el több lapnál, köztük a *Kis Újság*-nál. Az 1950-es években kiépülő diktatúra azonban ugyanúgy nem méltányolta nyitott szellemiségét, probléma-érzékenységét, mint a Horthy rendszer. Pályáját végül az OTP sajtóosztályának munkatársaként fejezte be. Nem pihent azonban nyugdíjba vonulása után sem, hanem számos közéleti írást és irodalmi munkát jelentetett meg.

Mit főzött az iskola? Az egészségtudatos táplálkozásra nevelés az általános iskolában

Sztojev-Angelov Ilona

Miskolci Egyetem Egészségügyi Kar, Miskolc

efkilona@uni-miskolc.hu

Az egészséges életmódra történő nevelés már kis gyermekkorban elkezdődik. A gyermekeknél nincs taníthatóbb, hiszen korosztályi jellemző a kifejezett fogékonyság az új ismeretek megszerzésére, elsajátítására. Kialakulnak a gyermek a szokásrendszerei, észrevétlenül formálódik az egészségkultúráltsága, megalapozódik az egészségmagatartása.

Az egyénre jellemzően elkezdődnek formálódni a táplálkozási szokásai, kialakul egyfajta „fogyasztási szokásrendszer” az elfogyasztott élelmiszerekkel kapcsolatban. A gyermekek ízlése az étkezések terén még sokáig formálódik, hiszen mind a mikrokozonyezet és mind a makrokozonyezet kifejezett hatást gyakorolnak rá, akár a helyes- akár a helytelen életmód kialakításában.

Az egészséges életmód, az egészségtudatos magatartás kialakításában az oktatási intézmények jelentős szerepet töltenek be, főleg a hátrányos helyzetű diákok körében, hiszen az egészségkultúráltságot pozitív irányba alakíthatják a helyes ételválasztás, vagy táplálkozási minta átadásával. A gyermekek ismeretszerzési fogékonyságát kihasználva, bizony az óvoda, iskola megfelelő táplálkozási magatartásra nevelhet, mely akár egy életen át is tarthat a helyes evési, ivási szokások átadásával.

Kutatásomat Borsod-Abaúj-Zemplén megye Abaúji térségében társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból egy elmaradott és az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott település körzeti általános iskolájában végeztem. A vizsgálat célcsoportjába az oktatási intézmény 4., 6. és 8. osztályába járó tanulók tartoztak.

A felmérés a diákok étkezési szokásait a „menza - törvény” (37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás egészségügyi előírásokról) és a NAT iskolában megvalósuló módszertani ajánlásai tükrében vizsgálja a tanulók egészségkultúráltságát, egészségmagatartását.

A diákok étkezési szokásait kérdőíves módszerrel vizsgáltam, melyben a kérdések mind a minőségi és mind a mennyiségi táplálkozásra egyaránt vonatkoztak. A válaszok értékelésénél figyelembe vettem az iskolai közétkeztetésre vonatkozó rendelet előírásait, valamint az adott tanév folyamán intézmény által alkalmazott egészségnevelési módszertanani elemeket a helyes életmód, különös tekintettel az egészséges táplálkozás kialakítására vonatkozóan.

Idősebb Imre Sándor Budapesti Szemlében megjelent neveléstanának előremutató gondolatai

Szűts-Novák Rita

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest

szutsnovakrita@gmail.com

„A szemlének, ha befejezem, küldök egy értekezést a nemzeti nevelésről – ha közölhető lesz. Ez népszerű dolgozat lesz, bár egyet és mást, talán komoly dolgot is foglal magában és korunkban megkérdelendőt.” – írja Imre Sándor aktuális tanulmányáról 1874 nyarán írt levelében a kor nagy kritikusának és szerkesztőjének, Gyulai Pálnak.

A magyar neveléstörténetben jól ismertek ifj. Imre Sándor nemzetneveléssel kapcsolatos nézetei, és 1928-ban megjelent Neveléstana, amelyekről gazdag szakirodalom is született. Jelen írásunkban szereplő, alább elemzendő értekezés, és annak szerzője nem egyezett meg a fent említettekkel. Az eddig született szakirodalom áttekintése és a választott szövegek elemzése alapján azonban kijelenthetjük, hogy érezhetően számottevő befolyással volt gondolkodására. Hipotézisünk szerint idősebb Imre Sándor a *Zeitgeist*, szakmai és személyéből fakadó okok miatt sajátos, és komplex módon közelített a nemzetnevelés témájához, egyrészt visszanyúlt a nemzeti felelősségérzetű protestáns nevelésügy hagyományaihoz, másrészt meglepően újszerű oktatásügyi ajánlásokat nyújtott. Az idézett levél szerzője irodalomtörténészként és nyelvészként formális keretek között nem foglalkozott neveléstudomány elmélettel, nem volt tagja egy pedagógiai tudományos műhelynek sem, de nagyban befolyásolta érdeklődését a 19. század második felének egyre aktívabb (főként kolozsvári) egyetemi, értelmiségi légköre, és aktívan foglalkoztatták a dualizmussal megjelenő magyar neveléstudományi előrelépések.

Mikrohistorizáló tanulmányunk a magyar reformpedagógia előzményeihez vezet, és célja a pedagógiai elméletnek felfedezni idősebb Imre Sándor kiforrott és olykor *Felméri Lajossal* rokonítható nevelési irányvonalait, amit a *Gyulai Pál* által szerkesztett *Budapesti Szemlében* publikált.

A hatékony idegennyelv-tanulást segítő tényezők a gimnáziumi nyelvoktatásban

Tálos-Nezdei Adrienn

PTE Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs
adrienn.nezdei@gmail.com

2020-tól szigorodnak a felsőoktatásba való jelentkezés feltételei: a jelentkezőkkel szemben támasztott elvárás, hogy rendelkezzenek egy „C” típusú középfokú nyelvvizsgával élő idegen nyelvből. A szabályozás bevezetése rávilágított arra az aktuális problémára, hogy az iskolai nyelvoktatás hatékonysága sok esetben nem megfelelő, a pozitív változások eléréséhez a módszerek, óraszámok, csoportlétszámok újragondolására, a nyelvoktatás átalakítására van szükség.

A pedagógusképzésben már régóta jelen van az erre irányuló törekvés, hiszen igyekszik olyan korszerű, az aktuális igényeknek megfelelő oktatási stratégiák átadására, amelyek alkalmazásával a pedagógus hatékonyan képes az infokommunikációs társadalmi környezetben eredményes munkát végezni. Erre szolgálnak a kooperatív tanulásszervezési módszerek, a tanulók aktív részvételét szorgalmazó, a tanárt facilitátori szerepben feltüntető stratégiák bemutatását és elsajátítását célzó módszertani órák.

A tanulók motivációs szintjét a tanár motiváló tevékenysége jelentős mértékben meghatározza. Az affektív motiváció a szociális kapcsolatokat erősíti és olyan légkör megteremtését célozza, amely érzelmi biztonságot teremt a tanulók körében. A kognitív motiváció a tevékenység érdekessége által a tanulók kognitív képességeit mozgósítja, felkelti a diákok érdeklődését, a nyitva hagyott kérdések megválaszolása iránti igényt alakítja ki bennük, míg a normatív motiváció a felelősségvállalás fontosságára és a normáknak való megfelelésre fókuszál, indíttatásában elsősorban morális.

A pedagógus motiváló tevékenysége nem csupán a tantárgyi teljesítmény szempontjából meghatározó, hanem az élethosszig tartó tanulás iránti igény kialakításában, a tanulás megszerettetésében, az ismeretek bővítése iránti nyitottság attitűdjének kialakításában, a munkához való pozitív viszonyulás megteremtésében, ezáltal pedig a folyamatosan változó élethelyzetekhez való alkalmazkodás képességének megalapozásában. Ezeket a nevelési célokat az Európai Unió is kiemelten fontosnak ismeri el.

A nevezett célokat az oktatási folyamat tudatos szervezésével érheti el a pedagógus. Egyrészt a tanár részéről megnyilvánuló folyamatos sikervisszajelzés és segítségadás elősegíti a tanulással kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását, másrészt a frontális munkaszervezés monotonijának megtörése, a kooperatív tanulásszervezési módszerek, projektmunka alkalmazása jelentős mértékben csökkentheti a tanulás kényszerjellegét.

Előadásomban azokat a nyelvórán alkalmazható kooperatív tanulásszervezési módszereket és gyakorlati megvalósulásukat vizsgálom meg egy gimnáziumban, amelyek elősegíthetik és támogathatják a diákok tanulási motivációjának ösztönzését.

**Párterápiás szemléletű párkapcsolati készségfejlesztő edukatív program
szívbetegséggel élők és partnereik számára:
Módszertani bemutatás és hatékonyságvizsgálati eredmények**

Török Szabolcs, Végh Noémi, Guba Judit, John Balázs

Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet, Budapest

torok.szabolcs@public.semmelweis-univ.hu

Az elmúlt évtizedek empirikus kutatásai bizonyították, hogy az elkötelezett párkapcsolatokon belül megtapasztalt elszigeteltség (izoláció) illetve magányérzés, a konfliktusok, a párkapcsolati distressz összefüggést mutat a megnövekedett pulmonáris vérnyomással és a következményes szívbetegség kialakulásával, megemelve ezzel a korai halálozás kockázatát. Másrészt a partner érzelmi elérhetőségének és válaszkészségének a megtapasztalása összefüggést mutat az alacsonyabb vérnyomással és a kardiális reaktivitás mérséklődésével, illetve csökkenti a fenyegetettség idegrendszeri érzékelését stresszt jelentő helyzetekben. Azok a párkapcsolatok, ahol a kapcsolati megalégedettség magas fokú, védő hatásúak, azaz pszichológiai védelmet biztosítanak szívbetegséggel élő személyek körében a visszaesések és halálozások tekintetében. Számos meta-analízis is foglalkozott a közelmúltban a párterápiás intervenciók hatásával a krónikus betegek, és azon belül a szívbeteg, életminőségére gyakorolt pozitív hatásokkal, azok kiújulási kockázatot csökkentő hatásával. Mindezen eredmények rámutatnak annak szükségességére, hogy a párkapcsolati intervenciók bekerüljenek a szívbeteg ellátásának protokolljaiba.

Az előadás bemutatja egy kanadai felnőttoktatási program (angolul Healing Hearts Together) hazai adaptációjának folyamatát, a strukturált program főbb lépéseit illetve az első megvalósított hazai programok hatásmérésének pilot eredményeit. A pilot vizsgálat során a használt kérdőívek: Rövidített Házastársi Stressz Skála, Párválasztási Elégedettség Skála, Mac New Szívbeteg Életminőség Kérdőív. Az előadás kitér a hosszú távú hatásmérés részletes kutatási tervére is és eddigi nemzetközi eredményekre.

A párterápiák, stressz prevenciók programok kulcsfontosságú céljának kell tekinteni az egyéni és diádikus megküzdési stratégiák erősítését a kapcsolati elégedettség magas szintjének fenntartása érdekében. Egy magas elégedettséggel jellemezhető, kiegyensúlyozott kapcsolat protektív faktor az egészség szempontjából, valamint védelmet biztosít a stressz kapcsolatra gyakorolt negatív hatásaival szemben, mely szintén befolyással van a szubjektív egészségi állapot alakulására.

Intézményi innováció a szociális képességek fejlesztésére

Tóth-Kocsis Csilla

**SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája,
Napközi Otthonos Óvodája, Szeged
csikocsis@jgypk.u-szeged.hu**

Napjainkban sok olyan gyermek kerül az iskola első osztályába, aki a szociális képességek tekintetében hiányosságokat mutat, nem tud a pedagógussal és társaival együttműködni, a szabályokat nem tartja be, illetve nem tud elfogadni másokat. Ezek a beilleszkedési problémák további nehézségeket indukálnak és sokszor megjelenik az agresszív viselkedés is.

Tanulmányomban olyan innovációt szeretnék bemutatni, amely sikeresen működik az iskolánkban, feltárja a tanulók között megjelenő konfliktusok, esetleges agresszív viselkedés okait és segít a pedagógusoknak azok megelőzésében, megoldásában.

Először kérdőíves felmérést végeztem, amelynek az volt célja, hogy képet kapjak arról, melyek azok a problémák, konfliktusok, esetleg agresszív megnyilvánulások, amelyek jelen vannak iskolánkban. A felmérést követően személyes interjúk következtek kollégákkal, tanulókkal és a szülőkkel. Beigazolódott, hogy az adott konfliktusok hátterében különféle érdekek, más-más szükségletek húzódnak meg és a konfliktus gyökerei esetenként a mikro vagy makro kultúrában találhatóak. Ilyen lehet az összezártság, a túl sok szabályozás, a vélt vagy valós igazságtalanság.

Kollégáim számára tréningeken mutattam be a drámapedagógiai módszer használhatóságát az iskolai konfliktusok kezelésében és megelőzésében.

A kollégák megtapasztalhatták, hogy a konfliktusok kreatív megközelítésében először tudatosítaniuk kell magukban, hogyan élik meg a helyzetet, hogyan érzik magukat benne és a konfliktus helyzet milyen reakciókat vált ki másokban.

Minden résztvevő saját tapasztalata alapján fedezheti fel, hogy meg lehet változtatni a nézőpontot, empátiával könnyebben lehet eljutni a mindenki számára elfogadható megoldásokhoz.

A drámajátékokban teremtett szituációk, gyakorlatok, tréningek, játékhelyzetek a „mintha” biztosítják a tanulási lehetőségeket és tapasztalatok gyűjtésére is módot adnak. Mindezen tudás birtokában kollégáim sikeresen tudják alkalmazni a drámapedagógia módszerét a szociális képességek fejlesztésében.

Egyéni képzési számla a felnőttkori tanulásban való részvétel növelésére

Tóth Réka

Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Szeged

reka.toth42@gmail.com

A gazdasági fejlődés, a versenyképesség szempontjából kulcsfontosságú az emberi tőkébe történő befektetés. Ennek egyik leghatékonyabb formája, az oktatás. A globalizáció és a digitalizáció térhódítása a munka világában az elmúlt években ráirányította a figyelmet a felnőttkori tanulás különböző formáinak szerepére. A folyton változó világban, az egyre inkább specializálódó és átalakuló szakmák megkövetelik a gyakori át- illetve továbbképzést az egyéntől.

Az oktatásba történő befektetés mind az egyén, mind a gazdaság, mind a társadalom számára is megtérül. A felnőttek képzésének olyan pozitív externáliáit mutatták ki közgazdászok, amelyek az államot is érdekeltté teszik abban, hogy finanszírozóként jelenjen meg ebben a szektorban. Az Európai Unió tagországai vállalták azt a közös célt, hogy 2020-ra a felnőttek (25-64 évesek) 15%-a képzésben vegyen részt. A statisztikákat vizsgálva, azonban láthatjuk, hogy 2017-ben az Európai Unió átlaga 10,9%, míg Magyarország ma még jóval az EU átlaga alatt teljesít (6,2%).

A vállalt célkitűzés elérésében a legfőbb szakmapolitikai eszköz a finanszírozás. Az egyes országok ennek megfelelően számos közvetett és közvetlen finanszírozási technikát vezettek be a felnőttek képzésben való részvételének támogatására. A legjobban teljesítő országok – az észak-európai államok, valamint Hollandia, az Egyesült Királyság, Franciaország, Ausztria – jellemzően olyan finanszírozási technikákat választottak – személyi adókedvezmények, egyéni képzési számla, voucher -, amelyekkel közvetett módon támogatják a felnőttek képzésben való részvételét (az egyén igényeire építve). Ma Magyarországon jellemzően közvetlen finanszírozás valósul meg – állami és európai uniós alapok terhére. Korábban, hazánkban is voltak példák és kísérletek közvetett finanszírozási technikák bevezetésére.

A közvetett finanszírozási technikák közül is kiemelendő az egyéni képzési számla, amely egyedi módon teszi lehetővé, nem csupán az egyéni felelősségvállalás irányába való elmozdulást az egész életen át tartó tanulásban, de azt is, hogy az érdekelt feleket is bevonja a finanszírozás folyamatába.

Az előadás nemzetközi példákon keresztül mutatja be a közvetett finanszírozási technikákat, melyek, mint látni fogjuk, pozitívan befolyásolják a felnőttek képzésben való részvételét. Ezt tovább bontva pedig részletesen bemutatásra kerül az egyéni képzési számla, annak jellemzői és sajátosságai, végül érveket sorakoztat fel annak alkalmazhatósága mellett.

A magántanítás problémája a hazai középiskolai oktatásban a XIX. század utolsó harmadában

Vincze Tamás

Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza

tamvincze@freemail.hu

Előadásomban a tanítás-tanulás történetének egy eddig kevés figyelemre méltított szereplőjéről, a tanulók délutáni (otthoni) tanulását felügyelő és segítő instruktorról, magántanítóról lesz szó. Maga az intézmény a kiegyezés utáni Magyarországon virágzott: nagyon sok felsős gimnazista, egyetemi hallgató számára az egyetlen lehetséges jövedelemforrást jelentette az instruktorkodás. Az iskolai oktatómunkát kiegészítő otthoni tanításra több kifejezés is élt a XIX. század végén: correpetitio, instructio, privata, magántanítás. A dualizmus kori pedagógiai sajtó figyelme is kiterjedt a házitanítói intézményre: ez az egyre szélesebb körben elterjedt gyakorlat pedagógusetikai, didaktikai és módszertani problémák egész sorát vetette fel, az iskolák sem hunyhattak szemet felette. Bár a pedagógiai sajtó óvatosan és inkább csak feltételezésekre támaszkodva artikulálta az instruktor-kérdést, már maga az, hogy terítékre került, jelzi a fontosságát.

Kutatásom során az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny, a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap és néhány vidéki lap 1867 és 1900 közötti számait tekintetem át, ezekben vizsgáltam a privátával foglalkozó cikkek tartalmát, valamint az egyes cikkek nyomában kibontakozó polémikiakat, a bennük felsorakoztatott érveket. A vitákban a korabeli tanári társadalom legjelesebb képviselői vettek részt, többek között Szilasi Móric, Malmosi Károly, Öreg János. Megállapítható, hogy a magántanításról cikkező tanárok alapvetően két táborra oszlottak. A „radikális ellenzők” tábora a középiskola (és a tanári rend) mundérjának becsületét védve magának a házitanítói gyakorlatnak a létjogosultságát kérdőjelezte meg, kételkedve abban, hogy egyáltalán valós társadalmi igényen alapul ez az oktatási szolgáltatás. A „megengedőbb” tábor tanárai belátták, hogy ez a gyakorlat részben indokolt és nem szüntethető meg rendeletekkel. Az iskoláknak azzal a törekvésével azonban, hogy ellenőrzés alá vegyék s valamilyen módon szabályozzák ezt az alig átlátható, nehezen felderíthető szolgáltatást, ők is egyetértettek. Több cikkíró eljutott a gondolatmenetében az akkori középiskolai kontraszelekcióhoz, ebben látták a magántanítói szolgáltatás iránti igény fennmaradásának a legfőbb okát. Arról is több javaslat született, hogy mivel lehetne lecserélni, kiváltani ezt a „több sebből vérző” intézményt.

Napjainkban az árnyékoktatás vizsgálata újra előtérbe került. Gordon Győri János nemrég kezdett foglalkozni a téma eddig kevésbé kutatott szeletével, a „gyerektanárok” jelenségével. E jelenség történeti megközelítéséhez, a „diáktanítók”, „diáktanárok” XIX. sz. végi működésének feltárásához kívánok hasznos adalékokkal hozzájárulni az előadásomban bemutatandó kutatás által.

Megvalósul az esélyegyenlőség az ECL nyelvvizsgán?

Werner Réka

Pécsi Tudományegyetem Idegen Nyelvi Központ, Pécs

werner.reka@inyk.pte.hu

A közoktatásban idegen nyelvet oktató tanárok jelzései alapján folyamatosan növekszik a tanulási zavarokkal és nehézségekkel küzdő diákok száma a közintézményekben. Tekintettel arra, hogy 2020-tól a nyelvvizsga a felsőoktatás bemeneti követelménye lesz, különösen fontos aktuálisan is megvizsgálni, hogy kellő módon felkészültek-e a vizsgarendszerek a különböző tanulási zavarokkal és nehézségekkel küzdő diákok vizsgáztatására. Szükséges ugyanakkor feltérképezni azt, hogy a vizsgaközpontok milyen speciális feltételeket biztosítanak számukra annak érdekében, hogy a követelményeket teljesíteni tudják, és sikeres nyelvvizsgát tegyenek.

Jelen kutatás célja a tanulási zavarokkal és nehézségekkel küzdő nyelvvizsgázók helyzetének feltárása. A tanulmány kevert módszertanú, két részből épül fel. Az első része kvantitatív kutatás, amelynek korpuszát azon 2015-ös és 2016-os vizsgaesemények eredményei képezik, melyeken 42 tanulási zavarral vagy nehézséggel küzdő vizsgázó vett részt. A kvantitatív kutatás célja a megfelelés vizsgálata, illetve a speciális vizsgakörülmények hatékonyságának ellenőrzése.

A tanulmány második része kvalitatív jellegű, fókuszában a 2016. év októberi vizsgaidőszak áll. A második rész kvalitatívan elemzi a vizsgázók olvasáskészségen elért itemszintű eredményeit, feltárja azokat az olvasáskészséget mérő feladattípusokat, amelyek megoldása nehézséget okoz a tanulási nehézségekkel küzdők számára és az értékelési szempontok tükrében elemzi az íráskészség feladatok megoldását.

Az eredmények és a levont következtetések alapján mérlegelendő, hogy indokolt-e módosítás az aktuális vizsgáztatási gyakorlatban, és módosítandó-e a tesztek felépítése. A vizsgaközpont tervei között szerepel annak vizsgálata, hogy az aktuális vizsgaspecifikáció keretein belül, hogyan tudja a vizsgázók speciális igényeihez és eltérő szükségleteihez igazítani a vizsgafeladatok típusát. Ezeket az intézkedéseket annak érdekében teszi, hogy a tanulási zavarokkal és nehézségekkel küzdők is lehetőleg egyenlő esélyekkel induljanak a nyelvvizsgán.

Dinamikus szövegmodell, dinamikus fejlesztés: Egy szövegtani elmélet működése az osztálytermi gyakorlatban

Zs. Sejtes Györgyi

**Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája; BTK Magyar
Nyelvészeti Tanszék, Szeged**
sejtes@gmail.com

Az 1970-es évek óta zajló szövegértési képességfejlesztéshez kötődő fonológiai, morfológiai tudatossággal kapcsolatos kutatások eredményei (olvasástechnikai összetevők) beépültek az olvasástanítás napi folyamatába az alsó tagozaton.

Probléma azonban, hogy a szövegszinttel kapcsolatos szövegtani, pragmatikai, nyelvi tudatosságvizsgálatok eredményeinek gyakorlati alkalmazása összetettsége okán várat magára annak ellenére, hogy a nyelvi folyamatokra alapozó, nyelvi tudásra épülő, szövegszinttel kapcsolatos nyelvi komponensek 13-14 éves kortól elengedhetetlenek a megértés folyamatában.

Munkám a 90-es évek összegző kutatásainak egyik legfontosabb eredményére épül; arra, hogy a grammatikai megközelítésű szövegvizsgálatok mellett teret hódított a kognitív, pszichológiai szemléletű kutatási irány. A szöveg-megközelítésekben a szemantikai, pragmatikai, megértéssel, feldolgozással, reprezentációval kapcsolatos kérdésekre helyeződött a hangsúly, ami a szövegértési képességfejlesztés nézőpontjából rendkívül fontos szemléletváltás.

Ez a nézőpontot tükrözi Beaugrande és Dressler (2000) modellje, amely abból indul ki, hogy a szövegnek önmagában nincs értelme. A szöveg folyamat, amely az alkotás és a befogadás kognitív folyamataiban valósul meg. Ezáltal a produktum és produkció, struktúra és procedúra egy keretbe ágyazódik. A művelet és szerkezet együttkezelése dinamikussá teszi a szövegismérvekre épülő szövegbefogadási modellt.

Az elmélet gyakorlati alkalmazása során a szövegre vonatkozó ismeretek és a szöveggel kapcsolatos tevékenységek (alkotási és megértési műveletek) úgy modellálják a szövegek működését, hogy azok közel állnak a tanulók nyelvi intuíciójához, nyelvhasználati tudásához. A szövegekkel, szövegeken végzett kísérletezés folyamán a tanulók a szabályok leírása helyett azokat az ismétlődő jellegzetességeket keresik, amelyek probablisztikus szemlélettel irányítják a szövegértést. A fejlesztés célja a szabályszerűségek, stratégiák, indítékok, preferenciák és alapesetek felfedezése, nem pedig a szabályok statikus megfogalmazása.

Mindezeket szem előtt tartva munkámban mintafeladatokon keresztül szeretném bemutatni a dinamikus szövegmodell tanulói tevékenykedtetésen alapuló dinamikus alkalmazását az osztálytermi gyakorlatban.